

Forfatter: Hauch, Carsten

Titel: En polsk Familie

Citation: Hauch, Carsten: "En polsk Familie", i Hauch, Carsten: *En polsk Familie: 1-2. - 1926*, udg. af POUL SCHJÆRFF, 1926-29, s. 7. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-hauch01val-shoot-workid55892.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: En polsk Familie: 1-2. - 1926

FØRSTE DEEL

FØRSTE CAPITEL. *Mødet.*

Udenfor den lille Stad S., nærved Grændsen af Kongeriget Polen, og omtrent fem Mile fra den gamle Hovedstad Krakau, ligger et anseeligt Slot og et Herresæde, der endnu tilhører den i Polens Historie ikke ubekjendte Familie Litowski. Den nuværende Eier af dette Herresæde er Stanislaus Litowski, der, paa den Tid, vi her omtale, allerede med stærke Skridt nærmede sig Oldingsalderen. Han havde i sin Ungdom staaet i Forbindelse med flere af Polens mægtigste Mænd, og blev i Følge heraf udvalgt til Starost over flere Godser i den Egn, hvori hans egne Eiendomme laae, han var for Resten en af de Sidste, der førte denne Titel, der nu næsten er gaaet af Brug*). Med Hensyn paa de vidtløftige Besiddelser, han saaledes bestyrede, benyttede han de Vink, som de polske Sletter ved deres Frugtbarhed give, og Følgen var, at flere omliggende Egne, der i lang Tid havde ligget øde og udyrkede, nu gienvandt det blomstrende Udseende, som de i længstforsvundne lykkeligere Tider havde havt. Det var derfor et overraskende Syn, naar man ^{*} 8 fra de sandede Sletter, de dunkle Skove, de mangfoldige Moradser, de slet vedligeholdte, ureenlige Landsbyer, hvormed den største Deel af Polen er opfyldt, nærmede sig til Litowskis Eiendomme. Her vare Bøndernes Huse mod Sædvane ikke opførte af raat Leer, men af brændte Stene, Vaaningshusene vare adskilte fra Staldene, de store Skove havde veget Pladsen for frugtbare, vidtudstrakte Agre og for frodige Kløvermarker, hvor Qvæget græssede, halv skiult i det høie Græs. Giennem Agre og Kløvermarker løb konstige Canaler, hvorfra Vandet i den stærke Hede om Sommeren kunde udkastes over Græsset og Sæden. Ved de smukt byggede Huse laae Frugttræer, levende Gierder giennemskare Markerne, og adskilte dem fra hverandre. I de faa Moradser og halvudtømmede Indsøer, der endnu vare tilbage, stode flere af de Maskiner, der føre Navn af Vandsnegle, hvilke dreves ved Vindmøller, og gennem hvis hule Skruegange Vandet blev hævet i Veiret og bortført. Kun langt borte saae man endnu en Krands af Skove, der, ligesom mismodige, havde trukket sig tilbage i Baggrunden, hvor de store Træer, hver Gang Vindmøllerne gik, rystede paa Hovederne, medens de med melancholske Miner syntes at betragte den fremskridende Cultur, der havde fortrængt deres Brødre fra de Steder, over hvilke de, endnu for faa Aar siden, udstrakte deres dunkle Skygger.

Giennem disse Skove red, mod Sommerens Ende, i Aaret 1829, et ungt Menneske, hvis smagfulde og fine Paaklædning uden Tvivl bedre passede til en Pariserkreds, end til de mørke Skove, hvori han nu befandt sig. Dog syntes han ei ubekjendt med de mange labyrinthiske Gange, der snoede sig derigiennem, thi han fulgte ikke den almindelige Vei, men valgte med Flid Omveie, der for Enhver, som ikke 9 vidste nøie Besked, maatte være ufremkommelige, i det mindste til Hest. Undertiden holdt han stille paa de Steder, hvor en nyanlagt Vei krydsede den ældre Sti, men efter at have seet sig om og betragtet Egnen nøiere, fandt han sig let igjen til Rette. Endelig var han kommen til Skovens Ende, og saae den store Dal ligge for sig, hvor Szreniawafloren, liig en glindsende Sølslange, der ikke befinder sig vel paa Landet, ilende søger Vei til det store Ocean.

Ved Synet af de vidtudstrakte Kornagre og de halvudtørrede Søer med Vindmøllerne standsede atter den Fremmede sin Hest, men efter at have kastet et Blik, paa Floden, travede han igjen hurtig afsted, indtil han kom til Indgangen af Byen S., hvor en Slagbom hindrede ham fra at trænge videre frem.

Den Fremmede, som vi herefter ville kalde med hans Fornavn, Adalbert, syntes med Utaalmodighed at vente paa Bommens Aabning. Det varede heller ikke længe, før Døren til et lille Huus oplukkedes, paa hvilket den russiske Dobbeltørn stod malet, og en undersætsig Mand, med en rød Foderskindshue paa Hovedet, traadte ud deraf. Denne Mand lignede snarere en Mongol, end en Polak, thi hans Ansigt var fladtrykt, hans Hudfarve smudsig, og de smaa, skievtliggende Øine funkede mistroiske under den lave Pande. Han nærmede sig for Resten med den samme Myndighed, som selv en Hund, efter Shakspeare, skal besidde, naar den er i sit Embede, og spurgte Adalbert, om han ingen forbudne Varer førte med sig. - »Det kan han see.« svarede denne, »jeg har kun mine Reiseklæder og min Hest med, Ingen af dem høre til de forbudne Varer.« - »Ja, saaledes tale de Alle,« svarede den moderne Cerberus, der bevogtede Indgangen til Staden S., uden endnu at gjøre mindste Mine til at aabne Bommen. - »Han vil dog ikke undersøge mit Legeme?« 10 spurgte Adalbert. - »Jeg er af hans Keiserlige Majestæt og af hans Kongelige Høihed, Storfyrsten, sat til at vaage over Orden og Sikkerhed,« svarede Toldbetienten, i det han lod sin Haand glide hen over Adalberts Vadsæk, der var fastbunden bag Sadelen. I dette Øieblik kastede den unge Mand en Sølvmynt ned i Græsset; Toldbetienten slap da Vadsækken, og bøiede sig ned efter Sølvpengen, som han

ogsaa snart lykkelig fandt. - Han blev da meget høfligere, og mumlede et Par Ord, der skulde undskylde hans forrige Opførsel, paa samme Tid tog han sin Hue af, og fremviste en bred, skaldet Isse, der var saa fladtrykt, som om Trældommens Jernhaand havde berørt den i Fødselsøjeblikket, og som om alle høiere Evner derved vare standsede i deres Udvikling. - »Herren er maaskee en Russer?« spurgte han. - »Jeg er en Polak, kan han ikke mærke det?« sagde Adalbert med en stolt og halvfornærmet Mine. - »Men dog en tro og underdanig Undersaat af vor allernaadigste Keiser?« gienmælede Toldbetienten, i det han rakte ham en Bøsse i Møde, hvori Adalbert kastede en lille Kobbermynt. Strax efter vinkede Toldbetienten til en bredskuldret Karl, der syntes at vente paa hans Befaling, og der nu langsomt heisede Bommen i Veiret.

I dette Øieblik nærmede endnu en Rytter sig fra den modsatte Side, han var klædt i en polsk Frakke, der rigelig var besat med Silkesnore, og kunde sees under hans Reisekappe, ved Siden bar han et bøiet Sværd, thi et saadant havde enhver polsk Adelsmand Ret til, at bære, skiøndt de russiske Magthavere ikke gjerne saae, at man benyttede denne Ret. Den undersætsige Toldbetient tog med en halvspottende, halvkrybende Mine igien sin Hue af, men den polske Adelsmand syntes ei at agte herpaa. Dog standsede han sin Hest et Øieblik, svøbte sig fastere ind i sin 11 Kappe, og kastede med de Ord: »Før vare Landeveiene frie i Polen,« en Kobbermynt ned i Græsset, hvorpaa han hurtig fortsatte sin Vei. »Hvem er det?« spurgte Adalbert. - »En ung, fornem Herre, der maaskee snart vil reise længere bort, end han vel har i Sinde,« svarede Toldbetienten, i det hans brede Læber fortrak sig til et Griin, hvorved to spidse Hiørnetænder traadte frem af Munden, hvilke gave ham en øiebliklig Liighed med en Hyæne, der, bag sit Fangebuur, betragter et forbillende Menneske, som den gjerne vilde sønderrive, men ikke mægter at naae.

Adalbert red nu igiennem Byen, og standsede først udenfor den, ved et temmelig stort Vertshuusskildt, paa hvilket en springende Hest, der vel engang havde været forgyldt, syntes at sparke til den skriftlige Forsikkring, der i uorthographisk Stil blev givet alle Forbireisende, at baade de og deres Dyr der skulde vorde fortræffeligt beværtede.

Neppe var Adalbert ankommen hertil, før han hørte en Hund tude indenfor. Paa samme Tid sagde en Røst, som han troede at gienkiende: »Der er han vist, thi Fidelio bliver saa urolig.« Kort efter styrtede en ung, smuk Mand ud, hvis Paaklædning, uagtet den bar Præg af Skiødesløshed, dog havde et fiint og desuden et halv militairt Udseende. »Casimir!« raabte Adalbert, »er det dig?« - »Velkommen, Broder!« svarede den unge Mand. »Joseph!« blev han ved, »slip Fidelio ud, hører du ikke, hvor det stakkels Dyr tuder? Velkommen, velkommen! Gud være lovet, at vi have dig igien!« Dermed greb han Adalberts Haand, som denne rakte ham, og trykkede den imellem begge sine.

Paa samme Tid kom en stor hvid Jagthund frem, med brune nedhængende Øren, der, med Logren, Biæffen og tusinde Spring, lagde en ligesaa stor Glæde 12 for Dagen, som dens Herre. - »Hvor du er voxet«, vedblev denne med alle Tegn paa en inderlig Tilfredshed. »Har du ikke glemt din Broder endnu, skiøndt du har vandret saa vidt omkring? Vær ikke vred, fordi jeg ikke svarede dig paa dine Breve, jeg er en doven Knegt, veed du vel, der aldrig gidder sætte Pen paa Papiir, men derfor har jeg dig dog ligesaa kiær, som om jeg hver Postdag havde skreven dig et Brev, saa langt og kiedeligt, som de, Alexandra skriver!« - »Jeg kiender vel din Troskab, min brave Casimir, og behøver intet skriftligt Beviis derpaa,« sagde Adalbert, i det han svang sig ned af Hesten, hvorpaa Casimir med Taarerne i Øinene kastede sig om hans Hals. Et Øieblik derefter loe Casimir høit, og Munterhed og Taarer forjog hverandre ligesaa hurtig i hans bevægelige Aasyn, som dette pleier at skee hos Barnet i den spædeste Alder. »Har du ventet mig længe?« spurgte Adalbert. - »Den hele Nat, min Broder! og den hele Morgen, jeg har ikke været af Klæderne; hver Gang jeg hørte en Hest trampe, troede jeg, det var dig, endelig kunde jeg ikke længere holde det ud, men travede herhen, for at jeg dog kunde være den Første blandt dem Alle, der fik dig at see.« - »Hvordan lever min Fader, Casimir?« - »Den Gamle! Der er ingen Forandring at see paa ham, og paa Fidelio heller ikke. Seer du, hvor godt han kiender dig, hold nu op med den Tuden, du dumme Hund! Ogsaa Emilie længes efter dig, der skal du see en Pige, hvis Lige du neppe har funden, hverken i Paris eller London, for Resten ligner hun dig noget, det er vel derfor, jeg kan saa godt lide hende.« - »Hvordan gaer det den gamle Michael?« spurgte Adalbert. - »Michael! Han er afsat fra alle sine Bestillinger, og bruges nu kun til at forsegle min Faders Breve. Pas paa Hesten, Joseph! læg et Teppe over den, og vent en 13 Stund, før du giver den at drikke.« Med disse Ord greb han Broderens Haand, og førte ham ind i Vertshuset.

Uagtet dette Vertshuus laae omgivet af Litowskis Besiddelser, havde dog hans Exempel kun lidet virket derpaa, thi det var ikke stort bedre, end de Kroer, der almindelig findes ved de polske Landeveie. I et eneste stort Værelse vare Kiøkken og Dagligstue forenede, Ildstedet, der laae midt i Værelset, var uden Røgfang, og Røgen bortførtes gennem et Hul i Loftet, Gulvet bestod kun af stampet Leer; i Kiøkkenet selv stod en Ko fastbunden, der dreiede Hovedet henimod Ildstedet, og med Begierlighed indaandede den varme Røg, hvilken derimod var Menneskene til stor Besvær; Høns og Ænder vandrede frit omkring paa Gulvet, medens en rødspraglet Hane var fløiet op paa en Bielke under Loftet, hvor den galede høit, og skuede stolt ned paa de øvrige Indvaanere i Værelset. Rundt om Ilden sadde flere pialtede Børn, hvis Træk, der for Resten vare smukke, bare den israelitiske Races umiskiendelige Præg. Ved Siden af dem stod en gammel Pige, sysselsat med at knuse en Mængde kogte Kartoffler, der oven i Kiøbet ikke vare skrællede, hvilken Forretning Børnene med megen Deeltagelse betragtede.

Verten, i hvis Aasyn Godmodighed syntes at kæmpe med Snuhed, ilede strax til Døren, da Adalbert traadte ind, bukkede og yttrede stor Glæde over hans Ankomst. Derefter aabnede han en anden Dør, og førte begge Brødrene ind i et Sideværelse, der rigtignok var mindre, end Kiøkkenet, men derimod saae meget ordentligere ud. Et stort Egeskab stod i en Krog, og paa de hvidkalkede Vægge hang adskillige Portraiter af russiske og polske Generaler, hvilke just ikke vidnede om noget Mesterskab i Konsten. Blandt disse udmærkede især General Diebitsch 14 sig, der saaes ridende paa Spidsen af Balkanbierget, medens hans Hest med et eneste Spring syntes at ville styrte sig ned i Dalen.

»Du har smukke Billeder,« sagde Casimir, »men af dem kunne vi ikke leve, hvad har du for Resten at beværte med?« - »Excellence, jeg er en fattig Mand,« svarede Jøden. - »Har du ikke et Stykke Skinke, Salomon?« - »Herren veed jo nok, at det er vort Folk forbudt at spise af Svinets Kiød.« - »Det er det Samme, om det er forbudt Salomon, naar du blot har eller kan skaffe det.« - »Nei, jeg har det Gud straffe mig ikke, men jeg kan nok skaffe det.« - »Saa skaf det da!« - »Ja ja, men eftersom det er forbudt, koster det mere, som den unge Herre begriber.« - »Det er ligegyldigt, skaf det blot!« - »Strax,« sagde Salomon og gik bukkende sin Vei.

Kort efter kom han ind igien med den forlangte Skinke og med en Flaske Viin, som han opstillede paa Bordet, dernæst aabnede han Egeskabet, og tog et Par Sølvbægere ud deraf, som han satte foran Casimir og Adalbert. - »Du har vist mange Penge i det Skab?« sagde Casimir. - »Gud straffe mig ikke en Skilling, Excellence! Franskændene have allerede plyndret det for sytten Aar siden, og da jeg ikke havde mere, tvang de mig dog endnu til at betale dem tohundrede polske Gylden.« - »Tohundrede polske Gylden betalte du endnu, da du ikke havde mere, det var et Konststykke, som Faa skulle gjøre dig efter.« - »Ja, og oven i Kiøbet vilde de hænge mig, fordi jeg ikke kunde skaffe dem Guldpenge.« - »Hvorfor blev du da ikke hængt, Salomon?« - »Fordi jeg gav dem Anslag paa en Anden, som de kunde hænge i mit Sted,« svarede Salomon med en snu Mine. - »Deri handlede du vel, men hør nu: Hvormeget vil du have for at spise det Stykke Svinekiød, der ligger?« - »Ikke for alle de Skatte, der vare i Jerusalems 15 Tempel,« svarede Salomon forskrækket, »thi Svinet er et ureent Dyr.« - »Saa lad den ene Urene fortære den anden,« sagde Casimir, i det han kastede en Guldpenge paa Bordet; »spiis Salomon, saa hører denne dig til.« - »Den er Gud straffe mig beskaaren,« sagde Salomon, i det han begierlig greb efter Guldpengen. - »Naturligviis,« svarede Casimir, »thi den kommer jo fra dig selv, den var iblandt de Penge du sidst laante mig.« - Nu greb endelig Salomon Skinken og spiste den, i det han bestandig kastede sine Blik paa Guldpengen. »Fidelio!« raabte Casimir, »sid op, min Dreng, og vær andægtig, medens Salomon spiser!« - Fidelio reiste sig strax op paa to Been, og blev saaledes siddende, medens Salomon spiste. Endelig da han var færdig, kastede Casimir Guldpengen til ham under høi Latter. »Der har du den,« sagde han, »men kun paa Vilkaar af, at du laaner mig hundrede Ducater endnu, thi denne er en af de sidste, jeg eier.« - »En anden Gang kunne vi tale derom,« svarede Salomon, i det han atter bukkede og gik ud af Døren.

»Det er dog vel ikke dit Alvor, Casimir, du behøver jo dog ei at laane Penge af Nogen?« sagde Adalbert. - »Jo vist behøver jeg, den Gamle er altfor paaholdende, han kan desuden ikke lide mig, som du veed, og giver mig næsten Intet.« - »Men du er jo gift med en rig Kone.« - »Det er sandt,« svarede Casimir med letsindig Latter, »jeg er en gift Mand, men det husker jeg aldrig paa, uden naar Nogen minder mig derom, imidlertid er min Kone ogsaa gierrig, min Fader har desuden taget det Meste under sin Bestyrelse, og jeg selv eier det endnu kun i Haabet, forstaaer du, og maa derfor være Salomon meget taknemmelig, der forvandler Haabet til Virkelighed.« - »Du er endnu ligesaa letsindig, som du altid 16 har været.« »Rigtig, og det vil jeg blive til min Dødsdag, Broder.«

Nu tog Samtalen en anden Retning, og Brødrene begyndte at omtale flere Familieanliggender, der, forsaavidt de kunne interessere os, med Tiden skulle vorde fortalte. Blandt Andet erfarede Adalbert, at den unge Mand, han mødte ved Indgangen til Byen, var Casimirs Svoger, Bonaventura Zaleski, der nylig havde aflagt et Besøg hos sin Søster. For Resten fandt Casimir ligesaa lidet Behag i denne Svoger, som i nogen Anden af sin Kones Familie, især yttrede han sin Uvillie mod Frøken Leontine Zaleski, en Søster af hans Kone, der bestandig opholdt sig hos denne, og som han erklærede for en af de egensindigste og koldeste Skabninger, han nogensinde havde seet. Endelig kaldte Casimir paa sin Vert, og kastede et Guldstykke til ham. »Det er for Fortæringen,« sagde han. »Det Guldstykke er ti Gange saameget værdt, som vor hele Fortæring,« indvendte Adalbert. - »Det bryder jeg mig kun lidet om,« svarede Casimir, hvorpaa begge Brødrene igien stege til Hest og rede bort.

Kort efter at de to Fremmede vare bortredne, hørtes en sagte Banken paa Salomons Rude. - »Hvem er der?« spurgte Salomon. - »Det er mig,« svarede en Mand udenfor, medens Toldbetientens Ansigt blev synligt nær ved Vinduet. - »Hvad vil du, Iwan?« spurgte Salomon. - »Hvem var den fremmede Herre, der nylig red igiennem Byen?« spurgte Iwan. - »Ei, det var den yngste af Starostens Sønner, der nu er kommen hjem fra sin udenlandske Reise.« - »Det er en anden Sag,« svarede Iwan, »han er skudfri.« - »Har du havt ham mistænkt, Iwan?« - »Nu, derom ville vi ikke tale, jeg mistænker alle Mennesker, naar jeg ikke kiender dem, men Starosten er en brav Mand.« - »Ja, han er en mægtig Mand, de 17 sige, at han gaaer ind og ud hos Storfyrsten, naar han har Lyst dertil; men hvorfor mistænkte du ellers den unge Herre?« - »Fordi han ikke vilde svare mig, da jeg spurgte ham, om han var en tro og underdanig Undersaat af Keiseren,« sagde Iwan, og vendte sig om og gik.

Men før han endnu havde naaet sit Hiem, blev han pludselig standset af et Par Ryttere, der i Starostens Navn befalede ham at følge dem. Iwan blev da rolig staaende, og lod, uden Modstand, ja uden at mæle et eneste Ord, sine Hænder binde fast til Halen af den ene Hest. Derpaa galopperede Rytterne bort, og Iwan maatte anspænde alle sine Kræfter, for til Fods at følge dem.

ANDET CAPITEL. Hiemkomsten.

Den gamle Litowski var opkaldt efter den sidste polske Konge, Stanislaus, ved hvis Hof han var opdragen. Den polske Adel syntes i hiin Tid temmelig fordærvet, thi de ældre, strengere Sæder vare fortrængte af Overdaad og Pragt, og den høie Fædrelandskærlighed, der siden adlede Polen midt i Ulykken, havde den Gang endnu ikke viist sig. Da Litowski snarere hørte til de beregnende, end til de begejstrede Aander, saa havde han sat sig i Hovedet, at Polen, under ingen Omstændigheder, kunde modstaae Ruslands Overvægt, thi at det større Land maatte faae Overvægt over det mindre, beregnede han ligefrem efter Massernes Love; den moralske Kraft derimod bragte han aldeles ikke med ind i Beregningen, og tænkte enten ikke derpaa, eller ansaae 18 den, naar dens Virkninger nødte ham til at tænke derpaa, som et Sværmeri, der, uden Nytte for det Hele, maatte styrte den Enkelte, der viste det, i Undergang. I hans første Ungdom var det, som vi siden skulle høre, Lidenskab, der bragte ham til at tage Partie for Russerne, siden var det derimod en fast og fuldkommen Overbeviisning om, at han ene saaledes kunde virke til sit Fædrelands Fordeel, hvilken han satte i en sikker Nydelse af materielle Goder. I Følge heraf bekæmpede han ivrig Constitutionen af tredie Mai, som han troede udsprungen af et farligt Sværmeri; for at omstyrte den indlod han sig endog i en Sømmensværgelse derimod, sluttede sig til de Misfornøiede ved Targowicz, og kastede sig med dem aldeles i Russernes Arme.

Det var naturligt, at han ved denne Fremgangsmaade ikke vandt sine Landsmænds Kiærlighed, og selv Russernes Gunst kunde ikke beskytte ham for Følgerne heraf. Efter flere Krænkelser, som han troede ufortiente, og under hvilke den herskende Magt, efter hans Mening, ikke ivrig nok havde beskyttet ham, besluttede han endelig at modtage et Starostie i det sydlige Polen og at leve for sine Godsers Bestyrelse, hvorved det Blik han besad for Alt, hvad der laae indenfor Beregningens Grændser, kom ham vel tilpas. Han gjorde sig snart bekjendt med de bedste nyere Skrifter over Landhuusholdningen, og foretog, i Følge de Kundskaber, han saaledes tilegnede sig, som vi alt have antydnet, en Mængde Forbedringer, hvorved han foregik sine Landsmænd med et gavnligt Exempel, og ikke lidet bidrog til den fuldkomnere Agerdyrkning, der nu lidt efter lidt ogsaa indføres i Polen.

Sin ældste Søn bestemte han til den militaire Løbebane; virkelig havde denne ogsaa tilbragt et Par Aar, som Lieutenant i et Rytterregiment, men da 19 han ikke kunde vænne sig til den strenge Krigstugt, som Storfyrst Constantin fordrede, udvirkede Faderen ved sin Indflydelse hans Afsked fra Tienesten. Denne Søn, der var den egentlige Arving til Starostens store Gods, havde han for nogle Aar siden giftet med en rig Kone, og det er ham, som vi, under Navn af Casimir, have lært at kiende.

Sin yngre Søn opdrog Starosten til Studeringer, og sendte ham, da han havde opnaaet Ynglingsalderen, til Universitetet i Warschau. Siden skaffede han ham endog Tilladelse til en Udenlandsreise, hvilket ellers i de senere Aar sielden blev tilstaaet nogen Polak. Adalbert havde nu i halvtredie Aar opholdt sig i England, paa det han, om muligt, kunde tilegne sig Noget af dette Lands praktiske Aand. Kun paa Hiemreisen aflagde han et kort Besøg i Frankerig og i Tydskland, og det var fra denne Udenlandsreise, han nu vendte tilbage.

Efterat Adalbert og Casimir havde forladt Salomons Huus, rede de hurtig til, og standsede først udenfor et just ikke stort, men dog særdeles smukt Slot, hvori det flade Tag, tilligemed en Mængde Søiler, mindede om den italienske Smag, i hvilken de polske Slotte som oftest ere byggede. Omkring denne Bolig laae flere adspredte Huse, der alle bare Præg af, at de nylig vare opførte; længere borte derimod saae man Ruiner af en overordentlig stor Bygning, hvoraf begge Fløiene vare nedrevne, og hvoraf rimeligviis Stenene vare brugte til det ny Slots Opførelse.

Neppe vare de komne ind i Gaarden, før en Mand traadte dem i Møde, hvis Haar var hvidt, men hvis Legemsbygning hentydede paa en overordentlig Kraft. »Der er Michael,« sagde Casimir, »han er bleven noget melancholsk i den senere Tid, for Resten er han endnu rask.« Michael holdt imidlertid Adalberts 20 Hest, og neppe var Adalbert stegen af, før han med Heftighed greb hans Haand, og trykkede sine Læber derpaa.

Begge Brødrene ilede nu op ad den ziirlige Trappe ind i Slottet. Paa Gangen kom tvende Damer dem i

Møde, hvoraf den ene var høi og veldannet, og hørte til disse paa engang yppige og skønne Skikkelser, der have givet de russiske og polske Damer et berømt Navn næsten over hele Europa; den anden var mindre, hendes Bygning var finere, og hun lignede en af de Blomster, som den nordiske Sol udklækker, hos hvilke en ætherisk Duft maa erstatte, hvad der mangler i Pragt og Farveglands. For Resten var hun sortklædt, og holdt en Rosenkrands i Haanden, rimeligviis fordi hun nylig var kommen fra Messen.

Casimir nærmede sig meget venlig til den første Dame og sagde: »Her bringer jeg Dem da endelig min Broder, Adalbert, om hvem jeg saa ofte har talt med Dem.« - »Det glæder mig meget personlig at lære den at kiende, som min Broder skylder sin Lykke,« sagde Adalbert. - Ved disse Ord rødmede den unge Dame stærkt, men Casimir loe høit og udbrød: »Han troer, at De er min Kone, Emilie! nei, du er dog ganske bleven en Fremmed iblandt os, har du da aldrig hørt min Kone beskrive? See der staaer hun jo, dette er derimod vor Cousine, Frøken Emilie Selkowicz, der kom her i Huset kort efter din Afreise, hun er for Resten den smukkeste Pige i hele Egnen.« Under denne Tale rødmede Emilie endnu stærkere, end før, men Adalberts Svigerinde nærmede sig, og heftede sine store blaae Øine paa ham. »Velkommen, Adalbert!« sagde hun, »vi have Alle ventet Dem med Længsel,« dermed rakte hun ham en Haand, der vilde have været veldannet, ja næsten skøn, hvis den ikke havde manglet den Friskhed og ungdommelige Fylde, som Skjønheden aldrig ganske kan undvære.

Før Adalbert kunde svare, aabnedes et Cabinet, og en Tiener bad Adalbert træde derind, da hans Fader ønskede at see ham. Han fulgte øiebliklig Tienenen, og blev nu indført i et Værelse, hvorhen Ingen af de Andre ledsagede ham. Bøger stode opstillede paa begge Sider af Værelset, paa Væggen hang tre store Malerier, det ene var et Portrait af Katharina den Anden, det andet forestillede Keiser Nicolaus, det tredie var Billedet af en Kriger med et magert Ansigt og med mange Ordener, hvilket Billede Adalbert ikke erindrede at have seet der før.

Midt paa Gulvet stod en stor Mahognipult, og foran denne en Mand, med et smukt udtryksfuldt Ansigt, og klædt i en fiin blaa Frakke, hvortil et Par Ordenstegn vare heftede. Denne Mand saae ud til endnu at være i sine kraftfulde Aar, kun et Par graae Lokker om hans Tinding vidnede om, at Livets Høst allerede havde fortrængt dets Sommer. »Min Fader!« raabte Adalbert, og ilede bevæget henimod ham, men Starosten blev rolig staaende, kastede et flygtigt Blik paa sin Søn, kyssede paa Fingeren ad ham og vinkede, at han skulde tage Plads, med de Ord: »Et Øieblik, min Søn! saa er jeg til din Tieneste.« Adalbert følte sig baade nedslaaet og nedtrykt ved denne Modtagelse, dog fandt han sig deri, og satte sig med et halvundertvunget Suk paa den Plads, der var ham anviist.

Den gamle Litowski vedblev endnu at skrive i nogle Minuter, derpaa greb han en lille Sølvklokke, der stod paa et Bord, og ringede dermed, hvorpaa Døren til et Sideværelse aabnedes, og den gamle Michael traadte ind. Denne blev staaende nærvæd Starosten, der, uden at see til den Side, hvor han stod, rakte ham et Brev, og befalede ham at slaae et Omslag og se, skrive Adressen derpaa og forsegle det. Den gamle Mand ilede nu ud med Brevet, hvorpaa Litowski vinkede sin Søn og rakte ham sin Haand, hvilken denne ærbødig greb og kyssede.

»Dit Ydre har udviklet sig til din Fordeel,« sagde Starosten med et bifaldende Smil; »dine Breve have ogsaa viist, at du har udviklet dig i andre Henseender, og uagtet der vel findes Ytringer deri, som jeg paa ingen Maade kan billige, saa har jeg dog grundet Haab om, at du har holdt dig fri fra den Svimmelhed, som saa ofte henriver unge Mennesker i vor Tid og tilintetgjør baade deres Grundsætninger og deres Fremtids Lykke.«

I dette Øieblik vendte den gamle Michael tilbage med det forseglede Brev. Starosten tog og betragtede det, og sagde derpaa med en streng, misbilligende Stemme: »Det duer ikke, Udskriften er skreven med usikker Haand, og desuden har han spildt Lak paa Brevet, Menneske! det duer ikke, siger jeg, han er en ubehændig Person, som jeg neppe længere kan bruge til nogen Ting; gaa og skriv øiebliklig en anden Udskrift!« Den gamle Tiener, der med nedslagne Blik og mørkt Aasyn havde hørt herpaa, tog Brevet igien og ilede ud dermed, men Litowski vendte sig fuldkommen rolig om til sin Søn og sagde: »Jeg har i dette Øieblik skrevet til Warschau angaaende dig. Den diplomatiske Vei vil passe bedst for dine Evner, tænker jeg, men du maa først blive nogle Maaneder her, og vorde bekiendt med de Godser, som du maaskee dog tilsidst skal bestyre, thi din Broder duer neppe dertil, han duer egentlig til ingen Ting, frygter jeg.« Ved disse Ord gik der en mørk Sky over Starostens Aasyn, han taug pludselig og sysselsatte sig med at ordne sine Papirer. Kort efter kom den gamle Tiener tilbage med Brevet, om hvilket han havde slaaet et nyt Omslag, som han stiltiende rakte sin Herre, der denne Gang Intet indvendte, men befalede, at Brevet ufortøvet skulde bortsendes efter sin Adresse, hvorpaa han, tilligemed sin Søn, begav sig ned i et større Værelse, i hvilket det øvrige Selskab befandt sig.

Dette var nu blevet forøget med en ung Pige, hvis Ydre var usædvanligt nok, og hvis rige dunkle Lokker indfattede en skøn og næsten orientalsk Profil; hendes Baghaar var derimod flettet, og sammenheftet med en blinkende Staalpiil, liig den, som Albanerinderne bære. Da hun vendte Ansigtet imod Adalbert, behagede hun ham mindre, thi hun havde Udseendet af en kold Skjønhed, især gave de fine, fastsluttede Læber hende et strengt Udtryk, der syntes at hindre enhver Tilnærmelse; de store dunkle Øine funkede derimod endnu

med det rene Skiær, der ellers pleier at forsvinde med den første Barndom. Hendes Skabning var heller ikke fuldkommen udviklet, og hun fremstillede et Billede af den tidligste Vaar, der snarere vækker Anelser om en kommende Skiønhed, end Tilfredsstillelse i det nærværende Øieblik.

»Jeg veed ikke, om Casimir allerede har forestillet dig for Damerne,« sagde Litowski. - »Emilie og Alexandra kiender han allerede,« svarede Casimir, »Leontine derimod var ikke tilstede, da vi kom.« - »Saa lad mig være den Første, der forestiller dig for den elskværdige Frøken Leontine Zaleski,« sagde Starosten, »din Svigerindes Søster, der viser os den Ære at tilbringe sin Tid hos os.« Adalbert nærmede sig nu venlig og tiltalte Leontine, men hun svarede ham saa kort, at han snart tabte Lysten til at fortsætte Samtalen.

Vi maae for Resten bemærke, at Leontine, tilligemed den unge Mand, vi i forrige Capitel have omtalt, kun vare Alexandras Halvsøskende, der vel 24 havde Fader tilfælles med hende, men dog vare fødte af et sildigere Ægteskab. Sin Rigdom havde Alexandra arvet efter en Slægtning af sin Moder, hvorimod hverken Leontine eller hendes Broder besad nogen stor Formue.

Ved Bordet sad Adalbert imellem Emilie og Leontine. Da denne Sidste kun lidet indlod sig med ham, henvendte han sig som oftest til Emilie, som han fandt særdeles elskværdig. Hun udspurgte ham om hans Reise, om de Steder, han havde seet, om de berømte og fornemme Mænd, han havde besøgt, og om de selskabelige Forhold, hvori han havde levet. »Hvorledes vil De nu,« sagde hun endelig, »efter at have seet saamange mærkværdige Gienstande, finde Dem i vore vilde Skove og eensomme Sletter?« - »Hverken Englands travle Flid, eller Frankerigs glimrende Overflade kunne nogensinde fortrænge af min Siæl Billederne af disse Skove og disse Sletter, som hundrede Floder giennemstrømme, og hvor hver Steen minder om forsvundne Tider,« svarede Adalbert. »Det var en stor Ære for vore fattige Landsbyer, hvis de virkelig kunde erstatte Dem det rige London og det glimrende Paris,« svarede Emilie smilende. I samme Øieblik saae Leontine venlig paa ham, og han studsede ved at betragte hendes Aasyn, der forekom ham ligesaa oplivet, som et dejligt Landskab, der hidtil syntes koldt og dunkelt, men der nu pludselig belyses af Morgensolen. »Fandt De ikke Deres Hiem meget forandret?« spurgte hun. - »Tilvisse! min Fader har været virksom i min Fraværelse, flere Skove ere omhuggede og mange Søer udtørrede, det ny Slot er desuden fuldendt, og det gamle er endnu nærmere ved sin Undergang, end det var, da jeg reiste.«

»Ja, jeg begriber vel,« sagde Leontine, »hvorledes Amerikas Wilde vare til Mode, da de store Skove 25 faldt under Øxens Hug, da Hiorten og Hinden forsvandt, da de forfærdede Fugle flygtede, og da Fiskene døde i Floderne, fordi Røgen fra Dampmaskinerne kvalte dem.« - »Det maa dog være en skøn Verden, der bevæger sig paa den anden Side af disse Skove,« anmærkede Emilie. - »Jeg ønsker aldrig at forlade denne Eensomhed,« sagde Leontine, hvorefter hun atter faldt tilbage i sin forrige Taushed, og hiint Udtryk i hendes Aasyn forsvandt ligesaa hurtig, som det var kommet.

Den gamle Starost, der hørte Noget af denne Samtale, fandt nu ogsaa for godt at blande sig deri. »Det er Adalberts svage Side,« sagde han, »at han undertiden lever mere i Drømme om det Forbigangne, end i Virkeligheden, og at han elsker Poesien meer, end Sandheden.« - »De elsker jo dog selv det Skiønne,« bemærkede Adalbert. - »Det forstaaer sig, men Alt i sin Orden, først det Nødvendige, saa det Behagelige; Sagføreren og Dommeren agter jeg, fordi de forskaffe mig min Ret, Lægen, fordi han vedligeholder min Sundhed, den Geistlige, fordi han trøster og beroliger Folket, og lærer det at finde sig i sin Skiebne; ogsaa Billedhuggeren, Maleren og den Musikkyndige lader jeg gielde indenfor deres Kreds, fordi de skaffe mig en forhøiet Nydelse af Livet, og ikke engang Poesien forkaster jeg ganske, naar den bliver indenfor Vittighedens og den selskabelige Munterheds Grændser; men hvad den phantastiske eller saakaldte høiere Poesie angaaer - dog jeg veed, at du engang selv har givet dig af med Sligt, Adalbert, derfor vil jeg ikke videre udvikle dig, hvad jeg tænker derom - kun saameget maa jeg endnu sige, at den let kan nedsænke Mennesket i en Drømmeverden, hvori han taber sine bedste Kræfter, og bliver aldeles uduelig for Virkeligheden og for Livets Forretninger.«

26

»Deri har Starosten ikke Uret,« sagde Emilie. - »De er en russisk Pige,« svarede Leontine. - »Derved skammer jeg mig ikke,« gienmælede Emilie.

Efter Bordet førte Litowski selv sin Søn om i de vigtigste Bygninger paa Gaarden, og gav ham, saavidt muligt, et Overblik over den hele Bestyrelse. Da de vendte tilbage, faldt Talen paa Emilie og Leontine. »Emilie er en Datter af en af vore Slægtninge, der var gift i det Indre af Rusland,« sagde Starosten, »da hendes Moder døde, ansaae jeg det for min Pligt at tage mig af hende; for Resten er hun meget klog og dannet, men alt dette har jeg, hvis jeg ikke feiler, allerede skriftlig tilmeldt dig.«

Med Leontine syntes Starosten mindre tilfreds; »Alexandra vil ikke undvære hende,« sagde han, »derfor boer hun her, imidlertid har hun flere Luner, end man burde tillade sig, naar man ikke er rigere, end hun er.«

Casimir var imidlertid sysselsat med at tilride en Hest i Gaarden, hvilket Emilie fra et Vindue betragtede. Da Starosten kom tilbage, yttrede han sin Misfornøielse over, at Casimir ikke var fulgt med dem. »Hvor det gielder om noget Alvorligt, der er du aldrig med,« sagde han. Casimir svarede ikke derpaa, men da han om

Aftenen var alene med sin Broder paa hans Værelse, sagde han: »Den Gamle er ikke fornøjet med mig, og jeg, oprigtig talt, heller ikke med ham.« - »Du er uretfærdig imod ham, Casimir, han er jo dog i sin Kreds en mærkværdig Mand, hvis Arbeidsomhed vi, selv om han ei var vor Fader, burde agte.« - »Det kan være, men han og jeg passe ikke sammen, og fordi jeg ikke vil den Vei, han ønsker, hader han mig, og gidder aldrig see til den Side, hvor jeg er.« - »Du har Uret imod ham, han elsker dig meer, end du troer.« - »Husker du den Dag, da jeg havde fyldt mit syvende Aar, 27 Adalbert? Du var den Gang fem Aar gammel, vi bleve da begge tidlig om Morgenen kaldt ind til den Gamle, han sad allerede i sin Pudermantel, hvorpaa der var syet en Orden, medens en Tiener krøllede hans Haar; jeg husker det endnu, som det var i Dag, vi sprang da begge hen til ham, for at sidde paa hans Skiød, som vi vare vante til, men han viste os alvorlig tilbage, og holdt en Tale til os, hvoraf Meningen var, at vi nu havde naaet en Alder, hvori det ikke passede sig, at vi vare saa fortrolige med vore Forældre, heller ikke gik det nu an, at vi sagde Du til dem, men vi skulde smukt kysse dem paa Haanden ved alle Leiligheder og sidde stille, som om vi vare voxne Folk, og Gud veed hvad mere. - Vi saae paa hinanden, og brast begge i Graad, og bleve grædende bragte ud af Værelset. Det er Alt, hvad jeg husker derom, men fra den Dag af var det forbi med vor Leeg og vor Lystighed, det erindrer jeg nok.«

»Jeg erindrer det ogsaa,« sagde Adalbert, »men jeg erindrer endnu et andet Træk af ham, som ikke heller let vil gaae mig af Minde: Engang faldt jeg i en heftig Sygdom, hvori Lægerne, som jeg siden hørte, tvivlede om mit Liv, da saae jeg, hver Gang jeg kom til mig selv, min Fader sidde ved min Seng, han holdt min Haand inden i sin, og den dybeste Sorg stod malet i hans Aasyn; saasart jeg derimod kom mig, forlod han mit Leie, og siden taalte han ikke engang, at der, i hans Nærværelse, blev talt om, hvor ængstelig han havde været for mig.«

»Ja, dig holdt han bestandig meget af,« svarede Casimir. - »Han mener det ogsaa godt med dig, Casimir, og ønsker alvorlig at sørge for din Lykke.« - »Jeg bryder mig kun lidt om, hvad han kalder Lykke, naar jeg ikke maa være lykkelig paa min Viis.« - »Du er ikke tilfreds, Casimir, betro mig, hvad der ligger dig paa Hierte.« - »Han har gjort 28 mig ulykkelig,« sagde Casimir med en mørk Mine, »jeg elsker ikke den Kone, han har skaffet mig paa Halsen, og vil aldrig elske hende.« - »Saa skulde du heller ikke have taget hende.« - »Du veed, jeg er letsindig af Natur og mangler stedse Penge; for at faae dem, lod jeg mig lokke til, hvad jeg mit hele Liv vil fortryde. God Nat, Broder, lad os ikke tale derom! kom Fidelio!« Dermed gik Casimir bort, ledsaget af sin Hund, og fløitede en lystig Marsch, i det han ilede over Gangen, saa Enhver, der hørte ham, maatte troe, at han var meget vel tilfreds, men Adalbert lagde sig til Sengs med et bedrøvet Hierte, thi han elskede sin Broder høit, og det smertede ham, at dennes Lykke saaledes var forspildt.

TREDIE CAPITEL. Besøg i Omegnen.

Næste Morgen vaagnede Adalbert meget tidlig, han stod strax op, men da alle Husets Folk endnu sov, blev han paa sit Kammer, og aabnede blot et Vindue, hvorfra han havde en fri Udsigt over Sletten og Skoven. Stierne vare endnu synlige, og kun i Østen forkyndte en bleg Stribe, at Dæmringen nærmede sig. En dyb Ro hvilede over det hele Landskab. Undertiden blussede dog en fiern Lue op i den høieste Atmosfære, og rullede sig, som et Stierneskud, giennem Luften. Adalbert maatte derved tænke paa mange Optrin i sit tidligere Liv, og paa de forunderlige Meteor, han den Gang havde seet; thi neppe gives der noget Land, der er rigere paa selsomme Luftsyn, end den polske Slette, Ildkugler, Bisole, Stierneskud og alle Slags phosphoriske og electriske 29 Lys ere her ikke sieldne, og maaskee bidrage disse Lys, i det de, ligesom Luftaander, opstige over Skovene og de dunkle Vande, meget til at nære den Sands for det Eventyrlige, der udgjør et Grundtræk i den polske Folkecharacter.

Lidt efter lidt blegnede Stierne, enkelte Fugle hævede deres Stemmer, og den blege Stribe i Østen blev bestandig lysere. Adalbert kunde nu skimte Egnen, og glædede sig ved at overskue den store Dal, hvis Frugtbarhed endnu mindede om den Tid, da Polen ikke blot lønnede Arbeidernes Møie med en rig Høst, men endog kunde dele sin Overflod med de tilgrændsende Folkeslag. Purpurrøde Morgenskyer viste sig i Østen, og store Dugdraaber bleve synlige paa de nærmeste Træer, i det Fierne bemærkede Adalbert den Flod, ved hvis Bredder han havde leget, som Barn; ja langt borte mod Sydvest troede han endog at skimte Taarnene i det gamle Krakau, denne forunderlige By, der staaer igien, ligesom et uhyre Gravminde over en forsvunden Herlighed.

Nu vaagnede Husets Folk, og Adalbert hørte allerede sin Faders Røst, der gav Befalinger til sine Undergivne, han bragte derfor sin Dragt i Orden, og ilede ud, for at sige ham god Morgen, men han fandt ham ikke, og Alt var igjen stille. Han gik da ud i Gaarden, hvor han saae Leontine, der stod omringet af en Flok Duer, til hvilke hun udstrøede Korn og Ærter. Midt i Flokken befandt sig en lille broget Landskildpadde,

der fik sin Føde ved Siden af Duerne, uden at agte paa, at flere af dem toge Sæde paa dens høithvævede Rygskiold.

Da Adalbert nærmede sig, flygtede en stor Deel af Forsamlingen, kun Skildpadden blev tilbage, tilligemed en sneehvid Due, der ganske uforstyrret beholdt sin Plads paa Leontines Skulder, hun tog den da i Haanden og klappede den, medens hun rolig stod 30 foran Adalbert, der maatte bekiende for sig selv, at han sielden havde seet noget Skiønnere, end denne Sylphidefigur, omgivet af alle disse vingede Skabninger.

»Deres Fader red nylig ud,« sagde hun, »han kommer neppe igien før om nogle Timer, Casimir derimod er sjelden synlig saa tidlig om Morgen.« »Og De selv, Frøken Leontine,« spurgte Adalbert, »hvad bringer Dem til saa tidlig at forlade Deres Værelse?« - »Den Vane har jeg havt fra min første Barndom,« svarede hun.

I dette Øieblik klang en Klokke indenfor. »Der ringer Alexandra,« sagde Leontine og ilede ind. Adalbert saae efter hende et Øieblik, derpaa gik han langsomt ud af Gaarden, for at opsøge nogle af de Steder, som han endnu huskede fra forrige Tider af.

Det var en deilig Foraarsmorgen, den opgaaende Sol syntes at speide efter Dugdraaberne, der forgieves søgte Tilflugt mellem Bladene og paa Bunden af Blomsternes Bægere. Den fierne Flod snoede sig, liig et gyldent Belte, over Sletten. Jo længere Adalbert kom frem, desflere Barndoms minder opdagede han; hver Fugl syntes at hilse og byde ham velkommen, hver Steen og hvert Træ forekom ham, som gamle Venner, der havde en halv forglemt Erindring at betroe ham; under Bladene svævede gamle Eventyr og Barndomsdrømme, og Alt, hvad han gienkiendte, var ham saare kiært; enhver ukiendt Gienstand derimod, enhver senere Forandring forstyrrede ham, selv naar den var velberegnet paa timelig Fordeel, og uden at være sig det tydelig bevidst, følte han, at en uindviet Haand her havde tilladt sig et Indgreb i hans aandelige Eiendom.

Under disse vexlende Følelser kom han stedse videre og fordybede sig bestandig meer i en forsvunden Tid, hvis Begivenheder i afbrudte Ziffere, der 31 kun vare forstaaelige for den Indviende, stode optegnede paa Bakker og Høie, paa Træstammerne og paa de smidige Qviste, hvor Fuglene syntes at synge derom, ja selv i Blomsternes Indre, hvor de brummende Bier paa deres Viis syntes at læse og forkynde Hemmeligheden for Enhver, der kunde fatte deres forunderlige Sprog.

Den stærke Hede og den Mathed, Adalbert følte, satte snart en Grændse for hans Drømmerier, og tvang ham til igien at vende tilbage i Virkelighedens Verden. Han opdagede da, at han ikke befandt sig langt fra en nylig opbygget Bondegaard, og besluttede at gaae derind, for at hvile sig. Han bemærkede snart, at de nye Huse saae meget smukke og venlige ud, han erindrede tillige, at her i hans Barndom havde staaet nogle faldefærdige Hytter, hvis Beboere han den Gang kiendte.

»Her er dog aabenbar Alt forandret til det Bedre,« sagde han høit, ligesom for at overdøve en Røst i sit Indre, der ogsaa denne Gang hævede sig til Fordeel for det Forsvundne. I Gaarden, hvor han nu traadte ind, sad en mager og bleg Mand, der strax reiste sig, og tog sin Hue af, da Adalbert nærmede sig. Denne bad om et Glas Melk, hvilket Manden ogsaa strax bragte. Ved nøiere at betragte ham, troede Adalbert at gienkiende Træk af en gammel Bekiendt. »Mig synes, jeg skal kiende dig,« sagde han; og Manden nævnede sit Navn. »Ja, ja, nu husker jeg dig,« sagde Adalbert, »du er bleven meget mager og bleg, siden jeg saae dig sidst.« - »Ak, der er skeet meget, siden den unge Herre var her sidst,« svarede den blege Mand. - »Men du har det jo dog godt, som jeg seer.« - Herpaa svarede Bonden aldeles Intet. - »Du har faaet en Deel Rynker, siden jeg var her sidst,« sagde Adalbert. - »Det kommer af det strenge Arbeide,« svarede Bonden; »thi den 32 naadige Herre vil, hvad han vil, og der er ikke stor Tid tilbage, hvori vi kunne samle Kræfter.« - »Men du har det jo dog bedre nu, end før.« - »O ja, vi maae vel have det bedre, thi Alle sige det jo.« - »Du synes dog ikke ret fornøiet med den Forandring, der er skeet.« - »O jo, hvorfor ikke det?« - »Du har ingen Tillid til mig,« sagde Adalbert, »vi have jo dog kiendt hinanden vel i den forgangne Tid.« - »Ja, den forgangne Tid var en god Tid, da havde jeg endnu min gamle Hytte, da levede min Kone endnu, og sad om Aftenen ved Ildstedet hos mig, medens vore Huusdyr laae rundt om os; men hun er nu død, og Dyrene have deres Stald langt borte, og jeg sidder ganske alene ved Ilden om Aftenen, dog det maa saa være, thi den gamle Herre forstaaer vel hvad han gjør.« - »Det forstaaer han sikkert, det ny Huus er jo ogsaa meget smukkere, end det forrige.« - »Jeg ønsker intet smukkere Huus, end det, mine Fædre havde før mig,« sagde den blege Mand alvorlig. »Men jeg seer dog, at ogsaa Sæden paa dine Marker staaer bedre nu, end den før stod; hvad begierer du mere?« - »Jeg begierer kun at ligge i min Grav, at komme derhen, hvor mine Fædre ere, da behøver jeg ikke mere at rette mig efter de nye Moder, som hverken de eller jeg kunne have nogen Glæde af.« - »Du er jo ingen gammel Mand, du bør ikke ønske Døden,« sagde Adalbert; »desuden har du jo ogsaa en Søn, hvis jeg husker ret, han maa snart være voksen nu, kan ikke han hielpe dig?« - »Min Søn er Soldat, og Russerne have ført ham ud af Landet.« - »Dertil have de jo ingen Ret,« sagde Adalbert. - »Ja de gjøre saa Meget, hvortil de ingen Ret have,« svarede Bonden. - »Hvoraf døde din Kone?« spurgte Adalbert, for at lede Samtalen hen paa en mindre farlig Gienstand. - »Hun døde af Sorg, da den gamle Hytte blev nedbrudt over vore 33 Hoveder.« - »Stakkels Mand!« sagde Adalbert, og rakte ham en lille Gave, »jeg vilde ønske, jeg kunde virke Noget til din Trøst.« - »Nei, nei, Penge behøver jeg ikke,« svarede Bonden, »vil Herren derimod lægge et godt Ord ind hos

sin Fader, og skaffe mig Lov til at leve blandt mine Huusdyr, som mine Fædre have levet før mig, det er den eneste Trøst, der er tilbage for mig.«

Da Adalbert kom hjem, mødte han sin Broder til Hest. »God Morgen, Casimir,« sagde han, »er du alt saa tidlig oppe?« - »Jeg har ikke været i Seng den hele Nat,« svarede Casimir, »da vi i Gaar skiltes ad, sadlede jeg min Hest, og red til Onkel Czernim, thi hans Slot ligger kun tre Mile herfra, som du veed, og jeg havde lovet strax at melde ham din Ankomst.« - »Du skulde heller have sendt ham Brev.« »Jeg rider før tredive Mile, end jeg skriver et Brev paa tre Linier,« svarede Casimir. - »Men om Natten burde du dog ikke ride ud.« - »Nat og Dag, det er det Samme for mig,« svarede Casimir, »Onkel Czernim hilser dig, og lovede at være her til Middag.«

Adalbert gik nu op, og sagde sin Fader god Morgen, derpaa berettede han, i saa skaansomme Udtryk, som muligt, den Samtale han nylig havde med den blege Bonde. Den urokkelige Rølighed, hvormed hans Fader hørte paa ham, forekom ham imidlertid ikke at være noget godt Tegn. Imidlertid lyttede dog Starosten med stor Opmærksomhed til hans Ord. »Du er endnu ung min Søn,« sagde han endelig, »næsten alt for ung, frygter jeg, for alvorlige Forretninger, men dog maa du allerede nu kunne begribe, at en indskrænket Hiernes Drømmerier neppe ville rokke de Planer, som en Mand med Besindighed har udkastet, og som han sætter sin Stolthed i at udføre.«

»Jeg paastaaer ikke, at denne Bonde har Ret,« svarede Adalbert, »jeg ønskede kun, at man bar over 34 med en uskadelig Fordom, naar en Mands Liv og Lykke afhænger deraf.«

»Overbærelse med Fordomme er aldrig uskadelig,« svarede Starosten, »see dig om paa disse Steder,« blev han ved, »sammenlign den Velstand og Reenlighed, der hersker her, med den Elendighed og Ureenlighed, hvori vore Bønder ellers leve, see, hvordan Dovenskab og Skidenfærdighed fortære dem, saa at Polen er vorden til en Spot og Væmmelse for andre Folkeslag! Og dog ansees det for en Grusomhed,« blev han ved med en usædvanlig Ild, »det udskrives af falske Demagoger som en Forbrydelse, at jeg har trukket en Grændse mellem Dyr og Mennesker, at jeg hader Dovenskab, at jeg har forvandlet øde Sletter, udtørrede Søer og udyrkede Skove til rige Kornmarker, det bebreides mig, at jeg fordrer Lydighed for Regieringen og Agtelse for Lovene, og dog mener jeg, at jeg netop herved beviser mit Land større Tienester, end hine, der forføre sig selv og Andre til Skridt, der, hvis de for en Tid lykkedes, som Gud forbyde, kun vilde styrte dem selv og Landet i ufeilbarlig Undergang.«

»Men i det midste have vi Ret til at beklage os, naar man, lige mod Keiserens Løfter, fører vore stakkels Landsmænd, som Soldater, til Rusland.«

»Jeg beder dig, min Søn! vogt dig for den Dadlesyge, der griber enhver Leilighed for at betvivle Regieringens Ret og dens Hensigter; denne Mistillid, der stiller Folk og Fyrste, som to fiendtlige Magter, ligeoverfor hinanden, maa nødvendig blive fordærlig for dem begge. Du vil for Resten møde Mange, hvis Siæle forgiftes af en sliq Dadlesyge, blandt Andre vil du ogsaa hos mig see en Yngling - desværre er han Alexandras Broder - der i sin egen Tunge besidder den farligste Fiende, noget Menneske kan have; jeg har i øvrigt Intet imod, at 35 du er venlig mod denne Ulykkelige, men betragt ham blot, som en Afsindig, luk dit Øre for hans Grundsætninger, og lad ham staae for dig, som et skrækkende og advarende Exempel. Husk overhovedet, at det er den Undergivnes Pligt, at tage Alt, hvad hans Foresatte virke og befale, i den bedste Mening. Og endnu Eet, min Søn!« sagde Litowski med sagtere Røst, »den Mistro, de falske Patrioter have vakt, nøder ogsaa Riegeringen til at giengielde Mistro med Mistro; der gives Folk af alle Stænder, hvilke trænge sig frem i Selskabet, og lytte til, hvad der tales, for disse kan jeg ikke bestandig spærre mit Huus; vogt dig derfor! et uforsigtigt Ord har ofte bragt de fornærmede Magthavere til at forvexle Letsind med Skyld.«

Adalbert indsaae nu, at hans Faders Overbeviisning ikke var af den Art, at en Ynglings Indvendinger kunde rokke den, han taug derfor stille og vilde gaae. Den gamle Starost bad ham imidlertid at bie, hvorpaa han befalede en Tiener at hente Casimir. »Du har selv begyndt at undersøge Tilstanden paa mit Gods,« sagde han, »og jeg ønsker, at du fortsætter denne Undersøgelse, jeg selv kan ikke ledsage dig, men Casimir skal ride med dig i mit Sted.«

Kort efter traadte Casimir ind. »Rid med Adalbert til de udtørrede Søer og til de nye Anlæg i Skovene,« sagde Starosten, »og viis ham alle de forbedrede Indretninger!« - »Som De befaler,« svarede Casimir, »jeg skulde ellers melde, at Oberst Czernim kommer her til Middag, og bliver her i nogen Tid.« - »Min afdøde Kones Broder vil stedse være mig en kjær Giest, hvor ofte han end kommer,« svarede Starosten, og vinkede med Haanden til Afsked, hvorpaa de to Brødre forføiede dem bort.

Casimir ilede ned i Stalden, medens Adalbert blev tilbage i dybe Tanker. Han følte vel, at han vanskelig 36 ganske kunde giendrive sin Fader, der i mange Henseender havde Ret, og dog var der Noget i hans Inderste, der talte hiin ulykkelige Mands Sag. Han havde nylig selv følt den tiltrækkende Kraft, hvormed gamle Minder og Barndomserindringer virke, og ansaae det for uvist, om det, der i sig selv er det Bedste, altid uden Skaansel paa ethvert Sted burde udføres, han følte, at Forbedringer kun da uden Indskrænking

burde antages, naar Folkets Indre var forberedt derpaa; og overhovedet mærkede han, at han her stod ved et af disse dobbeltsidige Spørgsmaal, der lade sig betragte under saa forskellige Synspunkter, at man ikke ubetinget kan afgjøre, hvilken af de stridige Parter, der har Ret, og hvilken, der har Uret; ja det forekom ham, som om Ret og Uret her paa en forunderlig Maade vare blandede med hinanden, saa at Tungen paa Retfærdighedens Vægtskaal vaklede frem og tilbage, uden ved en afgjørende Overvægt at neddrages mod nogen af Siderne.

Nu kom Casimir tilbage med to opsadlede Heste. - »Men kan du holde det ud?« spurgte Adalbert, »du har jo dog vaaget den hele Nat.« - »Alt kan jeg holde ud, kun ikke den utaalelige Stilhed og Eensformighed her hiemme; jeg siger, som Emilie, der maa være en deilig Verden paa den anden Side af disse Skove, og ofte faaer jeg Lyst til at sønderrive mine Lænker og hvert Baand, der holder mig, og at ile bort paa den anden Side af Biergene, hvor Storke og den lette Svale flyve hen.« - »Men du elsker jo dog dit Fædreland?« - »Det fordømte Dyr!« sagde Casimir, i det han spændte en Rem fastere om Broderens Hest, »det kan blæse sig op, saa at Sadelgiorden stedse kommer til at sidde løs; veed du ellers, hvad vi have oplevet i de sidste otte Dage, før du kom her?« - »Nei.« - »Nu, det er snart fortalt: 37 Fidelio har jaget efter en Ræv, uden at naae den, Alexandra har hver Dag læst latinske Bønner, og talt Perlerne paa sin Rosenkrands, min Fader har tappet en Deel Vand af sine Moser, og sendt et Par Landløbere til Siberien, og vor graa Kat er kommen i Barselseng, meer er der ikke skeet i den Tid, saavidt jeg veed.« - »Det Sidste er især en vigtig Nyhed,« svarede Adalbert. - »Det ene er ligesaa vigtigt, som det andet, jeg er kied af dette Liv, af min Fader, af Alexandra og undertiden endog af Emilie selv, og af dette evig skuffede Haab; jeg vil ud i Verden til Warschau, til Tyrkiet, og saa en Kugle for Panden jo før jo heller, det er det Bedste, der kan hændes mig.« Med disse Ord svang han sig paa Hesten, og ilede i stærk Galop henad Veien, saa at Adalbert ikke var i Stand til at følge ham.

Endelig da de vare komne et Stykke frem, holdt Casimir pludselig stille, og den forrige melancholske Stemning havde nu vejet Pladsen for et lystigere Lune. »Seer du,« sagde han, og udstrakte sin Haand imod Vest, »der ligger Staden S., der ville vi hen.« - »Men det er ikke efter min Faders Ordre.« - »Jo vist, den Gamle vil, at jeg skal vise dig de mærkeligste Forbedringer i Egnen, og ved min Ære det skal skee, følg mig!« Dermed lod han sin Hest dandse henad Veien, og svarede intet Andet til Adalberts gientagne Spørgsmaal, end: »Du vil faae Alt at see, naar vi komme til S.«

En halv Fierdingvei fra Byen mødte de en gammel Soldat, der sad ved Veien; han reiste sig op, da de kom, og strakte sin Hat henimod dem, paa samme Tid saae de, at han havde mistet sit ene Been.

»Du stakkels Mand!« spurgte Casimir, »hvorldes er du kommen til den Ulykke?«

»Paa Valpladsen, unge Herre!« svarede den Gamle.

»Der falder mig Noget ind - nei du maa ikke 38 komme med Indvendinger, - Adalbert! - jeg vil give dig en Ducat, gamle Mand, hvis du en Times Tid vil laane mig din Hat og din Trøie.«

»For en polsk Gylden har jeg tidt vovet baade mine Lemmer og mit Liv,« svarede den Gamle, »saa kan jeg vel ogsaa for en Ducat vove min Hat og min Trøie.«

Nu tog Casimir, trods al Adalberts Modsigelse, den gamle Hat og den lappede Trøie paa, hvilken stak forunderlig af til hans øvrige Dragt og til den prægtige Hest, hvorpaa han red. »Vent mig!« sagde han til Soldaten, »der har du min Frak og min Hue til Pant.« Derpaa travede han igien lystig hen ad Veien, uden at agte paa sin Broder, som, da han ikke kunde holde ham tilbage, besluttede at følge ham, og staae ham bi, hvis hans letsindige Indfald skulde paadrage ham nogen Ubehagelighed.

Saaledes ankom de begge til S. Neppe var Casimir indenfor Porten, før han lod sin Hest fremskride med langsomme Skridt, medens Enhver, der mødte ham, med Forundring blev staaende, for at betragte hans Dragt. Snart samledes en Mængde Mennesker om ham, der dog, rimeligviis af Ærbødighed for hans fornemme Stand, holdt sig i nogen Afstand, saa Indtoget derved fik et destohøitideligere Udseende. Ogsaa af Husene kom Tilskuere frem; Mænd, Qvinder og Børn flokkedes i alle Døre, i Vinduerne saaes flere Pigeansigter, og blandt disse adskillige, der vare meget smukke. Paa de Sidste hilsede Casimir med stor Artighed, tilsidst vendte han sig om til sin Broder og sagde: »Der seer du nu, hvad der her i Byen er gaaet frem til det Bedre i din Fraværelse, de fleste af disse ere voxede til i de sidste Aar.« - Da Casimir havde naaet Byens Ende, dreiede han om, og red tilbage igien. Paa Tilbageveien viste der sig endnu flere Ansigter i Vinduer og Døre, 39 hele Byens Befolkning syntes at være tilstede, ligefra bedagede Oldinge til smaa Børn. De Ældre rystede imidlertid paa Hovederne, og havde maaskee standset Casimirs Hest, hvis ikke hans Navn og Stand havde vakt deres Ærbødighed, alle Pigerne giengieldte derimod med Venlighed Casimirs Hilsen; ogsaa Jøden Salomon var tilstede, han stod paa et Hiørne, og tog leende sin Hue af, da Casimir red ham forbi.

Noget udenfor Byen bleve de indhentede af en midaldrende Mand, der red paa en lille Hest. »Der er Onkel Czernim,« raabte Casimir. »God Dag, Adalbert, god Dag min Dreng!« sagde Czernim, »men hvad er

det for Optøier, I have havt for i S.?« - »Har du allerede hørt det Onkel?« sagde Casimir. - »Ja vist, alle Byens Folk ere endnu forsamlede; Skrædderen taber sin Naal, Skomageren kaster sin Syl og sin Læst, Snedkeren forlader sin Høvlebænk, Smeden sænker sin Hammer, og hans Dreng glemmer at røre Bælgen, saa Ilden slukkes, Skrивeren nedlægger sin Pen, den Gierrige glemmer et Øieblik sine Penge, ja selv Pigerne paa Torvet glemme at bedrage og bagtale deres Herskaber, og Alle tænke kun paa Eders forunderlige Optog; hvad er det for Griller, der saaledes bringe dig til at lege Maskerade med den hele By?« - »Det var kun en Spøg, Onkel, paa det Adalbert kunde lære det hæderlige Borgerskab at kiende.« - »Det hæderlige Borgerskab, Knecht! som om jeg ikke vidste, at du giver det hæderlige Borgerskab Døden og Diævelen.« - »Min Fader har selv sendt os afsted,« sagde Casimir. - »Da vedder jeg paa, at det ei er efter hans Befaling, at du red i dette Optog igiennem Byen.« - »Nei, jeg skulde kun vise Adalbert alle Forbedringerne paa Godset.« - »Du skulde da vise ham alle de herlige Søer, der ere forvandlede til 40 Moradser, alle de nøgne Sletter, der have fortrængt vore prægtige Skove, alle de nye Huse, der ere byggede, paa det Bønderne kunne sidde med bedrøvede Ansigter deri og længes efter de gamle igjen. Men kom nu, jeg er reden over tre Miil for at see Adalberts glatte Ansigt igjen, men deraf kan jeg dog ikke leve.«

»Du seer, Oberst Czernim har ikke forandret sig,« sagde Casimir.

»Jeg ligner Casimir, ligesom en Tydsker ligner den Søn, han har faaet i Paris,« sagde Czernim, »han er behændigere, og klæder sig bedre, end jeg, og er dertil en større Nar, det er den hele Forskiel.«

Nu kom de til det Sted, hvor den gamle Soldat sad i Græsset, og ventede paa dem. Casimir gav ham da hans Klæder igjen, og kastede desuden to Ducater i hans Hat. Den Gamles Øine straaledede af Glæde, da han saa Guldet, men Casimir skyndte sig bort, og hans forrige Munterhed var igjen forsvunden. »Gives der nogen større Ulykke, end saaledes at miste det ene Been?« sagde han. - »O ja, man kan miste dem begge to,« svarede Oberst Czernim.

Nærved Slotsporten mødte de en Dominicanermunk med et udtryksfuldt Ansigt. Han hilsende ydmygt, og heftede et Par drømmende Øine paa Adalbert. - »Det er Pater Vincent fra Krakau,« sagde Casimir; »han er Alexandras bedste Ven, og kommer her to Gange om Ugen, for at læse Messen i Capellet.«

»Ja, ja, jeg kiender dem nok, disse Munke,« sagde Czernim, »de ere kun Milepæle paa Veien til Saligheden, thi med udstrakte Fingre vise de hen til Maalet, men selv røre de sig ikke af Stedet.«

41

FIERDE CAPITEL. ***Folkesangeren.***

Adalbert maatte nu hver Formiddag henbringe flere Timer i sin Faders Værelse, for med ham at giennemgaae forskellige Papirer, og faae en Udsigt over Godsernes Bestyrelse. For end mere at opklare sine Begreber med Hensyn herpaa, red han ofte ud alene, og saa sig om i Egnen. Casimir fulgte ham sielden ved slige Leiligheder, men fordrev som oftest Tiden med sine Heste og Hunde. Tidt gik han ogsaa paa Jagt med sin Onkel, til andre Tider ledsagede han Damerne, naar de kørte ud, hvilket ofte skede, thi Emilie var en stor Elskerinde af slige Kiøretoure, som ogsaa Alexandra for sin Helbreds Skyld maatte foretage; og uagtet Casimir ellers sielden viste sin Kone nogen Opmærksomhed, saa forsømte han dog aldrig ved slige Leiligheder at ledsage hende. Om Eftermiddagen kom der tidt Fremmede til Slottet, hvilke stedse bleve modtagne med Artighed af Litowski, der i det mindste i Pragt og Giestfrihed endnu lignede en polsk Adelsmand fra gamle Dage.

Da Alexandra ofte, formedelst Sygdom, var fraværende fra disse Selskaber, pleiede Emilie at paatage sig Vertindens Rolle. Hermed var ogsaa Starosten meget vel tilfreds, der syntes at nære stor Godhed for Emilie. »Hun besidder den fineste Verdenstone,« sagde han engang til Adalbert, »har du bemærket, med hvilken Anstand hun træder ind i et Selskab; hun har stedse en Artighed at sige Enhver, hun er aldrig forlegen, naar hun skal begynde en Samtale; dette er vigtigere, end de Fleste troe, af den Anstand, hvormed vi fremskride ved vor første Indtrædelse, medens Alles Øine ere heftede paa os, afhænger ofte det Held og den Fremgang, der siden venter os.«

»Har du nu hørt en Forelæsning over Menneskets Bestemmelse i Lord Chesterfields Maneer?« sagde Czernim, der havde lyttet til Starostens Ord; »har du fattet hvor vigtigt det er at bukke paa det rette Sted og paa den rette Maade? Har du begrebet, at den Ziirlighed, hvormed et Brev lægges sammen og forsegles, er vigtigere, end Brevets Indhold? Har du overhovedet vel indpræntet dig den Grundsætning, at man bør

bedømme Mennesket efter sin Skal og ei efter sin Kiærne? Læg Mærke dertil, min Dreng! og lær at binde dit Halstørklæde smukt, og at bære din Hat paa den rette Maade, smil til din Fiende, naar han er nærværende, og spot aldrig din Ven, uden naar han er borte, saa kommer du nok frem i Verden.«

Emilie var i Begyndelsen meget venlig imod Adalbert, hun talte ofte og længe med ham, hun spurgte ham til Raads ved mange Leiligheder, og viste saa stor en Tillid til hans Smag, at hun endog tidt rettede sig derefter i sin Paaklædning. Hun satte sig ogsaa tidt ved hans Side ved Bordet, og viste ham da den høieste Opmærksomhed, ja da hun lærte ham nøiere at kiende, indbød hun ham endog undertiden til at følge med, naar hun spadserede.

Ved slige Leiligheder talte hun meget fortrolig med ham om de huuslige Begivenheder, der havde fundet Sted i hans Fraværelse, ja et Par Gange ledte hun ogsaa Talen hen paa Casimir og Alexandra, og viste da med megen Fiinhed, at denne sidste, saavel ved sine Dyder, som ved sine Feil, satte en uoverstigelig Muur mellem sig og den Mand, med hvilken hun var forbunden.

Engang faldt ogsaa Talen paa Leontine, over hvem 43 Emilie da meget beklagede sig. »Jeg har lidt utroligt for Leontines Skyld,« sagde hun, »jeg kan neppe troe, at hun besidder et godt Herte, i det mindste har hun aldrig viist det imod mig; medens hun var yngre, fandt hun sin største Lyst i at drille mig og bedærve Alt, hvad jeg satte Priis paa, saaledes brændte hun engang med frit Forsæt Hul i et smukt Tørklæde, som Casimir havde foræret mig; næsten hver Gang jeg sang i Selskaber, væltede hun et Skiermbræt, et Bord, en Lænestol, eller en anden tung Gienstand, og larmede tidt saaledes, at Ingen kunde høre et Ord; ja en Aften, i en stor Forsamling, slap hun et Par Oldenborrer løse lige ved min Side, thi hun veed meget godt, at jeg ikke kan fordrage disse Dyr, og ganske rigtig fløi de mig da lige i Haarene, og piinte og forskrækkede mig, saa jeg skreg høit, og bragte det hele Selskab i Forvirring.«

En anden Gang talte ogsaa Emilie med Bitterhed om Alexandra, ja gav endog Vink om, at det var denne, der ledet af en urimelig Mistanke, havde ophidset Leontine imod hende.

Jo mere Adalbert saaledes gav sig af med Emilie, desmere tiltrækkende fandt han hende. I Begyndelsen var hendes Selskab ham blot behageligt, tilsidst blev det ham næsten uundværligt. Denne Følelse syntes Emilie at dele, og Adalbert bemærkede til sin store Glæde, at hun viste Mismod, naar han i lang Tid talte med Andre, og at hun blev venlig og tilfreds, naar han igjen nærmede sig til hende. Herved og ved tusinde andre Konster vidste hun saaledes at fængsle ham, at hun i lang Tid blev Middelpunktet for alle hans Tanker; ja af Blik og henkastede Vink og halve Ord, som Ingen hørte, uden han, dannedes der tilsidst en magisk Ring, i hvilken han hver Dag maatte dreie sig, uden at komme videre.

En Eftermiddag udeblev Emilie længe, flere Fremmede 44 vare imidlertid ankomne, hvis Underholdning kun lidet morede Adalbert. Endelig, efter en kiedsommelig Time, der langsomt hengled i en stiv og ligegyldig Samtale, saae han Emilie, der, tilligemed Casimir og en Veninde, en Fru Tarnow fra Byen Krakau, kom over Gaarden. Kort efter traadte de alle Tre ind. »Hvor har du været?« spurgte Adalbert sin Broder. - »Hos Fidelio,« svarede Casimir, »thi han er syg.« - Adalbert studsede, thi han sluttede heraf, at Emilie ogsaa havde besøgt Fidelio, hvilket, efter hans Mening, aldeles ikke passede til den fine Anstand og Tact, for hvilke hans Fader saa høilig berømmede hende. Denne Begivenhed forstemte Adalbert en Stund, uden at han var sig Grunden tydelig bevidst.

Nogle af Giesterne bade nu Emilie om at synge, hvortil hun ogsaa strax var beredt. Casimir satte sig ved Pianofortet, og greb et Par Accorder, hvorpaa Emilie nærmede sig, og udførte, med en af de fremmede Damer, en Vexelsang, som Casimir accompanerede. Kort efter traadte den fremmede Dame tilbage, og Emilie sang alene til Casimirs Spil. Hendes Stemme havde et stort Omfang, og var usædvanlig uddannet. Casimirs Spil var mindre fuldkomment, dog vidste han saaledes at underordne det under Emilies Stemme, at denne betydelig vandt derved. Næsten Alle roste Emilies Sang, medens den gamle Starost, der stod bag hendes Stol, viste sig meget tilfreds med det Bifald, hun indhøstede. Adalbert undrede sig over sin Broders Talent, thi uagtet denne i sin Barndom havde lært Fingersætningen paa Klaveret, saa var han, formedelst sin Ustadighed, dog ikke kommen synderlig vidt før Broderens Afreise.

Paa Adalbert frembragte for Resten Emilies Spil en stor Virkning, især i Begyndelsen, da hun sang 45 flere italienske Sange med sielden Smag. Det forekom ham, der saalænge havde levet i England, langt borte fra de Lande, hvori Sangen har sit Hiem, som om han hørte en deilig Nattergal, der sad i en af Italiens duftende Myrthelunde, og udaandede sin Siæl i Toner. Siden efter sang hun, paa Opfordring, nogle franske Sange, der ogsaa vidnede baade om Færdighed og om et udmærket Foredrag.

Medens Emilie sang, stod Adalbert ved Siden af Alexandra og Leontine, da hun var færdig, vendte han sig til den sidste med de Ord: »Frøken Emilie har en meget smuk og udtryksfuld Stemme.« - Leontine syntes ei at høre hans Ord, thi hun svarede Intet derpaa. - »Elsker De ikke Musik?« spurgte han endelig. - »Nei,« svarede Leontine, og fæstede sine dunkle Øine paa ham med et Udtryk af Strenghed og Misfornøielse, »jeg hader Musik.« - »Tro hende ikke!« sagde Alexandra, men Adalbert maatte vel tænke paa de Beskyldninger, Emilie havde fremført imod hende, hvilke, ved denne Opførsel, endnu syntes at vinde i Vægt.

I dette Øieblik klang ogsaa Musik udenfor, en dyb mandig Stemme lod sig høre, der ledsagedes af Harpetoner. - »En Folkesanger!« udbrod Leontine, medens en stærk Rødme bedækkede hendes Kinder. - »Det er en Mand, der endnu husker gamle Melodier og bedre Tider!« anmærkede Czernim, men Litowski vinkede en Tiener, til hvem han hviskede et Par Ord i Øret, hvorpaa Tieneren gik ud, og kort efter taug Musikken. - »Har De sendt ham bort?« spurgte Leontine. - »Storfyrsten ynder ikke disse omvankende Sangere,« svarede Starosten, »det er mig derfor heller ikke tilladt at beskytte dem.« - »Men derfor er det dog os Andre tilladt at ynde dem,« gienmælede Leontine. - Starosten blev meget alvorlig ved disse Ord, men Emilie gav atter Samtalen en mildere Vending: »Lad os dog høre ham,« sagde hun, »Herr von Litowski er saa bekiendt for sin Troskab, at han vel kan tillade sig, hvad Andre vilde betænke sig paa.« - »Det smerter mig, at jeg ikke kan opfylde Deres Ønske,« svarede Starosten, »nylig er der kommen en streng Ordre mod alle disse syngende Landløbere, det er derfor min Pligt at advare denne Vagabond, og hvis han ikke opgiver sit Haandværk, da maa jeg fængsle ham.«

»Sikkert findes der dog nogle af vore Nationalsange, der tiltale Dem,« sagde Adalbert. - »Jeg tilstaaer, at jeg, uden Hensyn til den Skade, de stifte, ingen Sands har derfor,« svarede Starosten, »thi de minde alle om en barbarisk Tid, og hvorledes kunne de Andet, da det er bekiendt, at de ere digtede af raae, uvidende Mennesker!« - »De Sange, der nu digtes, ere rigtignok regelmæssigere,« sagde Emilie, »de have desuden det Fortrin, at ogsaa de, der ere fødte udenfor Polens Skove, kunne forstaae dem.« - »Det gaaer her, som i den gamle Fabel,« svarede Czernim, »Nattergalen synger for vildt og uregelmæssigt, Giøgen derimod holder en fastere Tact, den kan man derfor bedre forstaae.«

Adalbert forlod denne Aften Selskabet med stærke Fordomme mod Leontine, hvis lunefulde og sig selv modsigende Opførsel, efter hans Mening, ene lod sig forklare af Misundelse over Emilies Fortrin.

Da Adalbert næste Morgen besøgte sin Broder, fandt han ham i en ivrig Samtale med Alexandra, der stod sortklædt foran ham med sin Rosenkrands i Haanden. - »Nei,« raabte Casimir, i det hans Broder kom ind, »jeg er ikke stemt dertil, jeg gaaer ikke med dig.« - »Ak, du har ingen Tro, Casimir!« - »Det vil sige, jeg er et slet Menneske, ikke sandt?« 47 - »Slet! derom er ikke Talen, men hvormange spillede ikke deres Tid paa Letsind, uagtet deres Hierter ere gode! Hvormange ere ikke forvildede, som dog ei kunne kaldes slette!« - »Hielp mig, Adalbert! Du hører hvilke Sparlagensprækener jeg maa døie.« - »Mig synes, at Alexandra er for streng i sine Fordringer,« sagde Adalbert smilende. - »Adalbert,« svarede hun og betragtede ham med et alvorligt og giennemtrængende Øiekast, »tilgiv mig! men, som en af Deres nærmeste Slægtninge, har jeg Ret til at tale fortroligt med Dem, De synes heller ikke at bryde Dem stort om Religionen, ja De glemmer, at det er den Fornemmes Pligt, for Exemplets Skyld, at besøge de hellige Steder, selv naar hans Hierte ikke drager ham derhen.« - »Forstaaer du?« sagde Casimir, »du hænger ikke nok med Hovedet, det har hun allerede mærket paa dig.« - »Vogt dig, Casimir, at du ikke reent fordærves!« sagde Alexandra, medens en svag Rødme, som et Lynglimt, foer over de ellers blege Kinder. - Casimir gik nu hen i et Vindue, uden at svare, og fløitede en Marsch, Adalbert sagde derimod alvorlig: »Nu et Svar fortæner Alexandra sikkert, thi om hendes Iver end gaaer forvidt, saa er den dog velmeent.« - »Velmeent!« raabte Casimir og vendte sig om mod sin Broder, »o ja, overtaler hun mig først til at hænge med Hovedet, og bære Bønnebogen efter hende, da mener hun at have Magten over mig, og deri har hun ogsaa Ret.« - »Jeg begierer ingen uretfærdig Magt, Casimir, hvad jeg sagde, var til dit eget Bedste, thi sandelig jeg har inderlig Medlidenhed med dig og med Enhver, der miskiender det eneste virkelige Gode, han eier.«

Dermed gik hun, men Casimir loe høit og sagde: »Der seer du, fordi jeg ikke hver Time paa Dagen slaar Kors for mig og besprøiter mig med Vievand, fordi jeg foretrækker Jægerhornets Lyd og Hundenes 48 Glam i Skoven for den enfoldige Pladder i Kirkerne, derfor skal jeg være fortabt i Tid og Evighed, og hun har Medlidenhed med mig, men jeg foragter hendes Medlidenhed, jeg hader den og trænger ikke dertil; lad hende have Medlidenhed med sig selv, med sine døbblege Kinder, med sine blodløse Læber og med sit indfaldne Bryst, der ligger, som en sunken Liigsteen, over et Hierte, der alt hører Graven til.« - »Du er meget grusom mod hende, Casimir!« - »Det forekommer mig undertiden, naar hun staaer for mig med sit iiskolde Blik, som om jeg var viet til en Dødning,« sagde Casimir, »og naar hun nu oven i Kiøbet seer ned paa mig, som paa et Væsen af en lavere Art, naar hun viser mig denne huldsalige Medlidenhed, der dog ret godt kan forenes baade med Bitterhed og Vrede, da føler jeg ordentlig, at jeg hader hende.«

I dette Øieblik traadte Alexandra ind paa ny, hun nærmede sig med et venligt og frygtsomt Blik paa Casimir, og blev staaende et Par Secunder, endelig rakte hun sin Haand til Adalbert. »Tilgiv!« sagde hun, »jeg føler, at jeg har overilet mig; naar vi troe at forsvare en hellig Sag, da kan det Onde allerlettest faae Magt, men jeg kunde ikke gaae bort, førend jeg havde faaet Deres og Casimirs Tilgivelse!« - »Vi have kun lidet at tilgive,« svarede Adalbert, »thi vi kunne ikke miskiende den ædle Grund til Deres Iver.« - »Bærer over med mig!« sagde hun venlig, »thi jeg føler, at jeg ikke lever længe med Eder.« Dermed gik hun igjen.

»Det var for din Skyld, at hun i Dag spillede den Forsonliges Rolle,« sagde Casimir; »mig behandler hun sielden med saamange Omstændigheder.« - »Hun spillede sikkert ingen Rolle, Casimir, hvad hun sagde, kom fra hendes inderste Hierte!« - »Jeg veed ikke hvad jeg skal troe, men det veed jeg, at hun aldrig 49 er vredagtigere, end naar hun skal til Kirke, eller kommer derfra, saa jeg da ikke behøver andet Vidnesbyrd om, at hun er andægtig stemt, end hendes Vrede og Bitterhed, dog dette skal jo være de Frommes almindelige

Skiødesynd.«

Noget efter ledsagede Adalbert sin Onkel paa en Lystvandring, under hvilken han meddeelte ham det Optrin, hvortil han nylig havde været Vidne. - »Ja, ja,« svarede Czernim, »Alexandra er en af dem, der gjerne spærrede den hellige Petrus Veien til Himmelen, fordi han engang fornegtede Christus, hvorledes kan da den stakkels Casimir finde Naade for hendes Øine?«

Kort efter faldt ogsaa Talen paa Emilie. »Min Fader har stor Godhed for hende,« sagde Adalbert. - »Din Fader har en Deel tilfælles med vore Geistlige,« svarede Czernim, »kiender du noget til dem?« - »Ikke stort!« - »Det er Skade, af dem kan du ellers lære, hvorledes man kan have et ærbart Udseende, og dog være en vild Fugl i Grunden.« - »Emilie har et smukt Ydre og en sielden Anstand, derpaa sætter min Fader megen Priis.« - »Tro du mig, al denne Anstand er intet Andet, end et Skiul for Ærgierrighed og Intrigue, og feiler jeg ikke, da er hun dristigere, end Nogen af Eder aner, saasnart det gjelder om at tilfredsstille sin Lidenskab.« -

De to Vandrende vare ikke komne langt, da de saae en Mængde Mennesker, samlede i en Kreds, hvorfra der hørtes Sang og Harpetoner. »Der have vi Folkesangeren fra i Aftes,« sagde Czernim, »erfarer din Fader, at han er her endnu, gaaer det neppe godt.« - Begge ilede nu hen til Forsamlingen, der ærbødig aabnede Vei for dem, hvorved de fik Plads inderst i Kredsen, nærvæd Sangeren, der ikke var ung, men hvis Lokker dog syntes at være blevne graae før Tiden, og paa hvis stive stirrende Øine man 50 mærkede, at de manglede Seekraft; imidlertid slog han Harpen med megen Sikkerhed. Ved hans Side stod en ung Qvinde, der, som Adalbert siden erfarede, var hans Datter. Begges Dragt vidnede om ringe Kaar, og deres blege, kummerfulde Ansigtstræk røbede, at de, hvis Kald det var, at udbrede Glæde omkring sig, ikke selv vare lykkelige.

Efter et Par Ord af Datteren, holdt den blinde Sanger inde et Øieblik, medens Adalbert og hans Onkel nærmede sig. - »Hvad! er du blind?« sagde den Sidste, »ja, ja, hvor kan det være Andet! Sangerne maae være stokblinde i dette Land, thi kunde de skimte Dagen, da maatte de strax see, hvortil deres Haandværk fører.« - »Mit Haandværk er uskyldigt,« svarede den Gamle, »jeg synger kun om det Længstforvundne, det skader jo Ingen.« - »Hvor de Blinde skulle vise Vei, der gaaer det mod Mørke og Undergang,« sagde Czernim, »hvad var det ellers du sang? Det klang ret smukt.«

Den Gamle bukkede, og han og Datteren begyndte nu følgende Sang, hvori hun bestandig sang de to Begyndelsesstrofer, og han Endestroferne i hvert Vers:

»Hvi staaer du saa eensom, o Birketræ!
Paa Heden i Vinter og Vind?«

- »O, Jomfru, hvi vælger du Himlen til Læ?
Hvi er du saa hvid om Kind?«

»Jeg aldrig hviler bag Skov eller Hegn,
Derfor er jeg hvid om Kind!«

- »Mig aldrig forfrisker den faldende Regn,
Paa Heden i Vinter og Vind.«

»Min Siæl er bedrøvet, mit Haab bortveg,
Derfor er jeg hvid om Kind!«
51 - »See Maanen er dunkel og Solen er bleg
Paa Heden i Vinter og Vind.«

»Ak! Jorden har drukken min Beilers Blod,
Derfor er jeg hvid om Kind.«

- »Tartaren har myrdet ham ved min Rod
Paa Heden i Vinter og Vind.«

Neppe var denne Sang endt, før flere Retsbetiente nærmede sig, der befalede Sangeren og hans Datter at følge dem. Da Bønderne hørte dette, klyngede de sig tæt om Sangeren, og deres Ansigter bleve saa truende, at Starostens Folk et Øieblik stode i Tvivl om, hvad de skulde foretage, dog, efter kort Betænkning, grebe de til deres Værger, og da Bønderne syntes fast bestemte til før at lade Livet, end at forlade den blinde Sanger, var det upaatvivlelig kommen til et blodigt Slagsmaal, hvis ikke Czernim havde lagt sig derimellem.

»Værer rolige!« raabte han, »den blinde Sanger maa i Fængsel, den Sag er afgjort; det er jo ogsaa et skammeligt Foretagende at synges Folkesange i Polen. Vide I ikke, at Fyrst Constantin nylig købte en Papegøie for mange Penge, blot for at have den Glæde at dreie Halsen om paa den, saavidt gik denne store Regent i sin retfærdige Vrede, fordi det oprørske Dyr, i hans Nærværelse, reciterede en eneste Linie af en sliig gammel Sang; naar Papegøier ikke mere finde Naade for Herskerens Øine, hvad maae da Menneskene vente sig!« -

Men trods den Ærbødighed, Bønderne nylig havde viist Czernim, syntes de dog nu aldeles ikke at ville afstaae fra deres Forsæt, i hvilken Beslutning de end mere bestyrkedes af Adalbert, der, efter længe at have staaet tvivlraadig, endelig udrød: »Mine Venner! her ligger en Misforstaaelse til Grund, min 52 Fader vil sikkert ikke fornærme denne blinde Sanger, der, efter hvad jeg selv har hørt, er aldeles uskyldig, lad ham derfor gaae! jeg tager alt Ansvar paa mig.« -

»Starosten har befalet os at fængsle dette Menneske,« sagde en af Retsbetienterne. - »Saalænge jeg mægler at forsvare ham, skal det ikke skee,« svarede Adalbert, hvis heftige Blod nu aabenbar overvældede hans Besindighed.

Efter disse Ord hævede flere af Bønderne deres Hænder mod Starostens Folk, men nu gik Czernim hen til de Ældste i Forsamlingen, og hviskede dem et Par Ord i Øret, disse talte da hemmelig med de Omstaaende, og Følgen var, at den hele Flok adspredte sig, og overlod de to Fremmede til deres Skiebne, som Adalbert, selv med den bedste Villie dertil, ikke længere kunde hindre eller forsinke.

»Altsaa skulle de nu til Siberien?« sagde Adalbert, da de vare borte. - »Naturligviis,« svarede Czernim, »hvad i al Verden skulle vi ogsaa med en Ossian i Polen? Flyt alle slige skadelige Væxter, Laurbærtræer, Frihedstræer, eller hvad de for Resten hedde, jo før jo heller til Siberien! Der kunne de bevares under Isen, som en Art af Forsteninger, og Naturforskerne ville da efter Aartusinder stride om de virkelig engang have blomstret, eller om de vare blotte Naturspil.« - »Maaskee kunde vi dog endnu frelse dem.« - »Ikke med alt det Guld, der findes i Karpatherne, min Dreng! Hvad er du for en Diplomat, som griber til Vaaben for en Patriot, der oven i Kiøbet gaaer i Blinde! Er du gal? Fornemhed, Rigdom og Magt, det er de Guder, du skal tilbede, alt det Andet er Sværmeri; gid Diævelen være Patriot, naar man kan herske over Patrioter, og sende dem til Siberien, det maa være dit Valgsprog.«

»Hvad du saa siger,« gienmælede Adalbert, »saa vil 53 min Fader intet Andet, end streng Retfærdighed, derfor maa han denne Gang være feil underrettet.« - »Din Fader er en klog Mand, der vil hvad han maa ville, for at komme til Veirs, men du og Casimir ere to Galninger, der stampe mod Braaden, og jeg veed neppe mere, hvorledes jeg skal skiule Eders Daarskaber.«

Da Adalbert kom hjem, traadte Leontine og Alexandra ham venlig i Møde; den Sidste rakte ham Haanden og sagde: »Vi takke Dem for den Iver, hvormed De tog Dem af den blinde Sanger.« - »Hvor er han nu?« spurgte Adalbert. - »Han sidder fangen i den gamle Borg,« svarede Alexandra, »vi have forgieves bedet om at see ham, dog have de Mænd, der bragte ham did, fortalt os Alt.« - »Gid mine Bestræbelser for ham havde havt et heldigere Udfald.« - »Mod og Villie til sine Brødres Forsvar ere allerede en stor Skat i Siælen,« bemærkede Alexandra. - »Jeg især maa bede Dem om Tilgivelse,« sagde Leontine, »thi jeg troede, at De ikke brød Dem meer om Deres ulykkelige Landsmænd, end Casimir bryder sig derom.« - »Casimir elsker sit Land høiere, end du troer,« svarede Alexandra. - »Han elsker Intet af det, han burde elske,« gienmælede Leontine.

FEMTE CAPITEL. *Det gamle Slot.*

Kort efter lod Litowski Adalbert kalde, og modtog ham med et meget alvorligt Ansigt. »Jeg hører, at du nylig har givet os en Prøve paa dit ridderlige Mod,« sagde han, »imidlertid frygter jeg for, at du 54 paa denne Vei, ligesom Ridder Don Quixote i gamle Dage, vil finde flere Krænkelser, end Laurbærkrandse.«

»Jeg satte mig kun til Modvæрге, fordi jeg vidste, at De selv, naar De erfarede Sagens rette Sammenhæng, vilde billige min Adfærd,« svarede Adalbert.

»Og hvoraf vidste du det?«

»Jeg vidste det, fordi jeg kiender Deres Tænkemaade, min Fader! En henaandet Klang, der bortveires i Luften, et Digt om en forglemt Kiærlighed, om en længst forsvunden Sorg, er dog ingen Forbrydelse; der kan jo heller ikke være nogen Hentydning paa det Nærværende i Sange, der rimeligviis ere digtede for flere Aarhundreder siden.«

»Ikke?« gienmælede Starosten, »veed du da, hvad hine gamle Sange betyde? Disse Landløbere synges ikke blot om Kiærlighed, de synges desuden om Oldtidens Konger og om Tartarernes Grusomhed. Nei ti kun! jeg forudseer din Indvending: »Hvad bryder vor Almue sig meer om Tartarerne?« vil du sige, »deres Tid er forbi, deres Herredømme er længst sønderbrudt og forglemt.« Men dette er kun en Maske, siger jeg dig, Fortiden med sin dunkle Kaabe maa tiene til Skiul for Nutidens Anslag; Russerne ere de Tartarer, man nu

tænker paa, de gamle Sange forvandles saaledes til en Allegorie, et Sindbillede, ved hvis Hielp Ulydighed og Oprør forkyndes, hvorledes kunne da vor ædle Keiser og hans ophøiede Broder taale dem?«

»Hvis man ikke paa høiere Steder lagde en saa dyb Betydning i disse Sange, saa bleve de heller ikke saa vigtige.«

»De ere vigtigere, end du troer, kortsynede Yngling! Folkets Erindringer hænge ved disse gamle Stemmer, ved disse Eventyr, ved disse Billeder fra en forsvunden Verden. Af alt dette knytttes det 55 usynlige Net, hvori Aanderne fanges, og hvorved de bindes til en forældet Tingenes Orden, der ikke mere kan og ikke mere skal bestaae. Saalænge Hierterne hænge ved disse Sange, saalænge hænger Folket ogsaa fast ved sine Sværmerier, ved sin gamle Dovenskab, ved sine faldefærdige Boliger. Betag Almuen sine Eventyr, saa tilstopper du Kilden til dens Daarskaber, thi Polen ligner nu hiin gamle Konge, der med en magisk Ring var bunden til et Liig, tilintetgjør hine Sange, og du har knust den magiske Ring, og Fortryllesen er ophørt.«

»Men, min Fader! have vi Ret til at berøve Folket sine kiæreste Erindringer, og til at overskære de Baand, der binde det til dets Fortid?«

»Ret! Daarskab!« sagde Starosten, »have vi Ret til at berøve Drengen sin Kiephest, og drive ham fra sin kiæreste Leeg, paa det han kan lære Noget? Havde vi ikke denne Ret, hvorledes skulde han da vorde til Yngling og til Mand? Betragt engang den Verden, hvori vi leve, min Søn! Det er nu Tid, at du henvender dit Blik paa de store Forhold, der omgive dig. Hvad vil nu den kloge Regent? Hvad ville de Mænd, der forstaae deres Tid og skride frem med den? Hvorfor er Polen ikke meer noget selvstændigt Land? Kan du sige mig det? Eller var det maaskee ved Feighed, at vi tabte vor Rang blandt Europas Folkeslag?«

»Vore Naboers Rænker have fældet os,« svarede Adalbert blussende, »thi Feighed kiendes ikke i Polen, i Mod og Begeistring viger vort Folk ingen af dem, hvis Gierninger opfyldte Verdens Aarbøger.«

»I Sværmeri viger vort Folk ingen, det er vist, men det har ikke forstaaet sin Tid, deri viger det for de Fleste, det har afsondret sig, hver Enkelt vilde være uafhængig og en Konge i sin Kreds, Alle vilde herske, Ingen vilde lyde, derved søndersplittedes Landet, og 56 Intet kunde trives, der skulde skee med forenede Kræfter. Paa samme Tid da i andre Stater Masserne sammensmeltede, da de Enkelte der lærte at underordne sig, blev hos os hver Enkelt mere og mere selvraadig; hvor denne Selvraadighed hersker, der forvandles selv Heltemod til fordærvelig Forvovenhed; thi hvor Midtpunktet har tabt sin bindende Kraft, hvor de særskilte Organer ikke ville underordne sig, der tiener enhver Kraftyttring i de enkelte Ledemod kun til end mere at sønderrive det Hele, og til at fremskynde Døden.«

»Sikkert findes der dog en Middelvei, paa hvilken det Enkelte kan blive i sin Værdighed, uden at det Hele forstyrres?«

»Ingen Middelvei er her mulig, et Folk, der endnu vil staae paa samme Trin, hvorpaa det stod i Middelalderen, maa gaae til Grunde; det gamle Haab, de gamle Drømme, de gamle Sange, de gamle Eventyr ere Polens Pest og dets Ulykke. Deraf opstod den sørgelige Foragt for ethvert Fremskridt, deraf kom vor Mangel af Sammenhold, vor Trods mod Fornuft og Orden, deraf kom den stærke Kløft mellem Folk og Fyrste, ja deraf kom ogsaa Almuens Dovenskab og Ureenlighed, thi saaledes vare deres Fædre før dem, og saaledes vilde de ogsaa være.«

»Alt dette kunde vel afhielpes ved mildere Midler, uden at en fremmed og fiendtlig Magt udstrakte sit Jernscepter over os.«

»Netop hiint Folk,« giensvarede Starosten, »hos hvilket den Herskendes Villie er Alt, og hos hvilket den Enkelte taber sig i Massen, hos hvilket Lydighed er den høieste Pligt, og Selvraadighed den høieste Brøde, netop hiint Folk, siger jeg, er bedst skikket til at være Formynder over slige forvildede Børn, som Polakkerne ere.«

Trods alle Starostens Indvendinger, hviskede dog 57 en Røst i Adalberts Indre, at hans Landsmænd ikke havde Uret, naar de grebe til Modværge mod en Magt, der vilde udslutte deres folkelige Præg. Imidlertid var han fra Barndommen af vant til at tie ved Starostens Ord, og til at vige for hans Overbeviisning. Han nærmede sig derfor til Døren, og vilde stiltiende gaae, da hans Fader pludselig traadte ham i Møde, greb hans Haand og trykkede den med en Følelse, der overraskede ham. »Adalbert!« sagde Starosten, »tro mig, jeg mener det godt med dig, jeg tilgiver dit falske Skridt i Dag for din Ungdoms Skyld; ja jeg skal aldrig vredes ved din dristigste Tvivl, forudsat at du ærlig tilstaaer mig den, thi jeg føler vel, at det ikke er let for en uøvet Haand at finde Traaden i den Labyrinth, der omgiver os Alle. Jeg opgiver derfor min første Plan, du bør i lang Tid endnu blive her under min Opsigt; thi kom du strax til Warschau, vilde du neppe medbringe den rette Maalestok for din Omgivning, og den almindelige Svimmelhed, der har henreven saa Mange, vilde maaskee ogsaa henrive dig.«

Adalbert blev rørt ved sin Faders Venlighed, og lovede at føie sig efter ham i Alt, og at følge hans Raad.

»Mit første Raad er: Tro Ingen, der vil vække din Misfornøielse med det Nærværende! Betragt med hvor megen Møie vi have erhvervet, hvad vi have! Betragt den Ulykke, den Blodsudgydelse, den Tøilesløshed, der stedse fulgte med enhver Folkebevægelse, og du vil da sikkert tilstaae, at selv en slet Regiering er bedre, end aldeles ingen, at selv en Tyrans Herredømme bør foretrækkes for den rasende Mængdes, der med tusinde Hænder sønderslider sine Offere, og med tusinde Tunger lædsker sig i deres Blod. Tro heller ikke dem, der forkynde et nyt Evangelium, en ny Tingenes Orden, hvori alle gamle 58 Baand skulle briste, al Tvang, al Standsforskuel ophøre, og hvori Menneskene skulle leve, som Brødre med hverandre, alt dette er kun en Madding, der sættes paa Krogen, for at fange den uerfarne Ungdom; det himmelske Paradiis, den himmelske Fred, der maaskee undertiden svævede, som en Drøm, for Sværmerens Øie, brugtes endnu oftere som Paaskud for Bedragerens Planer, og de Herrer, der skrige heftigst imod Herskesyge og Magtens Misbrug, skrige kun saa høit, fordi de selv ville have denne Magt, fordi de selv ville herske og sidde øverst, og have de naaet dette Øiemed, da herske de almindelig saaledes, at deres ivrigste Tilhængere tilsidst nødes til at vriste dem Magten af Hænderne.«

»Men dette taler jo netop for det, der bestod fra gammel Tid,« sagde Adalbert. »For det, der nu bestaaer,« svarede Starosten, »men ei for det Forældede; hvad nu bestaaer, er Forbundet med Rusland, intet Andet.« - »Men dette Forbund har ikke sin Rod i Folkets Villie.« - Nu taug Starosten et Øieblik, endelig sagde han: »Saa har min hele Tale da været spildt; det er meget nødvendigt, at du dvæler her,« blev han ved, »for Resten mishager din Onkels Færd mig endnu mere, end din, han, som en ældre Mand, burde allermindst skienke slige Landløbere sin Opmærksomhed; men der gives Mennesker, der, hvor gamle de end blive, aldrig komme ud over Drenggearene.«

Trods denne strenge Yttring, vedblev dog Litowski at behandle sin Svoger med stor Artighed, som om Intet var forefaldet; i øvrigt omtalte han aldeles ikke, i de Andres Nærværelse, den fremmede Sanger, og da Leontine endelig spurgte ham om dennes Skiebne, gav han et undvigende Svar.

59

Det hændes vel undertiden, og især i Ungdommen, at Mennesket befinder sig midt imellem to Veie, uden at han dog saa let, som Herkules, er i Stand til at opdage, hvilken, der er den rette, og hvilken den urette. Der opstaaer da en Giæring, en Kamp i Siælen, og en deraf følgende Uklarhed, der, saalænge den varer, ikke tillader Handlingen at komme til Giennembrud, hvorfor en ensidig Bestemthed af de Fleste agtes langt højere, end en slig vakkende Tilstand. Imidlertid oprinder denne Vaklen tidt af de ædlestes Bevæggrunde, ja undertiden kunne de, der befinde sig i en slig Uvished, naar de endelig komme ud deraf, og vide, hvorhen de skulle vende deres Kræfter, udvikle en Siælsstyrke, der overrasker dobbelt, fordi man mindst hos dem havde formodet den.

I en slig Uvished befandt Adalbert sig, der, saasomt han havde forladt sin Faders Kammer, ilede ud i den fri Luft, og overlod sig til sine Betragtninger. Da han i nogen Tid saaledes havde vandret, nedsiunken i Tanker, og endelig hævede Øiet, bemærkede han, at han stod nærvædet det gamle Slot, hvori den blinde Sanger sad fangen. Med dette Slot var han fra sin Barndom vel bekjendt, han havde dengang tidt løbet igiennem de lange Gange, og leget i de øde Sale, hvori endnu enkelte Tapeter med afblegede Billeder mindede om den forgangne Tid. Det var i øvrigt kun Hovedbygningen med sit høie Taarn, der endnu stod tilbage, Sidebygningerne vare derimod nedrevne. De Steenmasser, man saaledes vandt, vare saa betydelige, at man deraf kunde bygge det ny Slot, uden at angribe Hovedbygningen. Dette var vel den vigtigste Aarsag, hvorfor den hidtil var bleven forskaanet. For Resten bar den, selv i sin forfaldne Tilstand, det Præg af Storhed og Betydning, hvorved Fortidens Bygninger saa tidt udmærke sig fra dem, der opføres i vor Tid, og Adalbert maatte, da han saae dette Slot, tænke paa sit Fædreland, der, sønderrevet, og skilt ved saa mange Provindser, dog endnu mindede om en betydningsfuld Fortid, hvoraf der ikke var meer, end en stor Ruin tilbage.

Da han havde betragtet Slottet, og endelig nærmede sig til Hovedindgangen, mødte han den gamle Michael, der standsede, da han saae ham, og tog sin Hue af. »Hvor sidder den Fangne?« spurgte Adalbert. »Frøkenen er inde i Riddersalen,« svarede den gamle Tiener, der var lidt tunghør. - »Er det Frøken Emilie?« - »Ja,« svarede Michael, »Frøkenen kommer ofte herover, thi hun er ikke, som den unge Verden pleier at være, der kun løber efter, hvad der er paa Moden.« - »Før mig da ind i Riddersalen!« sagde Adalbert, hvorpaa den Gamle gik ind i Bygningen, og Adalbert fulgte ham gjennem en Række af Værelser.

Paa enkelte Steder standsede Michael, og pegede paa de sønderrevne Tapeter, hvori man endnu saae Levninger af store Jagtstykker, der vare indvævede deri. Adalbert bemærkede i Forbigaaende flere Damer og Herrer til Hest, de Sidste vare kiendelige paa deres med mangfoldige Silkesnore forsynede Kurtka,*) og paa deres polske Huer; ved Siden af dem stode Jægere, og høit i Luften fløi Falke, der søgte at overliste et Par Heirer, der strakte deres Neb, som spidse Landser, ud imod dem; ligeledes saae man flygtende Elsdyr, og længere borte en trodsig Biørn, der satte sig paa Bagbenene, for at forsvare sig imod Hundene. Alle disse Figurer vare imidlertid blege, som Skygger, og halv fortærede af Møl, som havde arvet de Kostbarheder, der vare de hensvundne ^{*} 61 Slægters Stolthed. Endelig traadte Adalbert, med sin Ledsager, ind i Riddersalen, hvori selv Tapeterne vare borte, og hvori intet levende Væsen saaes, med Undtagelse af dem selv, og to

Tusmørkefugle, af det Slags, der kaldes Dødningehoveder, hvilke, bedragne af den Dunkelhed, der var udbredt overalt, svævede omkring midt om Dagen.

»Frøkenen er ikke her,« sagde Michael, »hun er sikkert paa egen Haand gaaet op i Taarnet.« - »I Taarnet!« gientog Adalbert forskrækket, »Opgangen dertil er farlig, hvis jeg husker ret.« - »Det er ikke første Gang, hun gaaer den Vei,« svarede Michael, »hun forstaaer næsten Konsten bedre, end jeg selv, der dog fra Ungdommen af er vant til at klavre paa disse Trapper. I Dag vilde hun imidlertid endnu høiere op, end sædvanlig, for at see det store Uhr; jeg skulde følge hende, men da jeg ikke kunde komme strax, gik hun i Forveien, efterat vi havde sat hinanden Stævne i Riddersalen.« - »Lad os ile til hende,« sagde Adalbert.

De gik nu op ad en Vindeltrappe, der i Begyndelsen var bred, men blev smallere og smallere, jo høiere de kom; ja tilsidst hørte Trappen op, og de maatte klattre videre frem paa Stiger, og ile hen over Tværbielker, fra hvilke et eneste falsk Skridt vilde have styrtet dem ned i den dybe Afgrund, som de saae under deres Fødder.

Endelig stode de foran det Uhr, om hvilket Michael havde talt; paa den anden Side deraf sad, til Adalberts Forundring, ikke Emilie, men Leontine, der syntes nedsiunken i dybe Drømme. »Gud være lovet! der er Frøkenen,« sagde Michael, »her er ogsaa det store Uhr,« blev han ved, »som Herren vel erindrer fra gamle Dage, thi her maatte jeg tidt føre de unge Herrer op, uagtet Starosten strengt forbød det.«

»Kan det da aldrig mere gaae?« spurgte Leontine, 62 der nu vaagnede af sin Drøm. »Nei desværre,« svarede Michael, »men i min Ungdom gik det endnu, det var den Gang det kostbareste Værk i hele Egnen, saa Fremmede kom herhid for at see det. Det viste ikke blot Timer, men tillige Solens og Maanens Løb og Qvarteerskifterne; paa den ene Side stod Døden med sin Lee, paa den anden Side derimod stod Tiden, som en gammel Mand, med Vinger og Timeglas, og hver Gang en Time var udrunden, slog den med Vingerne, og Timeglasset vendte sig af sig selv, medens Døden paa samme Tid hævede sin Lee og svingede den frem og tilbage, i det Klokkeslagene lød; men nu er Timeglasset knust, Viseren er sønderbrudt, og Hiulene ere rustne, kun Døden med sin Lee staaer der endnu, som Frøkenen seer.«

»Dette Uhr burde istandsættes igien,« sagde Adalbert.

»Ingen Uhrmager i vor Tid kan bringe det i Orden,« svarede den Gamle, »skiøndt Mange have forsøgt derpaa, baade Fremmede og Indfødte. Det var kun i gamle Dage, man forstod sig paa Sligt, og det er da heller intet Under, thi Værket blev drevet med Trolddomskonst, efter hvad jeg har hørt, og Aander vare bundne til Hiulene, der dreiede dem rundt; derfor blev det kun optrukken een Gang om Aaret i Midnatsstunden, da Frelseren blev født.«

»Ja ja, det fortalte du mig tidt nok i min Barndom,« sagde Adalbert smilende.

»Det er ogsaa vist,« blev Michael ved, »at Uhret og Bygningen paa en egen Maade hænge sammen, thi fra det Øieblik Uhret standsede, begyndte ogsaa Bygningen at forfalde; det sidste Aar, hvori det gik, var det, i hvilket Russerne rykkede ind i Warschau.«

»Var jeg en Mand,« udbrød pludselig Leontine, »da vilde jeg reise udenlands, og vandre saalænge rundt, 63 til jeg fandt en Kunstner, der kunde sætte dette Uhrværk i Stand.«

»Den gamle Herre har ofte talt om at sælge Hiulene og Jernstængerne,« sagde Michael, »men det haaber jeg vil ikke skee, medens mine Øine ere over Jorden.« - »Bruges den gamle Borg nu ikke meer til Noget?« spurgte Adalbert. - »Flere af de Sale, hvori Herskabets Forfædre levede i Frihed og Lystighed med deres Giester, bruges nu til Fængsler,« svarede Michael.

Adalbert tog heraf Anledning til at spørge om, hvorledes det gik den gamle Sanger. »Ham gaaer det ganske taaleligt, jeg har bragt ham hans Harpe i Fængeleiet, men han vover ei at spille paa den af Frygt for Starosten.« - »Kan jeg faae ham at se?« spurgte Adalbert. »Det lod sig vel gjøre,« svarede Michael, »hvis der ikke i Værelset ved Siden af ham sad en farlig Fange, der let kunde mærke Uraad, og røbe os for Starosten.«

Efter disse Ord stege de ned af Taarnet igien, og Adalbert kunde ikke Andet, end beundre den Behændighed og Sikkerhed, hvormed Leontine skred hen over de farligste Steder, ligesom en Fugl, der rolig svæver over Afgrundene, vel vidende, at den i sine Vinger besidder en Talisman, langt stærkere, end den Kraft, der drager den nedad imod Dybet.

Da de vare komne udenfor, blev den gamle Michael staaende, og betragtede det faldefærdige Slot. »Hvad tænker du paa?« spurgte Adalbert. Da den Gamle ikke svarede, gientog han sit Spørgsmaal med høiere Røst. »Jeg tænker paa, at dette gamle Slot, saa skrøbeligt det synes, maaskee dog vil staae længere, end det ny,« svarede Michael, men Adalbert kunde ikke Andet end smile ved denne Spaadom, hvortil neppe Nogen, der betragtede den gamle Bygnings Brøstfældighed, kunde fæste Lid.

SIETTE CAPITEL. *Undvigelsen.*

Om Eftermiddagen, da den yngre Deel af Familien var samlet i Haven, lod en Handelsmand sig melde, der ønskede at forevise Damerne nogle Smykker. »Lad ham komme!« raabte Casimir, og Jøden Salomon nærmede sig med et Federal i Haanden. »Er det dig?« sagde Casimir, der var ilet ham i Møde ved Indgangen, »bringer du Guld, Jøde?« - »Nei, denne Gang bringer jeg Noget, der endnu er bedre,« svarede Salomon. - »Renegat! har du afsvoren din Tro? gives der noget bedre, end Guld?« - »Ja, Diamanter ere endnu bedre,« svarede Salomon, og aabnede sit Federal, hvori flere smukke Juveelsmykker funkede Casimir i Møde. »Dem maa Emilie see!« raabte denne, og rev hurtigt Foderalet ud af Salomons Haand, og bragte det hen til den Plads, hvor Damerne befandt sig. - »For Himlens Skyld!« skreg Salomon, og ilede efter ham, »Diamanterne ere ikke mine!«

Emilie betragtede Smykkerne med stor Opmærksomhed, og syntes meget indtagen deri, Alexandra derimod saae dem med Ligegyldighed, medens Leontine, der stod ved hendes Side, ikke værdigede dem et eneste Blik. - »Hør!« sagde Casimir, og tog Salomon til Side, »hvad koster det Halsmykke, som Frøken Emilie holder i Haanden?« - »Ak, det er det kostbareste af dem Alle!« sagde Salomon, og nævnede Prisen. - »Du er meget dyr, Jøde!« - »Det er ikke mig, som er dyr, thi Diamanterne høre ikke mig til.« - »Det er kun et dumt Jødekneb, Salomon, thi Diamanterne høre dig dog til.« - »Hvis jeg vilde bruge Kneb, da maatte det vel blive Jødekneb, Herre, thi jeg er jo selv en Jøde, men denne Gang er det 65 dog sandt, Diamanterne ere ikke mine, derfor kan jeg ikke slaee en Skilling af.« - »Men du veed jo, at jeg ingen Penge har.« - »Vil Herren kiøbe Smykket, saa skaffer jeg Penge,« sagde Salomon. - »Jeg veed nok, at du bedrager mig, Salomon, men ligegodt; skriv det kun paa Regningen med det Øvrige!« - »Ja gierne! Herren bør ogsaa give mig Noget at fortjene, eftersom jeg i disse Dage har viist Dem en stor Tieneste.« - »Hvilken Tieneste, Salomon?« - »Ei! Borgerskabet i S. havde jo i Sinde at klage til Starosten, fordi Herren ved sin Forklædning drillede og gjorde Nar af Byen, som de sagde; den Klage har jeg forhindret.« - »Det er Skade Salomon,« sagde Casimir leende, »thi den var bleven fortræffelig.«

»Hvad er det for en Klage?« spurgte Starosten, der pludselig traadte frem af en Buegang. - »Ak, det var kun Spøg, Excellence! og den halve By har glædet sig derover.« - »Hvorover har Byen glædet sig?« - »Ak, den unge Herre er fuld af Løier og Indfald og allehaande lystige Opfindelser, Deres Excellence!« - »Endnu engang, hvorover vilde Borgerskabet klage?« - »Ak, vi have selv ikke været bedre i vor Tid, Deres Excellence!« - »Nu fortæller han Sammenhængen, Salomon, og det paa Øieblikket, forstaaer han mig?« - Salomon kastede da først et frygtsomt Blik paa Casimir, hvorved han syntes at trygle om Tilgivelse, derpaa fortalte han det hele Indtog, som han selv havde seet det. - »Det er godt,« sagde Starosten, efterat han tilsyneladende ligegyldig havde hørt paa Fortællingen, »nu kan du gaae, Salomon.«

»Det var altsaa den Maade, hvorpaa du viste din Broder Forbedringerne paa Godset?« sagde Litowski til Casimir efter Salomons Bortgang. - Istedendfor at undskylde sig, som hans Fader vel ventede, svarede Casimir intet Ord. - »Har du Noget at sige til dit Forsvar?« spurgte Starosten. - Nu fortrak Musklerne 66 omkring Casimirs Mund sig paa en krampagtig Maade, og han brød pludselig ud i en voldsom Latter, som han forgieves stræbte at neddæmpe. - »Hvis du, som du ønsker, havde været ansat i Warschau, og hvis du der havde ført dig saaledes op, da vilde Storfyrsten vel have fundet et Middel mod din Lattermildhed,« bemærkede Starosten. - »Tilgiv os!« sagde Czernim, der nu ogsaa kom til, »vi have begge syndet, dog har Adalbert længst paa egen Haand indhentet, hvad han den Gang forsømte.« - »Efter Salomons Fortælling, har jo du ogsaa været med,« sagde Starosten til Adalbert. - »Adalbert er uskyldig,« sagde Czernim, »han søgte at holde Broderen tilbage, men det hialp ikke, og at han siden, som en Judas, skulde angive og forraade Casimir, kan De neppe selv ønske.« - »Nu for Deres Skyld vil jeg da glemme denne Historie,« svarede Starosten.

Men da han siden var alene med Adalbert, sagde han: »Jeg havde haabet mere Oprigtighed af dig, min Søn! for Resten kan dette Eventyr lære dig, i hvilken Slags Lystighed din Onkel finder meest Smag.« - »Onkel Czernim var ikke med os i S.,« svarede Adalbert, »han mødte os først udenfor Byen, da hine Optøier vare til Ende.« - »Dog er det neppe hans Skyld, at han ikke spillede Hovedrollen deri,« svarede Starosten, »vogt dig for ham, Adalbert! han har alt fordærvet En af mine Sønner, jeg haaber i det mindste, at han ei skal fordærve den Anden.«

»Naar De troede det, min Fader! hvi overlod De da i saa lang Tid Casimir til hans Omsorg?«

Litowski trak paa Skuldrene: »Jeg kiendte ham ikke den Gang saa godt som nu,« svarede han, »desuden er han velhavende og vil rimeligviis indsætte dig og Casimir til sine Arvinger, derfor ønsker jeg ikke at støde ham for Hovedet.«

Da Adalbert var alene paa sit Værelse og tænkte nøiere over, hvad han denne Gang havde oplevet i sit Hiem, følte han vel, at det Indre her var endnu mere forandret, end den ydre Omgivning, han følte, at Hver havde sine Planer, som han skiulte for de Andre, og at den Ene, trods al Anstand og ydre Høflighed, dog ikke troede den Anden. »Hvilken Dæmon,« tænkte han, »har forstyrret den Fred, der før herskede paa disse Steder? Hvilken fiendtlig Kraft har giennemgnavet de Baand, der bandt Søn til Fader, Mand til Hustru og Undergivne til deres Herrer? Det er jo den samme Himmel og den samme Jord, som jeg saae i min Ungdom, Solen skinner endnu ligesaa varm paa Skov og Slette, som dengang, Maanen stiger over de fierne Bjerge, og speiler sig i Kilderne paa samme Maade, som forhen, men ak, hvor Meget er ikke for Resten blevet anderledes, uden at jeg ret kan indsee Grunden dertil!«

Under disse Betragtninger lagde han sig i et aabent Vindue, og stirrede ud over Egnen. Det var ganske stille, hvide Taager stode over Marken, og lagde sig, ligesom Slør, foran de sorte Skove. Alle Lys vare slukkede, paa et eneste nær i den gamle Borg, hvis store Steenmasser Adalbert, i det svage Maaneskin, netop kunde skimte. Det forekom ham, som han hørte Harpetoner, der klang giennem Natten, dog var han ikke sikker paa, om han tog feil, da Tonerne klang saa sagte, som om de frygtede for at høres paa disse Steder.

Nu henvendtes hans Tanker igjen til den blinde Harpespiller, der sad fangen i hiin Borg, og det randt ham i Hu, hvor haardt denne Mand sandsynligviis vilde komme til at bøde for en Haandtering, der dog ingen Forbrydelse var.

Jo længere han tænkte herover, desmere Lyst fik han til at afvende Faren fra den gamle Sangers Isse.

At bevæge Starosten til Medlidenhed, var imidlertid, som hans tidligere Forsøg havde overbeviist ham om, aldeles umuligt, og hemmelig at befordre Fangens Flugt, syntes Adalbert en vovelig Sag; paa den anden Side forekom det ham uridderligt og feigt, hvis han, uden Modstand, overlod den ulykkelige Sanger i sine Fienders Vold. Overhovedet ansaae han det for uværdigt, hvis han, i den Alder, han nu havde naaet, opoffrede sine Grundsætninger for en Andens Villie; ja det forekom ham, som om han hidtil just ikke havde givet store Prøver paa den Selvstændighed, der anstaaer en Mand, og han rødmede ved den Tanke, at selv den letsindige Casimir, (hvori vi for Resten ei ubetinget kunne give ham Ret), lagde en større Kraft for Dagen, end han, eftersom denne gik den Vei, Naturen havde tegnet for ham, og dristig viste sig, som han var, uden Hensyn til, om de Andre vare misfornøiede dermed eller ei.

Da klang Harpetonerne endnu høiere, ligesom de vilde tilkiendegive Adalbert, at det Øieblik allerede var kommet, hvori han skulde vise, om han længere vilde samtykke i sin egen Umyndighedstilstand, eller ei. Han sprang da op med det faste Forsæt at befrie den Fangne, hvad det saa skulde koste. Hans første Tanke var at betroe sig til Casimir, men, ved nøiere Overlæg, fandt han det raadeligere at aabenbare sin Hensigt for den gamle Michael, der af Hiertet elskede den gamle Tid, og hos hvilken han derfor sikkert regnede paa at finde Bistand.

Han erindrede fra forrige Tider, at Michael havde et lille Kammer øverst oppe under Taget. Til dette begav han sig nu med sagte Fied. Han bankede flere Gange paa Døren, men fik intet Svar, han formodede da, at den Gamle sov haardt, og bankede stærkere, men forgieves, endelig forsøgte han selv at aabne Døren, men den var i Laas, tilsidst kaldte han paa 69 den Gamle, først sagtere, derpaa med høiere Røst, men da Ingen svarede ham, maatte han endelig vende tilbage med uforrettet Sag.

Han besluttede nu, at udsætte Udførelsen af sit Forsæt til næste Dag. Imidlertid kunde han ikke negte sig selv, at enhver Opsættelse var mislig, eftersom Sangeren kunde blive bortført af sit nærværende Fængsel. »Maaskee skal han alt bort i Nat!« sagde Adalbert høit, og ilede urolig over sine egne Ord, hen i det aabne Vindue, for, ved Klang af den Blindes Harpe, at overbevise sig om, at han var der endnu. Men denne Gang hørte Adalbert aldeles Intet, derimod saae han til sin Forundring ikke blot et, men to Lys i den gamle Borg, hvoraf det ene aabenbar bevægede sig fremad igiennem flere Værelser.

Hans Hierte bankede ængsteligt ved dette Syn, thi de Ord, han havde udtalt, forekom ham som et Forvarsel, der endnu i denne Time skulde opfyldes. Efter nogen Tids Betænkning ilede han ned, for i Nærheden at undersøge, om hans Frygt var grundet eller ei. Nede var Alt stille, giennem et Hiørnevindue nedsendte Maanen en svag Lysning, ved hvis Hielp han kunde skimte forskellige Gienstande. Han udtrak Haanden, for at gribe Nøglen til Gangdøren, der pleiede at hænge paa et Søm i Gangen, men han fandt den ikke. Tvivlraadig blev han da staaende, men kort efter mærkede han, at Døren ikke, som sædvanlig om Natten, var tillaaset, men at den stod paa Klem. Han aabnede den da, og begav sig paa Veien til det gamle Slot, der omtrent laae tohundrede Skridt fra Hovedbygningen. Da han var noget over den halve Vei, bemærkede han, at det ene Lys igjen var forsvundet hvorimod det andet endog brændte klarere, end forhen. Da han endelig var ganske nær ved Bygningen, og stod ved Slotsporten, hørte han en Larm, ligesom om en tung Dør blev oplukket, 70 kort efter saae han atter Lyset bevæge sig, og hørte endelig Trin af Gaende, der

nærmede sig til Udgangen. »Sluk nu Fakkelen!« raabte endelig en Stemme temmelig nærved ham. »Tael sagte for den hellige Jomfrues Skyld!« hviskede en anden Stemme, hvorpaa Lyset blev slukket, og den Port aabnedes, ved hvilken Adalbert stod.

Denne fandt ingen Plads, hvor han kunde skiule sig, og de Personer, der kom ud af Slottet, opdagede ham strax ved Hielp af Maanelyset. »Hvem er der?« raabte en Stemme, som Adalbert vel kiendte, thi det var hans Onkel Czernims. - »Det er mig,« svarede han. - »Rinder der blot en Draabe polsk Blod i dine Aarer, saa lader du hellere din Tunge udskære, end du med et halvt Ord røber, hvad du her seer,« sagde Czernim. »Det er den unge Herre, ham har jeg altfor ofte vugget paa min Arm, til at jeg skulde troe, han vilde forraade os,« sagde en anden Røst, som heller ikke var Adalbert ubekiendt, og han saae nu tre Mænd og en Qvinde nærme sig, i hvilke han gienkiendte sin Onkel, den gamle Michael, den blinde Folkesanger og dennes Datter.

»Gaaer nu, mine Venner!« sagde Czernim, »Michael vil følge Jer paa Vei, og naar I først komme paa min Grund, da ere I saa sikkre, som det er muligt at være i dette Land, hvori al Sikkerhed lidt efter lidt forsvinder, og hvori alle vore Rettigheder bestandig stærkere trædes under Fødder.« - »Ak ja!« sukkede den gamle Michael, »Voldsmændene ere stærke i vor Tid, og den hellige Jomfru smiler ikke længere til sit Folk.«

I samme Øieblik hørtes en sønderrivende Tone, hvorved Alle forfærdedes, thi den klang, ligesom et Smerteskrig, og dog syntes den ei at udgaae fra noget Menneskes Læber. - »Alle gode Aander være os naadige!« raabte den gamle Michael, og korsede sig.

71

- »O vee! det var en af de kostbareste Strænge, der sprang,« udbrød Harpespilleren, »det isnede i min inderste Marv, da jeg hørte det.« - »Giv dig tilfreds!« svarede Czernim, »ingen Speider stod dig saa nær, at han mærkede det.« - »Ak, derpaa tænkte jeg ikke,« svarede den Blinde, »men nu er Harpen ubrugelig, thi jeg eier ingen saadan Stræng mere, og har ingen Penge, hvormed jeg kan kjøbe den.« - »Vær rolig!« gienmælede Czernim, »hos mig skal du faae saa mange Strænge, du forlanger.«

Harpespilleren gik nu bort med sine Ledsagere, men Czernim vendte sig om til Adalbert og sagde: »Hvad synes dig om denne Mand? Han er en ægte Polak, thi det farer ham igiennem Marv og Been, naar hans Harpe tager Skade, og han sørger mere derover, end han nylig sørgede over den Reise til Siberien, der forestod ham.« - »Nu, ved Harpen vinder han jo sit Livsophold,« svarede Adalbert. - »Nei,« sagde Czernim, »du forstod ham ikke, det var noget langt Bedre, end du troer, der rørte sig i ham, det var hans polske Hierteblod, der isnede ved Tanken om den bristende Stræng, thi Musik og Sang ere blevne os ligesaa nødvendige, som Aandedrættet, og dem vil dog vor Arvefiende berøve os, han vil forbyde os det Sprog, hvori vi alene mægte at udtrykke vore bedste Følelser og Tanker, er det ikke ligesom han vilde forbyde Ørkenens Vandrer at drikke af den lædskende Kilde, eller som han vilde forbyde Blomsten at dufte paa Heden? Men det vil aldrig lykkes, saalænge der ere Kilder til, ville de lædske de Vandrende, saalænge der ere Blomster til, ville de dufte i Vaaren; ja selv hvis man river dem op med Rod, ville de endnu dufte, indtil den sidste Livsgnist forlader dem; saaledes hørte jeg ogsaa tidt mine saarede Brødre paa Valpladsen, endnu i Dødens Øieblik, at synge 72 hine gamle Sange, hvis Minde kun forlod dem med den sidste Draabe af deres Blod.«

Adalbert betragtede med Forundring sin Onkel, thi slige Yttringer havde han aldrig før hørt af hans Mund, men Czernim trykkede venlig hans Haand, og vedblev: »Jeg behøver ikke at sige dig, hvad der nu og i Fremtiden er din Pligt.« Efter disse Ord gik de stiltiende tilbage, og listede sig med sagte Fied til deres Værelser.

SYVENDE CAPITEL. Diplomatisk Fremfærd.

Næste Morgen bemærkede Adalbert flere Ryttere, der joge afsted i forskellige Retninger; kort efter blev en Mand ført fra det gamle Slot over til Starosten, i denne Mand gienkiendte Adalbert Toldbetienten Iwan, der havde standset ham ved Indgangen til Byen S. Adalberts Hierte bankede uroligt ved dette Syn, thi han tvivlede ikke paa, at det var denne Mand, Michael havde omtalt, som en farlig Fange, og han frygtede meget for, at han havde hørt Noget af hvad der foregik ved den blinde Harpespillers Flugt.

Hurtig begav Adalbert sig til sin Onkel, for at meddele ham, hvad han havde seet. Han fandt ham fuldkommen paaklædt, en Dør, der gik fra Czernims Værelse ud i Gaarden, stod aaben, og den lille Hest, paa hvilken han almindelig red, stak sit Hoved ind deraf, medens Czernim rakte den Brød, og lod den spise af sin hule Haand.

Da Adalbert fortalte, hvad der foregik, lukkede hans Onkel pludselig Døren og sagde: »Hvad der er 73 skeet, er en Hemmelighed, om hvilken du ei engang bør tale med dig selv, naar du er alene, thi den første Regel i dette Land er, at din venstre Haand ikke skal vide, hvad din højre foretager sig, og dermed nok om den Sag! Komme de til mig, skulle de finde Fuglen vel giemt, og, efter nogle Dage, er den bortfløiet.«

Siden betroede den gamle Michael Adalbert, at Iwan, uagtet der vare stærke Beviser paa hans Uredelighed, dog var sat paa fri Fod, rimeligviis fordi man ikke længere kunde undvære hans hemmelige Tjenester.

Starosten syntes ikke at mistænke nogen af Husets Folk, han var endog mindre streng imod dem, end han pleiede at være, for Resten syntes han stille og tankefuld, og efter Bordet erklærede han, at han næste Morgen vilde reise til Warschau.

Den hele Eftermiddag arbejdede han i sit Værelse, men om Aftenen kom han ned, og der var nu intet Spor meer af Mismod i hans Aasyn, tvertimod syntes han meget vel til Mode; han satte sig imellem Alexandra og Emilie, og underholdt dem med stor Venlighed om forskellige Gjenstande. Alexandra blev da særdeles oplivet, Leontine derimod stod taus og alvorlig ved hendes Side.

»Deres Sundhed fordrer, at De ikke staaer op i Morgen, naar jeg reiser,« sagde endelig Starosten til Alexandra, »derfor vil jeg tage Afsked med Dem i Aften.« - »Min elskede Fader!« sagde Alexandra, »jeg har Noget paa Hierte, som jeg ikke før vovede at bede om, men nu, da De viser mig saa megen Venlighed, vil jeg tage Mod til mig.« - »Hvis det staaer i min Magt, saa er Deres Begiering tilstaaet,« svarede Starosten. - »Jeg vil kun bønfalde Dem om et lille Tegn paa Deres Fortrolighed.« - »Nu vel.« - »Siig Du til mig, min elskede Fader! og viis mig derved, at jeg staaer Dem ligesaa nær, som Deres andre 74 Børn.« - Leontine saae paa ham med et bedende Blik, da Alexandra udtalte disse Ord. - »Min kiære Datter!« svarede Starosten, og trykkede venlig Alexandras Haand, »denne Begiering kan jeg virkelig ikke opfylde; den Skik at sige Du til hinanden, styrker sielden Venskabet, men den tilintetgjør ofte Høfligheden; hvad mig angaaer, da ønskede jeg, at der ikke fandtes noget Du i Sproget, og at baade Sødskende og Ægtefæller sagde De til hverandre; og det er netop en af de Egenskaber, jeg skatter høiest hos vor Emilie, at der, saavidt jeg veed, ikke gives et eneste Menneske, til hvem hun siger Du.«

Alexandra taug nu stille, og paa Leontines Læber var der et Udtryk af Spot, der blandede sig med Vrede, men Starosten syntes ikke at bemærke det, og kort efter tog han Afsked fra Alexandra, og vendte tilbage til sit Værelse.

»Jeg har sielden seet min Fader saa munter og forekommende, som i Aften,« sagde Adalbert. - »Ja, han kan forstille sig,« svarede Czernim, »han kan tale med Munterhed om de ligegyldigste Ting, selv naar de mørkeste Tordenskyer trække op over hans Hoved; imidlertid vedder jeg dog paa, at der i Aften var en hemmelig Angst i hans Siæl.« - »Hvorover?« - »Ikke den Blomst, der blomstrede i Fior, kaster en mattere Glands, end en Hofmand, naar Naadens Sol truer med at dale.« - »Har han da Noget at befrygte?« - »Troer du, din Fader reiser til Warschau uden Grund?« - »Hvorfor reiser han da?« - »Ja, derom vil jeg nu ikke tale, men da du dog engang skal være Statsmand, saa vil jeg give dig en Leveregel for Fremtiden.« - »Nu da?« - »Den, hvis Navn eller Titel er større, end han selv, den, der lever af en Tidendeskrivers Roes, eller af de Mægtiges Bifald, hans Kinder ville vorde blege, inden Enden kommer.«

75

Før Adalbert endnu lagde sig til Ro, fik han et Besøg af Casimir. Først kastede denne sig i en Sopha, og sad nogen Tid uden at tale, endelig udbrød han: »Mærkede du den Gamles Venlighed mod Emilie?« - »Ja, han er stedse venlig mod hende.« - »Hør! jeg vil betro dig Noget, hvis du kan tie.« - »Nu?« - »Den Gamle er forelsket i Emilie.« - »Umuligt!« raabte Adalbert, og betragtede sin Broder med Forskrækkelse. - »Nu, hvi forfærdes du? Hvad kommer det dig og mig ved, Adalbert?« - »Jeg seer ingen Grund, hvorfor jeg skulde tiltroe min Fader en slig Daarlighed.« - »Grund! der ere Grunde, saa klare som Solen: Han saae bleg ud, da han skulde reise, det var hverken for din eller min Skyld; han behandler hende, som den fornemste Dame, og dog er hun en faderløs og fattig Pige; han roser hende ved alle Leiligheder; han giver hende Penge og Foræringer, som han dog ellers ikke pleier at kaste bort; hans Aasyn opklares, naar hun kommer, og mørknes, naar hun gaaer, og jeg har overrasket hans Øine, naar han betragtede hende og troede sig ubemærket; i Sandhed med et sligt Udtryk betragter han hverken dig eller mig.« - »Men han taler jo med Foragt om Kiærlighed.« - »Du skal ikke troe ham, thi han har dog ingen Helgen været i sin Tid.« - »Nei, det er umuligt,« raabte igjen Adalbert. - »Hvi tager du dig den Sag saa nær? Du er dog ikke selv forelsket i hende, Adalbert?« - »Jeg? Nei i Sandhed!« - »Saa bliv det heller ikke, min Broder! det er det Bedste baade for dig og for mig - der elsker dig, thi min Fader giver dig aldrig sit Samtykke.« - Dermed trykkede han Adalberts Haand og gik.

»Det er umuligt!« gientog Adalbert flere Gange for sig selv, men desuagtet følte han en større Uro ved Tanken om, at en slig Lidenskab kunde finde Sted, end han vilde tilstaae sig selv.

76

Tidlig næste Morgen, da Adalbert sad i Tanker, og bladede i en Bog, traadte hans Fader ind i hans Værelse, hvilket han ellers aldrig pleiede. »Jeg skylder dig et Besøg paa dit Kammer,« sagde han, »og vil nu, før jeg reiser, betale min Giæld; hvad er det for en Bog, hvori du læser?« - »Et historisk Værk som De seer.« - »Det er godt, min Søn! Naar du er alene, har jeg Intet imod at du læser, men vær forsigtig dermed, viis ikke dine Bøger til Nogen, og laan dem aldrig ud!« - »Hvorfor maa jeg ikke laane dem ud?« spurgte Adalbert. - »Fordi Menneskene kun ville beundre dine Indsigter, naar de ere ubekjendte med Kilderne dertil, thi da kiende de heller ikke Grændserne derfor, og formode derfor, at det, du siger, neppe er Tusindedelen af det, du veed; har du derimod angivet Kilderne, hvoraf du øser din Viisdom, da vil man smile og troe, at Viisdommen er Bøgernes, og ikke din; Ingen agter de Kundskaber, han selv ved faa Timers Læsning troer at kunne erhverve.«

Disse Ord trøstede Adalbert, thi hvor stor hans Faders Selvbeherskelse var, troede han det dog umuligt, at han, hvis nogen Ulykke truede ham, eller hvis han følte nogen stor Lidenskab i sit Indre, kunde tale med en slig Ro og Besindighed.

»Veed du ellers hvorfor jeg nu reiser til Warschau?« spurgte Starosten. - »Nei.« - »Jeg vil oprigtig sige dig Grunden: At hiin Landløber er flygtet vil Storfyrsten ikke høre med Ligegyldighed, thi han veed vel, hvor farlige slige Personer kunne blive, derfor troer jeg det rigtigst, selv at meddele ham denne Begivenhed, før Andre komme mig i Forkiøbet; i øvrigt er der En i vor Familie, for hvilken denne Tildragelse let kunde have meget alvorlige Følger.« - »Virkelig?« - »Veed du hvem der har befriet Folkesangeren?« - »Nei.« - »Din Onkel Czernim har befriet 77 ham.« - »Hvoraf veed De det?« spurgte Adalbert spændt. - »En Fange, hvis Fængsel laae ved Siden af den blinde Landløbers, har kiendt din Onkels Røst, imidlertid er det bedst at tie dermed, thi vor Families Ære vilde lide, hvis det blev bekjendt.« - »Sikkert har hiin Fange bedraget sig.« - »Neppe; jeg selv vil ikke tale til Czernim om denne Sag, af Andre maa han dog gjerne erfare den. Men nok herom; taler du ofte med din Broder Casimir?« - »Endnu i Gaar Aftes besøgte han mig.« - »Har du Indflydelse paa ham, saa overtal ham til at tage sig Noget for, og især til at vise Alexandra den Opmærksomhed, han er hende skyldig.« - »Jeg frygter, at hvert Ord i den Henseende er spildt.« - »Hvad har han da imod Alexandra?« spurgte Starosten, »elsker hun ham ikke af sit inderste Hierte? Har hun ikke bragt ham en betydelig Formue? Er hun ikke god og forstandig? Ja endog smuk er hun, thi kun hendes Svaghed, hvori den Utaknemmelige selv er Skyld, foraarsager, at de fine og ædle Træk ikke falde saameget i Øinene; i Sandhed, hun behager mig langt meer, end hendes uartige Søster, der snarere ligner en Vildkat fra Skoven, end en dannet og velopdragen Pige.« - »Men Kiærlighed lader sig ikke tvinge,« sagde Adalbert. - »Derimod stride mine Erfaringer aldeles, jeg kiender ikke den Lidenskab, som jeg ikke vilde paatage mig at betvinge; en Reise, et Par Aars Fraværelse, saa er Indtrykket udslettet, og man smiler over sin forrige Daarlighed; ja enhver Lidenskab er en Daarlighed, enhver Mand, der troer at være forelsket, og derfor opoffer noget Væsentligt, anseer jeg for en Nar og en Sværmer, og jeg vilde, i slige Tilfælde, aldeles ikke betænke mig paa at bruge Tvangsmidler imod ham, ligesom mod en Vanvittig. Overtal blot Casimir til at tage sig Noget for, saa vil nok hans Lidenskab forsvinde.« - »Men Casimir er jo ikke 78 forelsket,« sagde Adalbert. - »Deri tager du feil min Søn.« - »I hvem er han da forelsket?« - »I Emilie, men det vil ikke vare længe, vær du rolig derfor!« - »Og Emilie, elsker hun ham igien?« - »Hvor kan du troe, at en saa dannet Pige, som Emilie, skulde elske Casimir? Farvel, Adalbert! vær opmærksom paa Alt, hvad der foregaaer i min Fraværelse, Erfaring har lært mig at mistroe de fleste Mennesker, men paa dig troer jeg, Adalbert, paa dig og paa en Anden, som jeg ikke vil nævne, thi paa hvem kan en Fader hellere bygge, end paa sine Børn, min ældste Søn er desværre en sørgelig Undtagelse; lev vel, jeg ønsker at see dig et Øieblik paa mit Kammer, inden jeg reiser.« Derpaa trykkede Starosten sin Søns Haand og gik.

Adalbert følte sig beskæmmet ved sin Faders Tillid, som han maatte tilstaae sig selv, at han ei fortiente. Desuden ængstedes han over Casimirs Lidenskab, hvis Mulighed han nu, da hans Fader havde aabnet hans Øine, ikke kunde betvivle. Hans Hierte bankede heftigt ved Tanken om, at Emilie maaskee deelte Broderens Følelser. »Men han er jo gift,« raabte han høit, »en saa forbrydersk Kiærlighed kan Emilie ikke nære.« Imidlertid maatte Adalbert tilstaae sig selv, at Casimir var ung og smuk, og at den qvindelige Verden, trods hans Letsind, betragtede ham med venlige Blik. For første Gang i sit Liv nærrede Adalbert en bitter Følelse mod sin Broder, og han kunde ikke negte for sig selv, at Emilies Elskværdighed havde virket stærkere paa ham, end han hidtil havde troet.

Da Starosten traadte ud af sin Søns Kammer, mødte han Iwan, der ventede paa ham, og der, paa hans Vink, fulgte ham ind i hans Værelse. - »Jeg har været paa Oberstens Gods, Deres Excellence,« sagde Iwan, og bukkede dybt. - »Var Folkesangeren der?« - »Var han der, saa have de giemt ham vel, Deres 79 Excellence, men rimeligviis var han der ikke, thi slige Landløbere blive ikke længe paa et Sted.« - »Vil han ellers Noget, Iwan?« - »Jeg vil kun endnu engang aflægge min allerunderdanigste Tak for Deres Excellences høie Naade.« - »Tag nu blot ingen Stikpenge meer, Iwan, ellers gaaer det ikke godt, forstaaer han?« - »Ak, Excellence! hvad skulle vi smaa Embedsmænd gribe til? For vor Lønning faae vi knap det tørre Brød, og vi maa jo dog leve, Hans Keiserlige Høihed, vor mægtige Herre, Storfyrsten, er heller ikke uvidende om, hvorledes det gaaer til, thi den ene Haand maa jo vaske den anden, Deres Excellence.« - »Gaa nu, og driv ikke sit Væsen altfor grovt!« sagde Starosten. - »En Arbejder er sin Løn værd, Deres Excellence, og rækker en god Ven mig en Finger for at hielpe mig, saa lukker jeg mit Øie for ham igien, thi hvorfor skulle vi

Smaafolk skamme os ved, hvad ikke de fornemste Herrer holde sig for gode til?« - »Ti og gaa!« sagde Starosten, hvorpaa Iwan bukkede, og nærmede sig til Døren. - »Endnu Eet!« sagde Starosten, og vinkede ham tilbage, »hvad Oberst Czernim angaaer, da har jeg undersøgt den Sag, Han har rimeligviis hørt feil, Iwan.« - »Godt! jeg begriber, det skal ikke være,« svarede Iwan. - »I alle Tilfælde taler han ikke et Ord derom, det er min Villie, forstaaer han mig?« - »Jeg forstaaer og jeg adlyder,« svarede Iwan, og gik bukkende ud af Døren.

»Det er en sand Ulykke,« sagde Starosten ved sig selv, »at vi ikke kunne undvære slige Mennesker, og at vi derfor tvinges til at lukke Øinene for deres Slethed.«

Nu traadte Adalbert ind, Starosten overgav ham forskiellige Regnskaber, og befalede ham endnu engang at give Agt paa hvad der skede i hans Fraværelse. Kort efter kom Czernim. »Undskyld, at jeg forlader 80 Dem,« sagde Starosten, »imidlertid haaber jeg, at De, enten jeg er tilstede eller ei, anseer dette Huus, som Deres eget.«

Flere Tienere indfandt sig derpaa, for at modtage Starostens sidste Befalinger, imidlertid traadte Adalbert tilbage, og kastede et Blik paa de Malerier, der hang i Værelset. »Hvem er den magre Mand i Generalsuniform, med alle de Ordener?« spurgte han Czernim, i det han pegede paa et af Billederne. - »Det er Polens Erobrer, Suvarow Italinski,« svarede Czernim, »dette sidste Navn fik han af sit italienske Tog, som du veed, thi det gaaer ofte med store Generaler, ligesom med Græshopperne, man giver dem Navn efter de Lande, de ødelægge.«

Endelig forlangte Starosten sin Vogn, alle hans Tienere stode paa Trapperne, da han gik ned, og hele Familien fulgte ham, selv Alexandra var med, Starosten truede venlig med Fingeren, da han saae hende, derpaa satte han sig i Vognen, og kørte bort.

Efterat alle de Andre vare borte, blev endnu den gamle Michael, tilligemed en af sine Kammerater, staaende i Porten. »Gud være lovet!« sagde endelig den sidste, »nu er han borte, nu hersker det unge Herskab, nu faae vi gode Dage, saalænge det varer.« - - Men den gamle Michael rystede paa Hovedet, »vi faae aldrig gode Dage, saalænge det ny Slot staaer,« sagde han endelig. - »Hvorfor kunne vi ikke leve ligesaa godt i det ny Slot, som i det gamle?« spurgte Tierenen. - »I det gamle Slot staaer endnu den forgangne Tid paa alle Vægge,« svarede Michael, »og jo længere man stirrer paa den, desdybere trænger den ind i Hiertet, saa at Ingen kan boe der, uden tilsidst at elske den, men i den ny Bygning hænge de russiske Herrer, og i deres Nærhed er det ikke godt for nogen Polak at være.«

Endnu samme Dag meddeelte Adalbert sin Onkel 81 den Mistanke, Starosten nylig, med Hensyn paa ham, havde yttret. Czernim svarede ikke stort dertil, og kort derpaa reiste han til sit Hiem.

OTTENDE CAPITEL. ***En ny Giest.***

Efter Starostens Afreise blev det meget eensomt paa Slottet, thi med Undtagelse af Fru Tarnow, en Veninde af Emilie, der i denne Tid opholdt sig i Starostens Huus, kom der nu sielden Fremmede.

Desmere overraskedes Familien en Aften, da flere Ryttere travede ind i Gaarden; kort efter blev det anmeldt, at Major von Zeltner fra Warschau ønskede at opvarte Damerne.

Alexandra kastede, da dette Navn blev nævnet, et ængsteligt Blik paa Casimir, der allerede var sprungen op, for at ile den ny Giest i Møde. - »Hvem er Major Zeltner?« spurgte Adalbert. - »En udmærket Officeer,« svarede Casimir, »en brav Karl, uden mindste Hovmod, der gjør Alt med, ligesom vi Andre.« Efter disse Ord ilede han ud, for at hente ham.

»Hvorfor saae De saa betænkelig ud, da denne Mands Navn blev nævnet?« spurgte Adalbert Alexandra. - »Fordi han ikke er noget godt Selskab for Casimir,« svarede hun, - »i øvrigt siger man, at han staaer i større Anseelse i Warschau, end man, efter den Stilling, han i Armeen beklæder, skulde troe.«

Kort efter traadte en Mand ind, der, uagtet han saae ud til at være over fyrgetyve Aar, dog endnu havde en ungdommelig Holdning, hans Hud syntes hærdet mod Vinterens og Kuldens Paavirkning, og hans Farve var af det Slags, som Almuen giver Navn 82 af veirslaaet; hans Træk vare for Resten regelmæssige, kun hans Øine syntes hæsliche, og det Hvide deri var desuden giennemtrængt af røde Aarer. I øvrigt bar han en glimrende Uniform, behængt med flere Ordener, hvoraf et Par vare af det Slags, der sielden erhverves uden

paa Valpladsen.

Efter at have aflagt en flygtig Hilsen, tog han strax Plads paa Sophaen. »De tillader,« sagde han, »jeg er temmelig træet. De er den yngste Søn, ikke sandt?« Med disse Ord henvendte han sig til Adalbert. - »Ganske rigtig.« - »Godt! jeg kommer ligefra Warschau, og da min Ven, Herr von Litowski hørte, at jeg skulde forbi hans Slot, bad han mig, at overbringe Dem denne Billet.« Dermed tog han sin Brevtaske op, hvori der vare mange Papirer, og rakte Adalbert en aaben Seddel, hvoraf Indholdet var følgende:

»Jeg sender dig disse Linier med Major Zeltner, en gammel og særdeles kiær Ven af mig, der paa nogen Tid, for sin Sundheds Skyld, vil fierne sig fra alle Forretninger, og agter at opholde sig i Staden Krakau. Han er en Mand, paa hvem man kan forlade sig, hans Grundsætninger ere fortræffelige, og jeg skatter derfor ethvert Huus lykkeligt, som han beærer med sin Nærværelse. Han har alt flere Gange viist mig den Ære at besøge mig, og Casimir vil erindre ham fra forrige Tider af. For Resten troer jeg ikke at kunne sige nogen større Roes om ham, end den, at han er yndet af Storfyrsten selv, som er en Mand, der vel forstaaer at bedømme Fortienester.

Din hengivne Fader,
Stanislaus Litowski.«

I Følge dette Brev blev den ny Giest paa det venligste modtagen, især viste Emilie ham al mulig Opmærksomhed, denne søgte han ogsaa med megen Artighed at giengielde, men dog hvilede hans Øine især 83 paa Leontine, til hvem han ved enhver Leilighed stræbte at nærme sig.

Han havde, som det lod, oplevet Meget, og fortalte med Livfuldhed sine Eventyr; dog syntes der at være nogen Overdrivelse i hans Fremstillinger, og han selv spillede, som oftest, Hovedrollen deri. Tilsidst blev han, uagtet han i Begyndelsen klagede over Træthed, siddende hos Adalbert og Casimir en lang Tid, efterat Damerne vare borte, og saavel han, som Casimir, overlode sig da til en stærkere Nydelse af Viin, end det, efter Adalberts Mening, til at opildne Samtalen, var nødvendigt.

Imidlertid vedblev Zeltner med sine Fortællinger, der bestandig fik et vildere Udseende, og hvori de barbariske Mishandlinger, der endnu hist og her i Armeerne træde istedenfor Straf, tilsidst spillede Hovedrollen. Da Adalbert endelig i stærke Udtryk yttrede sin Afsky for slige Grusomheder, smilede den fremmede Officeer, i det han reiste sig op. »Ja, ja,« sagde han, »slige duunhagede Ungersvende, som De og min Ven Casimir, ere bestandig medlidende, Strengheden kommer først med Skægget, da indseer man, hvor nødvendig Krigstugt er, lad kun mine Undergivne hade mig, naar de kun frygte og adlyde; min Hest maa skiælve for Pidsken, ellers maa jeg tilsidst skiælve for den, det er mit Valgsprog.«

»Har Anvendelsen af dette Valgsprog aldrig forstyrret Deres Nattero?« spurgte Adalbert. - »Det formaae kun Qvinderne,« svarede han, »hvis Noget skal forstyrre min Ro i Nat, da bliver det Billedet af den skønne Leontine.« - »Finder du hende virkelig saa skøn?« spurgte Casimir. »Tilvisse, naar denne Knop bryder op, da vil den vorde den deiligste Rose i hele Egnen.« - »Vogt dig for at stikke dig paa Tornene,« sagde Casimir leende, dermed skiltes de ad.

84

Tidlig næste Morgen indfandt Iwan sig, og spurgte efter Major Zeltner, denne modtog ham strax, og talte længe med ham inden lukte Døre. En stor Deel af Dagen tilbragte han derefter paa Jagt med Casimir, i den øvrige Tid delte han sin Opmærksomhed mellem Leontine og Emilie. Om Aftenen gik den qvindelige Deel af Selskabet tidlig bort, og da Adalbert ogsaa noget efter anbefalede sig, foreslog Casimir sin Ven at trække frisk Luft i Haven i det smukke Maaneskin. - »Lad os hellere tømme Bægerne, ligesom i Gaar,« sagde Zeltner, »det huer mig bedre, af Maaneskin har jeg faaet meer, end jeg behøver, i mine Dage.« - »Men jeg har seet to af de unge Damer gaae ned i Haven,« anmerkede Casimir. - »Det er en anden Sag, saa ville vi følge dem,« svarede Zeltner.

Da de kom ned, saae de aldeles ingen. »Lad os gaae ned til hiint Lysthuus,« sagde Casimir, »det er Emilies Yndlingsplads.« - »Altsaa Emilie er det Vildt, du jager efter, jeg kunde misunde dig din Lykke, Casimir.« - »Min Lykke!« sagde Casimir spottende. - »Ja tilvisse, du er ung, du er smuk og bliver med Tiden riig, og du har en Kone, der finder sig i alle dine Luner, hvad forlanger du meer?« - Casimir sukkede dybt, uden at svare et Ord. »Veed du vel at jeg endog finder hende smuk,« sagde Zeltner, »hendes Bleghed klæder hende ikke slet, og intet Klosterslør kunde friste mig mere til Synd, end hendes fromme, ubeslørede Aasyn.« - »Gud give, hun var i et Kloster!« udbrød Casimir. - »Du forstaaer ikke at bruge din Stilling; gav du hende blot et Øiekast, da kunde du holde dig ti Elskerinder lige for hendes Næse, og hun vilde ikke tage det ilde op, ja neppe see det engang.« - »Og jeg siger dig, at mit Ægteskab er en død Mands Aandedræt, en slukt Lampes Flamme, lad os ikke tale derom.« - 85 »Hun sørger dog saa venlig for dig ved enhver Leilighed.« - »Ja, hun skræller Æbler til mig, og skienker Kaffee for mig, og ængster sig hver Gang, jeg gaaer ud i Regnen, og vilde gjerne sætte mig i Buur, som en Papegøie, og fore mig med Mandler og Sukkertøi, det skulde da være Erstatningen for et ulykkeligt Liv, for Alt, hvad hun ellers ikke kan skienke mig.« - »Nu Penge har hun dog ogsaa skienket dig.« - »Endnu har jeg kun seet lidet deraf, og desuden vil jeg sige dig Noget, som Faa

endnu have mærket, hun er min Siæl gierrig, det er netop en af hendes værste Feil.« - »Hvor vil du hen? jeg har sikkrere Efterretninger om Alt i denne Egn, end du troer, og jeg veed vist, at hun er meget godgjørende.« - »Ja, hun henkaster rigtignok en Deel Penge til de Fattige, i det Haab at faae en tidobbelt Erstatning i Himmelen; men dette er jo kun et Slags Aager, hun driver med Vorherre, og for Resten er hun saa gierrig, at hun knap gider anskaffe sig en ny Kiøle, naar hun trænger dertil.«

»Tys! seer du de to hvide Skikkelser langt borte i Maaneskinnet?« - »Det er Emilie med hendes Veninde.« - »Skulle vi bruge Krigspuds? De have ikke seet os endnu, skulle vi nytte Leiligheden og udspeide deres Tanker? Hvem veed hvad de have at betroe hinanden! Kom, vær hurtig!« Med disse Ord trak Zeltner Casimir ind i Buskene.

Virkelig nærmede Emilie sig med sin Veninde, Fru Tarnow, og tog Plads nogle Skridt fra det Sted, paa hvilket de to Venner havde skiult sig. Efter flere Omsvøb faldt endelig Talen paa den nylig ankomne Giest. - »Major Zeltner er en smuk Mand,« sagde Fru Tarnow. »Det kan være, jeg har ikke betragtet ham saa nøie,« svarede Emilie. - »Han er ogsaa meget artig.« - »Ja især mod den lille Leontine, hun har virkelig fængslet ham.« - »Efter min Mening 86 er der snarere en Anden, der har fængslet ham.« - »Og denne Anden,« spurgte Emilie, »viser hun ham nogen Opmærksomhed igien?« - »Nu, nogen Opmærksomhed viste hun ham, det er sikkert.« - »Var den for stærk?« - »En Smule for stærk maaskee.« - »Var hun uforsigtig?« - »Lidt uforsigtig, troer jeg.« - »Mærkede Nogen det?« - »Ingen uden jeg og den Paagiældende, haaber jeg.« - »Hvad mærkede De?« - »Jeg overraskede begge i et Sideværelse, da de troede dem alene, og saae at han kyssede hendes Haand.« - »Nu, og hun?« - »Jeg mener, hun blev ikke vred derover.« - »De tager feil.« - »Neppe.« - »Jo, men man bør Ingen bortstøde, Fru Tarnow, Ingen gjøre til sin Fiende, man veed ikke hvad der kan skee.« - »Ganske rigtig! og hvis en lille Haand er saa behændig, at den kan føre To, Tre eller Fire ved den samme Tømme, uden at de blive vilde derover, hvorfor skal den ikke anvende denne sin Behændighed?« - »De er klog, Fru Tarnow.« - »Naturligviis, ellers fortiente jeg heller ikke at være Deres Veninde.« - »De har gode Øine.« - »Ja, ikke sandt?« - »Men De tager dog feil, jeg bryder mig ikke i mindste Maade om Major Zeltner.« - »Men om Casimir bryder De Dem dog?« - »Nei, han er letsindig, paa ham kan Ingen stole.« - »Saa er Adalbert den Lykkelige?« - »Ja, ja, De har gode Øine,« sagde Emilie leende, »for Dem maa man vogte sig.« - Efter disse Ord stode de begge op og ilede bort, og det var ikke muligt for Zeltner og Casimir at høre, hvad de videre talte.

»Hvad siger du til den Samtale?« spurgte Major Zeltner. - »Var hun virkelig saa venlig imod dig?« - »Ja vist var hun.« - »Saa er hun den falskeste Skabning under Solen,« raabte Casimir. - »Ja, ja, Qvinderne ere fødte Diplomater, paa deres Venlighed kan Ingen forlade sig; men kommer hun ikke 87 der tilbage?« - »Nei, det er Leontine,« sagde Casimir. - »Ja, det er hende, hun bærer en lille Kurv i Haanden.« - »Vogt dig for den!« sagde Casimir spottende. - »Nu staaer hun stille, og vikler sit Slør fast om Hatten, hvor mon hun dog vil hen?« - »Det kan være mig det samme.« - »Let, som en Sylphe, iler hun afsted i Maaneskinnet, jeg vil dog ikke haabe, at hun alt har Stævnemøder i Skoven; kom! det maae vi udgrunde.« - »Jeg er ikke oplagt til at udgrunde Sligt nu, gaa du heller alene.« - »Ja gierne, paa slige Toure er jeg helst alene, men hun gaaer hurtig, der er ingen Tid at spille, farvel!«

Dermed ilede han afsted, og det var ogsaa nødvendigt, hvis han vilde indhente Leontine, der alt var langt udenfor Haven; han saae hende skride frem over Marker, Grøfter og Gierder, saa at han kun med Møie kunde følge hende, endelig naaede hun Skoven, hvor hun forsvandt bag de dunkle Træer. Han troede alt at have tabt hendes Spor, dog varede det ikke længe, før han atter saae hendes ranke Skikkelse i Maaneskinnet, let, som en Hind, ilede hun forbi de brune Stammer, hvis høie Kroner rystede i Nattevinden, og legede med Maanens Straaler, medens dens gule Skive snart skiulte sig, snart blev synlig imellem Grenene.

Uagtet det ikke var let at finde sig til Rette i den dunkle Skov, skred dog Leontine frem med stor Sikkerhed; hvor Veien syntes mest ufremkommelig, fandt hun bestandig en Sti, og det lod, ligesom Torne og Tidsler vege til Side, for ei at saare hende. Zeltner derimod var ikke saa behændig, han mødte bestandig større Modstand, jo dybere han kom ind imellem Træerne, og ridsede sig endog flere Gange til Blods paa den hvasse Hvidtjørn, paa Slaaengrenene og paa de krybende Brombærbuske, der hvert 88 Øieblik udstrakte Armene, og grebe ham i Klæderne, ligesom for at holde ham tilbage.

Da han saaledes idelig blev standset, kom Leontine endelig saa langt forud for ham, at han neppe meer kunde øine hende. Kun et Par Gange saae han endnu hendes hvide Dragt imellem Træerne, men endelig tabte han hende ganske af Sigte. Dog da han var en Mand, der ikke saa let lod sig afskrække af Hindringer, fortsatte han sin Vei, uden at agte paa de Saar, Tiørnene gave ham, tilsidst syntes virkelig ogsaa hans Iver at belønnes, thi det forekom ham paa engang, som om han tydelig igien skimtede Leontines lange Slør, der var rullet ned, og viftede frit imellem Grenene; dog da han kom henimod det Sted, hvor hun efter hans Mening skulde være, mærkede han vel, at han havde bedraget sig, thi han stod foran en stor Mose, hvori kun nogle smaa Elletræer vare tyndt spredte paa de tørre Steder, og han mærkede da, at det, han havde taget for Leontines Slør, ikke var Andet, end Luften, der her, hvor Træerne stode tyndere, kunde sees igiennem en Aabning i Skoven.

Bandende og mismodig maatte han nu endelig opgive sin Plan, og kun med Møje fandt han, efter at have arbejdet sig igiennem Krattet, sprunget over Gierder, og vandret igiennem Moser, en Sti, der førte ham ud af Skoven til et Par Bondehytter, hvori han vakte Folkene, og endelig fik en Veiviser, der bragte ham tilbage til Slotshaven igjen. Her sad endnu Casimir i dybe Tanker paa samme Sted, hvor Zeltner havde forladt ham. »Sidder du der, og grubler endnu over Qvindernes Troløshed?« sagde Zeltner spottende, »kom, gaa i din Seng! Natten er vaad og kold, og Qvinderne ere fødte Bedragsker lige fra Vuggen af; det er derfor bedst at bedrage dem igjen, og kunne vi ikke det, da ville vi trykke en Vedbendekrands 89 dybt ned over vore Pander, og drukne vor Sorg i Forglemmelsens Bæger.« - »Eller i Dødens,« svarede Casimir, i det han reiste sig og gik.

En Deel af næste Dag henbragte Major Zeltner og Casimir igjen paa Jagt, hvor denne ganske syntes at glemme sin Sorg, og hvor han, med stor Iver og Heftighed, opjagede Dyrene, og skiød en heel Mængde Vildt. Da han og Zeltner om Aftenen igjen vare alene, sagde den sidste: »Der er et andet Slags Vildt, som jeg nu ønsker at jage, og da jeg i Dag har seet, at du paa det nøieste kiender alle Stier og Veie i Skoven, beder jeg dig at lede mig paa Spor.« - »Hvor vil du hen?« - »Jeg vil see, hvor Leontine har sin Gang hver Aften.« - »Hvem har sagt dig, at hun gaaer ud hver Aften?« - »Ingen har sagt mig det, men den Gang, en Qvinde gaaer en Aften, pleier hun at gaae oftere.« - »Jeg er træt,« sagde Casimir, »og jeg bliver helst hjemme.« - »Led mig blot paa Spor denne Gang, saa skal jeg ikke besvære dig oftere,« sagde Major Zeltner.

Uagtet Casimir ikke var i det bedste Lune, og hellere havde undslaaet sig for dette Eventyr, kunde han ikke modstaae Zeltners Bøn, og de gik begge igjen ned i Haven, og skiulte sig bag Buskene. De havde heller ikke ventet længe, da Leontine virkelig viste sig paa Terrassen. Hun ilede giennem Haven, aabnede Laagen, vandrede over Marken, og sprang behændig over Grøfter og Gierder, ligesom forrige Aften. Zeltner og Casimir fulgte hende i Frastand. Mellem Træerne tabte de hende vel nogle Øieblikke af Sigte, men Casimir udpegede stedse en Sti, paa hvilken de snart opdagede hende igjen. Hun ilede langt ind i Skoven, og standsede ikke, før hun havde naaet en stor fri Plads, der laae omringet af Træer. Her stod hun pludselig stille, og saae sig om. Kort efter klappede hun i Hænderne, hvilket hun flere 90 Gange gientog, uden at Zeltner og Casimir i Førstningen kunde begribe, til hvem dette Tegn blev givet. Endelig hørte de det rasle i Buskene, og pludselig kom et hvidt Daadyr frem. Det gik lige hen til Leontine. Hun tog nu Brød af sin Kurv, hvilket hun rakte det, og Dyret spiste det af hendes Haand. Da hun havde givet det Alt, hvad hun havde medbragt, stod hun endnu længe, og klappede Daadyret, der syntes at begribe og svare til hendes Kiærlighed, endelig satte hun sig ned paa en mosbegroet Steen, hvorefter den hvide Daa endnu dvælede ved hendes Side, dog lagde den sig ikke ned, og dreiede tidt Hovedet hen mod de Buske, hvori Zeltner og Casimir havde skiult sig.

»Det er en af Dianas Nympher,« hviskede Zeltner, »kom derfor, lad os spille de dristige Fauners Rolle!« Dermed sprang han pludselig frem af sit Skiul, medens Casimir fulgte ham med langsomme Skridt. Ved den første Raslen af Buskene ilede Daadyret bort og forsvandt. Leontine sprang imidlertid op, dog flygtede hun ikke, men dreiede sig mod den Side, hvorfra Lyden kom, og syntes med spændt Opmærksomhed at vente paa, hvad der skulde skee.

»Skiønne Nymfhe!« raabte Zeltner, »nu er du i Faunernes Magt, Dianas Vogn staaer rigtignok over dit Hoved, men hendes Pile have ikke mere den gamle Kraft, og selv om de havde den, saa kiører hun nu alt for høit i Luften, til at kunne ramme mig.« Med disse Ord strakte han sin Arm ud, for at omfavne Leontine.

Men hurtig og undvigende traadte hun et Par Skridt tilbage, og hævede den høire Haand mod sin Nakke, næsten i samme Øieblik stod hun væbnet med den hvasse Piil, der ellers sad fast i hendes Fletninger, og der nu blinkede i Maanelyset, som en sleben Stilet. »Min Haand er øvet og sikker,« sagde 91 hun, »og hvis du blot rører mig med en eneste Finger, da skal Spidsen af denne Naal sidde dig i Hiertet.« - »Det er en vild Satan,« sagde Zeltner, i det han studsende traadte tilbage. - »Bliv borte fra mine Veie!« vedblev Leontine, »eller min Haand skal fælde dig, som den fældede hiin hæslige Bavian, der havde et Par Øine, som lignede dine.«

Major Zeltner blev et Øieblik staaende, endelig gik han langsomt tilbage i Busken igjen, medens Leontine stirrede efter ham, med den blinkende Piil i sin Haand, til han var forsvunden, derpaa vendte hun sig om, og ilede ligesaa hurtig, som den hvide Daa tilforn, ind i Skoven paa den modsatte Side.

Efter nogle Øieblikke standsede igjen Zeltner, ligesom for at overtænke, hvad han skulde foretage sig. - »Nu, saa vilde jeg ønske,« udbrød han endelig, og holdt derpaa inde. - »Hvad?« spurgte Casimir. - »Ligegodt,« svarede Zeltner, »med Ønsker kommer man dog ingen Vei. Veed du ellers, om denne Frøken Leontine er saa tilbageholden mod alle Andre, som mod os?« - »Hun elsker intet Menneske undtagen« - »Hvem?« afbrød Zeltner ham heftig. - »Undtagen Alexandra og maaskee sin Broder,« svarede Casimir. - »Alexandra? Det er godt.« - »Hvad har du i Sinde?« - »At gaae hjem.« - »Men hvad er din Tanke mod Leontine?« - »Min Tanke med Leontine? Nu naar Tanken er vorden Kiød og Blod, skal du faae den at vide.« Dermed gik de langsomt tilbage igjen.

»Hun saae virkelig ud, som om hun vilde stikke mig ihjel, hvis jeg rørte hende,« sagde Zeltner noget efter. »Det havde hun upaatvivlelig ogsaa giort,« svarede Casimir. - »Hvad meente hun med den Bavian, hun

omtalte?» - »Ak, det var min stakkels Abe, den rød næsede Jocko,« svarede Casimir. - »En meget ærefuld Sammenligning altsaa,« gienmælede 92 Zeltner. - »Himlen straffe hende derfor,« sagde Casimir, »thi hun har virkelig dræbt den.« - »Fortæl, hvorfor.« - »Den stakkels Jocko elskede hende, men hun hadede den, og den maatte staae lænket for hendes Skyld. En Morgen løste jeg den imidlertid, og lod den løbe frit om i den gamle Slotsbygning, hvor den klattede op overalt paa Mure og Stene, paa de snevre Trapper og fritliggende Tværbælker, saa enhver af os Andre, der saae det, havde sin Glæde deraf. Til Ulykke har Leontine sin jevnlige Gang derover, hvad enten hun nu holder sin Huusandagt der, eller ogsaa hun har en Kiærlighedshistorie med en af Ridderne paa de afblegede Tapeter. Ogsaa paa hiin Morgen kom hun derfor, og traadte just ind, da Jocko sad i Halvmørket paa en Bælke i Gangen. Den forholdt sig stille, indtil hun kom den ganske nær, da styrtede den sig, før hun vidste et Ord deraf, med et eneste Spring om hendes Hals, men i samme Øieblik sank den ogsaa med et Skrig til Jorden, kun et Par Blodsdraaber faldt paa Gulvet, men dog kunde den ikke leve, thi hun havde giennemboret den med sin spidse Naal.«

»Og den vilde Daa, veed du Noget om den?« - »Vi havde engang fanget en hvid Daakalv,« svarede Casimir, »den var meget sky, og kun for Leontine fattede den Godhed, og efter nogen Tid forsvandt den pludselig. Vi troede at Oppasseren engang havde glemt at lukke for den, men rimeligviis har Leontine selv befriet den, og det er med den, hun nu har sine natlige Sammenkomster.«

»Havde hun levet i tidligere Aarhundreder, og da havt slige Sammenkomster med Skovens Dyr, da var hun bleven brændt, som en Hex,« sagde Major Zeltner.

93

NIENDE CAPITEL. ***Hevnen.***

Den næste Morgen var der dunkle Skyer paa Zeltners Pande, han gav sig nu ikke synderlig af med nogen af Familien, men taug for det meste stille, ja det forekommende Væsen, som han forhen viste, havde nu vejet Pladsen for en Heftighed, som han kun med Møie holdt tilbage inden Anstandens Grændser, og der syntes at søge en Gienstand, paa hvilken den kunde udlade sig.

Denne fandt han ogsaa snart. Han havde nemlig bestemt at reise bort samme Morgen, og gik derfor selv ud, for at eftersee, om Alt var i den Orden, han ønskede. Ved denne Leilighed erfarede han, at hans bedste Hest var syg, og da en Forsømmelse, efter hans Mening var Aarsag hertil, befalede han strax at give Staldkarlen halvtredsindstyve Slag af en Kantschu, hvorpaa han gik.

Imidlertid hændte det sig, at Leontine og Alexandra netop kom forbi, da den Ulykkelige blev ført ud, for at lide sin Straf. Neppe saae han dem, før han kastede sig for deres Fødder, og bad, om at i det mindste den halve Straf maatte vorde ham eftergivet, eftersom han var aldeles uskyldig. Leontine standsede, og betragtede sin Søster med forskrækkede Øine. »Paa dette Sted i det mindste skulle slige barbariske Mishandlinger ikke finde Sted, sagde Alexandra, »jeg befaler Dem at afholde Dem derfra.« - »Vi maae udføre Herrens Ordre,« var Svaret. - »Saa vent i det mindste, til vi komme tilbage,« sagde Leontine. - »Ti Minutter tør vi endnu vente, men ikke længere.«

Alexandra og Leontine ilede nu ind i Salen, hvor Major Zeltner nylig havde endt sin Frokost, under 94 hvilken han paa russisk Skik lod sig opvarte af sin egen Tiener. Han reiste sig strax, da Damerne kom. Leontine blev i Baggrunden, hvorimod Alexandra traadte frem, og bad ham at fritage den Ulykkelige fra den græsselige Straf. Major Zeltner hørte taus paa hende, og smilede endog et Par Gange, da hun med religiøse Grunde søgte at bevæge hans Hierte; ja selv efterat hun havde endt, stod han endnu længe, med Øinene heftede paa Jorden, uden at svare, men endelig, da Alexandra gientog sin Begiering, løftede han dem op, betragtede hende med et eget Blik og sagde: »Alt skal skee, som De befaler, skiønne Dame!« Derpaa vinkede han sin Tiener, til hvem han hviskede nogle Ord i Øret. »Lad for Resten Alt være rede til Afreisen,« tilføiede han høit.

Leontine fiernede sig nu, hvorimod Alexandra satte sig i Vinduet ved sin Syramme. Imidlertid gik Zeltner længe op og ned ad Gulvet med misfornøiede Miner, endelig blev han staaende foran hende med et Smil og udbrød: »Naar jeg skulde tænke mig noget Menneske paa denne Jord, der ret blev baaret paa Lykkens Hænder, da blev det Dem, skiønne Frue!« - Alexandra holdt pludselig inde med sit Arbeide, og betragtede ham med taus Forundring. - »De er ung,« blev han ved, »De er rig, skiøn, frisk og velskabt, De er Herskerinde paa dette Slot, hvor hvert af deres Ønsker er en Befaling, hvor hele Naturen vinder Kraft og

Frodighed under Deres blomstrende Hænder; De er elsket af Deres Omgivelser, De er tilbedet af en ung, skøn Mand, hvis eneste Tanke det er at forsøde Deres Dage, og forvandle dem til en Kiæde af Nydelser; ja hvad der sætter Kronen paa det Hele, naar De har tilbragt Dagen ved hans Side i Fryd og Glæde, da sidder han og Frøken Emilie endnu ved Klaveret om Aftenen, ligesom to Nattergale, for, ved Harmoniens Magt, 95 at dysse Deres Siæl i de yndigste Kiærlighedsdrømme, indtil Natten kommer, der forvandler Drøm til Virkelighed. Er ikke denne Lod misundelsesværdig?«

Alexandra var vant til at beherske sig selv, og sieldent angreb Noget hende saa heftigt, at hun i Fremmedes Nærværelse viste Tegn paa voldsom Smerte; men denne Gang kom Slaget for uventet og for stærkt, thi hvert af Zeltners Ord klang som en kold Spot af en skadefro Dæmon, der læste i hendes Inderste, som i en opslagen Bog. Ordets hvasse Piil trængte dybt i hendes Bryst, og hun følte endnu stærkere, end nogensinde før, sit Savn, sit skuffede Haab, sit glædeløse Liv og den Qval, som den foragtede Troskab og den ugiengjeldte Kiærlighed skienker.

Trods alt dette kæmpede hun endnu en Kamp med sin Følelse, hun vilde skiule sit sønderrevne Hierte under et Smil, og det lykkedes hende næsten, men pludselig fik Smerten Overhaand, Smilet hendøde, og hun brast i den heftigste Graad, medens alle hendes Muskler bævede. Zeltner stod imidlertid for hende med et forskende Blik, og lignede en Jæger, der, efter Skuddet, betragter det skiælvende Dyr, for, om muligt, at beregne, hvor dybt Kuglen er trængt ind. Dog varede det ikke længe, at han saaledes kunde tilfredsstille sin Speidelyst, thi Adalbert, der havde været Vidne til Slutningen af dette Optrin, tog, uden at mæle et Ord, sin Svigerindes Haand, og ledede hende til hendes Værelse, hvor hun i den heftigste Sindsbevægelse blev lagt paa sit Leie.

Snart kom ogsaa Leontine, som Adalbert strax lod kalde; da han fortalte hende, hvad der var skeet, bævede hendes fine Læber med et Udtryk af krampeagtig Smerte, dog sagde hun intet Ord, men satte sig tilsyneladende rolig ved Alexandras Leie. Lidt efter lidt blev ogsaa denne roligere, endelig, da hun 96 bemærkede sin Søster, udstrakte hun Haanden til hende. »Nei, jeg er ikke forladt,« sagde hun, »jeg har dog eet Hierte, der elsker mig, og er mig tro til Døden.« Leontine saae paa hende med et usigeligt Udtryk af Smerte. »Hvis en Broders Deeltagelse kan trøste Dem,« sagde Adalbert, »da har De den i fuldeste Maal.« - »De er god og venlig,« svarede Alexandra, »og det er jo ogsaa han, og det er vel især mig, der er ubillig, og fordrer af dette Liv, hvad ikke her kan trives. Farvel Adalbert! Tak for Deres Omhu, nu er jeg mat, og trænger til Ro.«

I dette Øieblik bankede det paa Døren, da Leontine aabnede den, stod Major Zeltner for hende. »Jeg kommer for at undskylde,« begyndte han - »Bort!« raabte Leontine, »kom os aldrig meer for Øine! Alle Deres Ordner sidde paa Dem, ligesom Pletterne paa den giftige Slange.« Med disse Ord slog hun Døren i Laas for ham.

»Nu, ved alle Helgene! jeg vil engang klippe Klørerne paa denne Vildkat,« sagde Zeltner, i det han vendte tilbage til Salen.

Da Adalbert kort efter traf ham, skiulte han aldeles ikke sin Misfornøielse med hans Adfærd. »Er De virkelig saa ubekiendt med Forholdene her, at De af blot Ubesindighed og mod Deres Villie har behandlet min Svigerinde paa en saa grusom Maade?« spurgte han. - »Og om jeg nu kiendte Forholdene, hvad saa?« gjenmælede Zeltner. - »Er dette Tilfældet, da er det blot af Ærbødighed for min Faders Villie, at jeg ikke paa en alvorligere Maade fordrer Dem til Regnskab.« - »Det er en Lykke for Dem, min Herre at Storfyrsten saa strengt forbyder enhver Tvekamp,« svarede Zeltner, medens hans Læber dirrede af Harmen. - »Virkelig,« sagde Adalbert halv spottende. - »Veed De, at Storfyrsten degraderer den til simpel Soldat, der blot har været tilstede 97 i en Tvekamp?« vedblev Zeltner. - »Nu jeg vil da ikke fornærme den, som det ei er tilladt at forsvare sig,« sagde Adalbert, »dog mener jeg, at De nu handler bedst i, jo før jo heller, at fortsætte Deres Reise,« dermed vendte han sig om, og gik.

»Jeg takker for Deres Giestfrihed,« raabte Zeltner efter ham, »den kunde virkelig give mig Lyst til at blive her længere, hvis jeg ikke af andre Grunde maatte afsted.«

En Time sildigere red Major Zeltner med sit Følge i meget ondt Lune ud af Slotsporten.

Samme Dag vandrede Pater Vincent paa Landeveien fra Krakau til Starostens Slot Da han havde forladt Byen, og naaede Salomons eenligtliggende Huus, saae han til sin Forundring alle Døre aabne, og hørte en klynkende Stemme indenfor. Han formodede da, at en eller anden Ulykke var indtruffen, hvorfor han ikke betænkte sig længe, men traadte ind i de aabne Værelser. Her saae han i Begyndelsen intet Menneske, derimod opdagede han en stor Forstyrrelse overalt. Vinduerne vare knuste, Stolene sønderslagne, alle Slags Kar vare spredte omkring i Værelset; Drikkevarerne flød paa Jorden, og Huusdyrene, der ellers pleiede at dele den store Stue med Familien, vare borte, med Undtagelse af et Par Høns og en Hane, der laae dræbte paa Gulvet.

Da den klynkende Stemme imidlertid endnu lod sig høre, gik Munken omkring overalt i det tomme Huus,

og fandt endelig i et lille Sidekammer den gamle Tienestepige, som vi i Begyndelsen af denne Historie have omtalt; hun laae henkastet i en Krog, og formaaede ikke uden Hielp at reise sig. Han løftede hende da op, og lagde hende paa et Leie, hvorefter hun, i afbrudte Sætninger, og under idelig Afbrydelse af Suk og Taarer, 98 fortalte ham følgende Tildragelse, som vi her ville giengive med vore egne Ord.

For to Timer siden var en fremmed Officeer med flere Tienere kommen til Vertshuset, da hans egen Hest var syg, havde han købt en Vogn hos Salomon, og leiet et Par Heste i Byen, der skulde køre ham til Krakau. Omtrent en Time efter hans Bortreise, vendte en Rytter tilbage i fuld Fiirspring. Denne Rytter, der hørte til den fremmede Herres Folk, holdt et Øieblik udenfor Huset, og raabte ind ad Vinduet til Salomon, at han skulde tage sig i Agt, thi den fremmede Officeer, der var en mægtig og fornem Mand, befandt sig nu paa Veien til hans Huus, og var yderst opbragt paa ham. »Du himmelske Gud! hvorfor?« spurgte Salomon. - »Fordi den Vogn, du solgte ham, gik i Stykker, inden vi kom en Miil udenfor Byen,« svarede Rytteren, »derfor skiul dig, hvor du kan, thi faaer min Herre fat paa dig, lader han dig hænge paa Stedet, eller prygler dig, til du aldrig reiser dig mere, det har han svoret paa.« - »Ak vee! hvor skal jeg skiule mig?« skreg Salomon, »han finder mig min Siæl overalt.« - »Saa løber Alle Jer Vei!« sagde Rytteren. »Farvel! jeg maa bort før at bestille en ny Hest til min Herre.« - »Slip Koen løs!« raabte Salomon, »og løber saa Alle, baade Børn og Qvinder! til Skoven med Jer! Der er ingen anden Redning; vort Sølv og Guld er vel giemt, saa maa det gaae, som det kan med det Øvrige.« Dermed ilede de afsted, hurtigere, end en Dueflokk, der forfølges af Høgen.

Kort efter kom den fremmede Officeer tilbage med sit Følge. Da han ikke fandt Salomon, lod han til Hevn Alt sønderslaa og ødelægge, saavidt Tiden tillod. Af en eller anden Forbigaaende erfarede han rimeligviis den Vei, Salomon havde taget; ved at udsende et Par Ryttere i denne Retning, lykkedes det 99 ham ogsaa at fange den gamle Pige, der, fordi hun bar en lille Dreng paa Armen, ikke kunde løbe saa hurtig, som de Andre. Denne Pige vilde nu Officeren tvinge til at bekiende, hvor Salomon laae skiult, og da hun ikke kunde eller vilde dette, gav han hende saamange Slag med sin Ridepidsk, til hun sank til Jorden i den Tilstand, hvori Pater Vincent fandt hende. Drengen tog den fremmede Herre med sig, da han erfarede at det var Salomons Søn, og svor paa, at han skulde bøde for Faderens Synder.

Pater Vincent forespurgte sig nu nøie om, hvilken Vei den Fremmede havde taget; da han havde erfaret dette, ilede han hurtig afsted for, om muligt, at udrydde Byttet af Voldsmandens Hænder. Han havde neppe naaet den Plads, hvorpaa den gamle Pige, efter sit eget Udsagn, var bleven greben, før han opdagede Officeren med sit Følge. De vare alle stegne af Hestene, og omgave to Mænd, der, efterat de havde lagt den stakkels Dreng med udstrakte Lemmer paa et Lagen, hvilket de sandsynligviis havde ranet fra hans egen Fader, begyndte at vippe ham i Veiret. Drengen søgte forgieves, med sine smaa Hænder, at klamre sig fast til Lagenet, medens han skreg himmelhøit af Angst, og virkelig havde han Grund dertil, thi han fløi hvert Øieblik saa høit i Luften, at han rimeligviis, dersom Legen havde varet længe, vilde have betalt den med Livet, eller i det mindste med Arme og Been. Før Munken imidlertid var saa nær, at han kunde hindre denne Voldsdaad, saae han den stakkels Salomon, der, lokket af Barnets Jammerskrig, rakte Hovedet frem af Buskene; han var bleg, som et Liig, men dog forlod han nu sit Skiul og kom, før med sin egen Undergang at købe den Lilles Liv.

»Ha, ha,« raabte den fremmede Officeer, »have vi lokket den gamle Ræv ud af sin Hule! det tænkte jeg 100 nok, at den havde sit Smuthul her. Kom, Kammerat! nu skulle den gamle Ræv og den unge dandse ved Siden af hinanden.«

Paa et Vink af Major Zeltner, thi denne var, som Læseren vel har giettet, den fremmede Officeer, blev nu Salomon grebet og udstrakt paa Lagenet ved Siden af den lille Dreng, men i samme Øieblik traadte Munken, som Ingen før havde bemærket, med hurtige Skridt nærmere, hans Kinder blussede af Uvillie, hans sædvanlige Ydmyghed forsvandt, hans nedbøiede Skikkelse rettede sig op, og antog et Udtryk af høi Værdighed, medens han standsede midt imellem dem.

»Ere I Christne,« raabte han, »og skamme Eder ikke ved at være den Uskyldiges Bødler? Sandelig, paa den yderste Dag skal Herren fordre et strengt Regnskab af Eder; hine Grusomhedens Haandlangere, der mishandlede ham selv, og skiftede hans Klæder imellem sig, skulle neppe straffes haardere, end I, thi den, der mishandler En af disse Smaa,« siger jo Herren, »han har mishandlet mig selv.« - »Er du rasende, Munk?« raabte Zeltner, »har du Lyst til at springe i Munkekaaben omkap med Jøden?« - »Bort fra Drengen!« raabte Pater Vincent, i det han greb den Lille med fast Haand, uden at de Omstaaende vovede at hindre det, »han er nu i min Varetægt, og vee den, der fornærmer ham, det var bedre for ham, at han aldrig havde seet Dagens Lys.« - »Vover du, elendige Munk! at stille dig imellem mig og min Hevn?« sagde Zeltner. - »Saasnart det gielder om at frelse et Menneskeliv,« svarede Broder Vincent, »da vilde jeg stille mig imellem Kilden og den tørstige Kameel, naar den efter sex Dages Vandring i Ørkenen, først hører Lyden af de rislende Vandbølger.« - »Griber ham,« raabte Major Zeltner, »og lader ham dele Jødens Straf! han fortjener 101 den vel, thi det er Geistligheden, det er disse Munke, der oprøre Folket imod os.«

Denne Gang fandt den strenge Herre dog imod Sædvane Ingen, der vovede at udføre hans Befaling; ja endog paa Zeltner selv syntes Munkens Nærværelse ikke ganske at forfeile sin Virkning, thi uagtet han alt havde hævet sin Ridepidsk, lod han den dog synke igjen, saasnart han nøiere havde betragtet sin

Modstander, der stod ganske rolig, og betragtede ham. »For Diævelen,« mumlede Zeltner, »jeg har seet dette Ansigt før.« - »Ja vel har du seet mit Ansigt før,« sagde Pater Vincent, »vogt dig, Gustav Zeltner!« - »Lad den fordømte Jøde betale Vognen,« skreg Major Zeltner, »dernæst et Par Ducater til mine Folk, for det Arbeide, de have havt med hans Søn, saa kan han gjerne gaae for mig.«

Salomon tog nu med skiælvende Haand en gammel Læderpung frem, og beredte sig til at opfylde Zeltners Befaling, men Munken hindrede det og sagde: »Han skal Intet betale dig, du har tilføjet ham saa meget Ondt, at hiin ringe Uret længst er giengieldt med Renter, og skulde Nogen her betale, da blev det dig.« - »Saa lad ham da løbe, den Slyngel! jeg bryder mig Fanden om hans Penge,« sagde Zeltner, i det han svang sig i Sadelen, og red bort med sine Folk. Dog var han ikke kommen ret langt, før han pludselig vendte sin Hest, og galopperede tilbage. »Denne Gang gav jeg efter for dig,« sagde han til Munken, »men vogt dig, træd mig ikke oftere i Veien! thi ellers kunde man vel finde Midler til - nok sagt, du kiender mig fra forrige Tider.« Derefter red han igien bort.

Imidlertid undersøgte Salomon paa det nøieste den lille Dreng, hvis Hierte endnu bævede stærkt af Skræk, og fandt til sin store Glæde, at intet Lem paa ham havde taget Skade. »Jeg skal aldrig glemme 102 Herrens Godhed,« sagde Salomon til Munken, »for Resten var det en stor Lykke, at en af Officerens egne Tienere blev straffet før Drengen, thi derved vandt vi Tid.« - Kort efter kom ogsaa den øvrige Deel af Familien frem af deres Smuthul. Pater Vincent tog nu den lille Dreng paa Armen, for selv at bære ham hiem, og kunde da ikke undlade med Velbehag at betragte de deilige Træk, som den lille Dreng havde tilfælles med saamange Børn af sin Folkestamme. Den Lille lagde imidlertid sit lokkede Hoved op til Munkens Bryst, og de store sorte Øine stirrede paa ham med et saa forunderligt Udtryk, at han maatte studse derved.

Da Salomon kom hiem, begyndte han at istemme en stor Jammerklage over al den Ødelæggelse, han saae. »Ti!« sagde Munken, »sørg for den lille Dreng, og tak Gud, at du endnu er sluppen saaledes derfra!« - »Ak, han maatte heller have pryglet mig,« sagde Salomon, »og oven i Købet udskieldt mig saameget, han lystede; thi Enhver har Lov at skielde mig ud, der fortærer Noget i mit Huus, ja det er godt, at han skielder, thi Skieldsordene kunne ogsaa sættes paa Regningen, men ak, han har nu dræbt mine Dyr og sønderrevet Sengeklæderne, og spildt den kostelige Drik paa Jorden.«

»Hold op med denne Jammer over timeligt Gods!« sagde Munken alvorlig, »fordi I tilbade Guldkalven, istedenfor den sande Gud, derfor netop ere I blevne til et Udskud blandt Jordens Folkefærd, fordi I aflode at være Hyrder paa Markerne, og droge ind i de trange Stæder, paa det I der kunde drive Eders Aager, ere I blevne liig de gule Planter i Drivhuset, der hverken kiende til Himlen eller til den friske Luft.«

Efter disse Ord blev Salomon stille, og søgte, saa godt, som muligt, at bringe Huset i Orden; den lille Dreng, der var falden i en dyb Søvn, blev nu bragt 103 til Sengs, hvorpaa Broder Vincent forlod Jødens Bolig, og begav sig paa Veien til Starostens Slot.

»Den brave Munk skal jeg aldrig glemme,« sagde Salomon, da Pater Vincent var gaaet, »og hvem veed, om jeg ikke engang kan giengielde ham sin Godhed, thi vi leve i Tider, hvori en ringe Mand tidt kan hielpe den, der troer sig langt mægtigere, end han.«

TIENDE CAPITEL. ***Erklæring.***

Emilie havde ikke blot vunden Casimirs Kiærlighed, men hun frembragte ogsaa, som vi alt have antydnet, et stærkt Indtryk paa Adalbert, hvilket Indtryk vel tildeels grundede sig paa hendes Elskværdighed og Skiønhed, men tildeels ogsaa paa det Haab, at det ei vilde være saa vanskeligt at vinde hendes Gienkiærlighed.

Vist er det ogsaa, at hun i lang Tid nærede dette Haab; hun syntes ikke blot gjerne at lytte til Adalberts Ord, naar Andre vare tilstede, men hun talte ogsaa tidt, som vi alt have bemærket, i hele Timer med ham alene. Uvilkaarlig mødtes da deres Øine, ja naar hun sad ved hans Side ved Bordet, traf det sig mange Gange, at hendes Fingerspidser berørte hans, og det var ham da, hvor nøie han passede paa, umuligt at mærke, om dette skede ved en Hændelse, eller med Forsæt. Imidlertid talte hun som oftest kun med Tegn, og det Lys, hendes Øine spredte paa hans Vei, var saa gaadefuldt, at han ikke vidste, om han skulde betragte det, som Glimt af vildledende Lygtemænd, eller som Blus fra Amors Fakkell, der 104 skulde føre ham til en Sammenkomst med hans Elskede.

Enkelte Gange udtalte hun dog ogsaa mystiske Ord, der maaskee antydede en skiult Følelse. En Dag
32 af 63 sider

havde Adalbert saaledes besøgt en Ungdoms Ven, hos hvem han blev opholdt længere, end han ønskede, og fra hvem han først kom hjem den følgende Aften. Emilie syntes da kold og forstemt, og svarede kort, naar han henvendte Talen til hende. Da han imidlertid noget efter fandt hende alene, og venligt spurgte, om hun fattedes noget, kastede hun et selsomt Blik paa ham og sagde: »Ja i Sandhed, mig fattes noget, saa svag troede jeg aldrig, at jeg skulde blive.« Her afbrødes Samtalen pludselig ved Andres Ankomst, saa han den Gang ikke fik mere at vide.

Da han siden vilde lede Talen hen paa disse Ord, paastod Emilie, at hun ikke erindrede dem; hun havde heller aldrig, som hun sagde, befunden sig bedre, end netop nu, overhovedet smuttede hun ham, som en Aal, af Hænderne, naar han troede at holde hende fastest. Ja, der gaves Dage og selv Uger, hvori hun forekom ham ganske fremmed og forandret. Til slige Tider opstode stærke Tvivl i hans Inderste, thi da lykkedes det ham sielden at fængsle hende længe, da syntes hun endog at flye hans Selskab, og havde kun Øine for Casimir. Og hændte det sig endog, at hun paa slige Dage nærmede sig Adalbert, og viste ham Venlighed, da var dette dog, ligesom de korte Solblink, der undertiden sees mellem Skyerne, naar Veiret er uklart, ja naar hun af og til talte med ham, endte hun flere Gange Samtalen med de Ord: «Det er overordentligt, hvormeget De ligner Deres Broder, Adalbert.»

I den Tid Major Zeltner opholdt sig paa Slottet, antog Emilie et meget fremmed Væsen mod Adalbert. Utaalmodig over denne Vankelmod, besluttede hun at affordre hende en Erklæring, og at tvinge hende til med Ord at afsige hans Dom, thi selv et Afslag meente han lettere at kunne bære, end denne piinlige Uvished.

Men denne Uvished ønske tidt Qvinderne, naar de selv endnu ere Herrer over deres Følelser, at forlænge, thi denne Leeg er deres Triumph, og det smigrer dem at mærke, hvorledes Kiærligheden vinder Kraft i dette Halvmørke, i hvilket Phantasien, som det almindelig skeer i det skuffende Dæmringslys, forstørrer alle Gienstande, og laaner dem et vidunderligt Udtryk.

Morgenen efter Zeltners Afreise mødte Adalbert Emilie i Haven, men da han vilde tilstaae, hvad der bevægede hans Hierte, var det ligesom hun giennemskuede, og med tusinde fine Konstgreb søgte at modarbejde hans Plan. Naar han var alvorlig, spøgede hun, naar han yttrede Følelse, syntes hun, dog med megen Artighed, at spotte ham, naar han søgte hendes Øine, vendte hun dem, ligesom af en Hændelse, bort, og mødte han engang hendes Blik, da fandt han ikke det Udtryk deri, hvormed hun betragtede ham i forrige Tider, ja da han endelig med nogle Ord berørte sin Hensigt, afbrød hun ham hvert Øieblik deels med lystige Indfald, deels med ligegyldige Anmærkninger, saa han vel indsaar, at han ikke havde truffen det heldige Øieblik til Udførelsen af sin Plan.

»De er meget lunefuld, Emilie,« sagde han tilsidst, »De ligner« - »Hvad ligner jeg, Adalbert?« - »Hine Foraarsvinde, der smigre os et Øieblik, men paa hvilke man dog aldrig ret kan stole.« - »Det er den gamle Klage,« sagde Emilie pludselig alvorlig, »man beskylder os for Ubestandighed og Vægelsind, man fordømmer os, uden at høre vort Forsvar, og dog kan vel denne Sag, ligesom de fleste, sees fra 106 to Sider.« - »Jeg kan virkelig her kun see den ene,« svarede Adalbert mismodig. »Mændene ere fordringsfulde,« blev Emilie ved, »de ere saa indtagne af dem selv, saa overbeviste om deres egen Uimodstaaelighed, at endog den alleruskyldigste Venlighed fra vor Side betragtes som Tegn paa Hylding og Underkastelse, og naar de saa finde dem skuffede i deres overspændte Forventninger, da skulle vi bære Skylden, det falder af sig selv.« - »Og hvis jeg havde haabet, at De nærede nogen Godhed for mig, er De da saa ganske uskyldig deri, Emilie?« - »Fordi en Mand til en vis Grad behager os,« vedblev Emilie, »eller fordi vi af Grunde, der maaskee aldeles ikke vedkomme hans Person, søge hans Venskab, og fordi vi tilsidst, naar vi mærke, at han har misforstaaet os, trække os tilbage, ere vi derfor strafskyldige? Ere vi derfor grusomme og falske, som den fornærmede Egenkiærlighed da saa tidt finder for godt at kalde os? Jeg mener snarere, at det er vore ubeføiede Anklagere, der fortiene Dadel.«

Da Adalbert hørte disse Ord, svarede han intet, men vendte sig bort og gik, med Hiertet giennemtrængt af bitter Smerte. »Det er sandt, jeg kan ikke juridisk overbevise hende om hendes Troløshed,« sagde han, da han befandt sig alene, »hendes Øiekast, Smiil og Haandtryk vare kun stumme Vidner, der ikke gielde for nogen Ret, men dog er hun troløs,« blev han heftigere ved, »dog spiller hun et bedragersk Spil, og alle de Fortrin, hvormed Naturen udstyrede hende, vorde til falske Tærninger i hendes Hænder.«

Det var en deilig Morgen, Fuglene sang i Skoven, Blomsterne duftede, Kilderne rislede, men Adalbert mærkede det ei, han vandrede den hele Dag igiennem Sletter og Skove, og vidste neppe, hvorhen hans Fødder bare ham. Saaledes traf det sig, at han, 107 uden at mærke det, dreiede sig i en Kreds, og tilsidst, da Solen daledede, kom han igien tilbage til den store Have ved Slottet, hvor han endelig udmattet satte sig paa en Bænk, der beskyggedes af Valnøddetræer, hvis Grene strakte sig henimod Bygningen.

Da hørte han følgende Sang, der tonede fra et aabent Vindue over hans Hoved:

Jeg eied' intet Meer paa Jorden,
Thi ranet var min bedste Skat,

Og hvor jeg gik fra Syd til Norden,
Jeg stod kun i en bælmørk Nat.

Jeg lytted til den gamle Klage,
Der klang i Skoven Aar for Aar,
Mens Høst og Vinter tog tilbage
Hver Blomst, der spired frem i Vaar.

Jeg skued Sorg paa alle Veie,
Den stod i Mandens Alvorsblik,
Og ved den unges Piges Leie,
Og der, hvor Barnets Vugge gik.

Paa Maanens Kind jeg saae den hænge,
Den sukked giennem Vindens Røst,
Og dirred giennem Harpens Strænge,
Og giennem Nattergalens Bryst.

»Ak,« tænkte jeg, »er vi forkastet,
Har Naadens Port sig atter lukket?
Har atter Eva sig formastet
At gribe den forbudne Frugt?«

Og som jeg disse Tanker tænkte,
Opdaged jeg en gammel Bog,
Og hvad det friske Liv ei skienkte,
Det fandt jeg i en støvet Krog.

108

Og jeg saae Lys i Gravens Rifter,
Og Haabets Lynglimt i det Blaa,
Og Livets mægtigste Bedrifter
At fødes i en dunkel Vraa.

Og jeg fornam det Ord, som trøster,
Naar Støvet tynger paa vor Aand,
Og hørte Lyd af gamle Røster,
Der ligne Sværd i Kæmpehaand.

Og skiøndt som Død og Dom de klinger,
Og skiøndt vor Svaghed frygter dem,
Saa er det dog paa deres Vinger,
At Siælen seer sit sande Hiem.

Denne Sang, der blev siungen af den reneste Qvindestemme, frembragte samme Indtryk paa Adalbert, som en Klosterklokke om Aftenen tidt frembringer paa den urolige Vandrer. »Hvem kan synge saaledes her?« sagde han ved sig selv. »Emilie er det ikke, hun synger ingen slige Sange, Alexandra har kun en svag Stemme, og Leontine bryder sig jo, som hun selv siger, kun lidet om Musik og Sang.«

Ved at tænke paa Alexandra, faldt det ham ind, at han ikke var den Eneste, der paa dette Sted led af skuffede Forventninger: ja, trods den Smerte han følte, hviskede en Stemme i hans Inderste, at der vel gaves Lidelser, der gik dybere til Hiertet, end hans; han rødmede over, at han, henreven af sin selvkjærlige Lidenskab, havde glemt, hvad han den förrige Dag var Vidne til, ja, at han havde undladt, hvad dog den simpleste Høflighed bød, at erkyndige sig om den ulykkelige Alexandras Tilstand. Han ilede øiebliklig afsted, for at indhente det Forsømte. Paa Gangen mødte han igjen Emilie, der nu traadte ham venlig i Møde, og syntes at have skiftet 109 Lune. »Tilgiv min utaalmodige Adfærd,« sagde hun, og rakte ham Haanden, »hvor sikkert man end troer at beherske sig selv, saa kommer dog den gamle Uartighed fra Børneaarene engang imellem frem; imidlertid kan De stole paa, at De har en tro Veninde i mig.« Efter disse Ord forlod hun ham ligesaa hurtig, som hun var kommen.

Adalbert bankede flere Gange paa sin Svigerindes Dør, før Nogen hørte ham; endelig kom Leontine, og lukkede ham ind. »Min Søster er ikke her,« sagde Leontine, »hun er i mit Værelse, vil De see hende, kan De følge mig.« Efter disse Ord ledte hun ham igiennem Alexandras Kammer ind i et Sideværelse, i hvilket et Par Vinduer vare aabnede til Haven, hvori de store Valnøddeblade, nærvæd Ruderne, ligesom grønne Vifter, kæmpede med Solstraalerne, for at holde dem borte. Fra et tredie Vindue, der vendte mod Vest, var der en deilig Udsigt over Skoven og til den fierne Flod, der luede med gyldne Straaler i Aftensolen. En forunderlig Fred var udbredt over det hele Landskab og over Værelset selv. Men i Baggrunden hang et stort Kort over

Polen, hvorpaa Adalbert ved nøiere Eftersyn opdagede, at alle de Lande, der i gamle Dage havde hørt til Kongeriget, ligefra Østersøen til det sorte Hav, og ligefra Oderen til Dniperfloden, vare indstregede og omcirklede med Rødkridt.

Alexandra sad nærvæd det tredie Vindue, hvorfra der var den skønneste Udsigt, hun saae langt bedre ud, end Adalbert havde ventet, thi den milde Aftenluft udbredte en svag Rødme over hendes Kinder. Paa hans Spørgsmaal om, hvorledes hun befandt sig, rakte hun ham Haanden og sagde, at hun befandt sig bedre og aandede friere, end hun i lang Tid var vant til. »Pater Vincent har været her,« sagde Leontine, »hans Ord ere den bedste Lægedom for Alexandra.«

110

- »Ja,« svarede denne, »ved hans Tale veg Ufreden fra min Siæl, og min Sorg forekom mig, ligesom et tungt Klædebon, der ikke hørte mit Væsen til, og som jeg kunde kaste fra mig, naar jeg blot havde Villie dertil.« - »Og naar man saa hører Fuglene qvidde, og seer, hvorledes Bølger og Blade lege med Solstraalerne, da mildnes enhver Sorg,« sagde Leontine. »Og naar man dertil har en tro Veninde, som du, der kan synges Sorgen bort,« sagde Alexandra, »det hjælper ogsaa.« - »Altsaa var det Dem, der nylig sang hiin Psalme, som jeg hørte fra Haven?« spurgte Adalbert. »Ja, det var mig,« svarede hun. »Psalmen er digtet af Pater Vincent,« anmærkede Alexandra. - »Men De sagde jo engang, at De hadede Musik.« - »Det er kun Emilies Musik, jeg hader,« svarede Leontine, »Hun har elsket Musik og Sang fra sine første Børneaar af,« sagde Alexandra, »hun har en skønnere Stemme, end Emilie, men hun synger ikke saa konstigt som denne, og lader sig aldrig høre i store Selskaber.«

Da Adalbert siden traadte ind i den store Sal, hvori Familien pleiede at samles, sad Emilie paa Sophaen og læste i en Bog. Kort efter kom ogsaa Casimir, han saae misfornøiet ud, og efterat han i nogen Tid havde gaaet taus op og ned ad Gulvet, satte han sig ved Pianofortet og spillede flere vilde Phantasier, tilsidst spillede og sang han følgende Vers, under hvilke Emilie vedblev at blade i sin Bog, uden, som det lod, at skienke Sangen synderlig Opmærksomhed.

Farvel, mit elskte Moderhiem! farvel du favre Sommer!

Hvor Linden først i Blomster staaer, og Giøgen tidligst kommer.

Hvor Græsset voxer grønnest frem, og Maanen skinner klarest,
Hvor Stiernen blinker venligst ned, og Tiden løber snarest.

Og hvor jeg kiender hver en Steen, og hver en Plet i Sandet,
Og hver en sølverskægget Piil, der speiler sig i Vandet.

111

Men ak, det er Fortunas Skik at bole med de Slette,
Den Hund, der slumred ved min Dør, den vil mig snart forgiette.

Den Hiort, der løber i min Skov, den skal en Anden skyde,
den Rose, jeg har elsket meest, den skal en Anden bryde.

Den Fugl, der ingen Rede har, den maa alene sove,
Den Jomfru, der mig kiærest var, en Anden vil trolove.

»Er det en Folkesang?« spurgte Emilie, i det hun lod sin Bog synke. »Det veed jeg ikke,« svarede Casimir. »Mig synes ikke, at det sidste Vers egentlig behøves,« vedblev Emilie, »thi Alt er jo allerede sagt forhen.« - »Det skader dog ikke, at man udtrykker sig tydelig,« svarede Casimir, »saa kan Ingen tage feil af Meningen.«

Herpaa svarede Emilie intet, men tog igien sin Bog, hvori hun atter læste nogle Blade, endelig lukkede hun den, og sagde til Adalbert: »Jeg har her læst en ganske artig Historie, tillader De, at jeg i Korthed fortæller Dem Indholdet deraf?«

»Lad os høre!« raabte Casimir.

»To Ynglinge, forbundne ved et fast Venskab, elskede begge den samme Pige, der, uagtet hun viste hver af dem mange Tegn paa Velvillie, dog ikke syntes bestemt at foretrække nogen af dem. Dette stod hen i flere Aar, indtil den Ældste, der mærkede, at hans unge Ven var hans Medbeiler, faldt paa den romantiske Grille at opoffre sig selv for sin Vens Skyld, hvilket vel tildeels kom af den Tro, at den Yngre var den, Pigen foretrak. Den Ældste flygtede da hemmelig til et fremmed Land, hvor han levede kummerfuldt i nogen Tid, og hvor Længsel og utilfredsstillet Lidenskab tilsidst styrtede ham i Graven. Paa Dødsleiet skrev han et Brev til sin Elskede, i hvilket han tilstod sin Kiærlighed, og fortalte Grunden til sin Flugt. Men nu aabenbarede det sig, at den Bortflygtede netop var den, Pigen elskede, hun havde derfor allerede afslaaet den Yngres Haand, 112 og gik endelig i et Kloster, hvor hun henlevede sin Tid i from Betragtning, uden dog noget Øieblik at

glemme den Afdøde. Dette er Historiens Hovedindhold, i hvilken Traaden for Resten, paa Romanskrivernes Viis, er udtrukken saa lang som muligt, og hvori Opoffrelsen især, og de Optrin, der nærmest staae i Forbindelse dermed, ere anlagte paa at aflokke Læseren en Mængde Taarer. Hvad siger nu De dertil, Adalbert? De, der besidder saa megen Dannelse og saa stor Dømmekraft, billiger De ganske den Bortflygtedes Opførsel?«

»Jeg ikke blot billiger den,« svarede Adalbert, »men jeg vilde, hvis det Hele grundede sig paa noget mere, end paa en Romanskrivers Indfald, i høi Grad beundre den.« - »De finder da en saadan Handlemaade værdig til Efterligning?« - »Upaatvivelig.« - »Jeg ikke,« svarede Emilie, »det Naturligste havde vel været først at høre Pigens Mening, thi hun var dog den, der burde give Udslaget, den Forskudte havde siden vel funden Lejlighed til at flye.« Efter denne Tale reiste Emilie sig, og gik sin Vei ud af Værelset.

»Af den Historie ere vi begge endnu ikke blevne klogere,« sagde Casimir; men Adalbert forfærdedes, thi han vidste nu med Vished, at hans Broder var hans Medbeiler. »Du elsker Emilie!« raabte han. »Ligesom du,« svarede Casimir. »Det er en anden Sag, jeg er ugift, men du er med de helligste Baand forenet med en Anden.« - »Ja med en Skygge,« svarede Casimir, »som Underverdenen hver Dag med stærkere Røst kræver tilbage.« Dermed gik ogsaa han, dog tog han først en Seddel frem, som han kastede paa Bordet med de Ord: »Læs dette Papiir! det angaaer baade dig og mig.«

Adalbert greb Seddelen med stærk Spænding, thi han ventede deri at finde nye Beviser paa sin Broders 113 Lidenskab; men snart saae han, at det kun var en Indbydelse fra hans Onkel Czernim af følgende Indhold:

»Til Casimir.

Mellem en Troldqvind og en Coquette er der megen Liighed, thi de skrive begge magiske Kredse, og bruge dertil Konster, hvis Tryllemagt den Uindviede neppe begriber; de drive begge en Leeg med stærkere Aanders Angst og Pine, og tvinge dem efter deres Villie, uagtet de dog selv ere af svagere og lavere Natur.

Dette maa staae som en Indledning, for at betyde dig, at en lille Luftforandring kunde være dig tienlig; hvis derfor din Armida ikke reent har lænkebundet dig, saa viis det ved at besøge mig jo før jo heller; bed Adalbert at følge med.

Din trofaste Onkel Czernim.«

ELLEVTE CAPITEL.

En Reise.

Czernims Billet virkede i det mindste saa meget paa Adalbert, at han mindre lidenskabelig begyndte at overveie Emilies Fremfærd, og da han ikke kunde negte sig selv, at hun virkelig havde drevet en Leeg med ham og Andre, saa foresatte han sig alvorlig at sønderrive de Baand, hvormed hun hidtil havde fængslet ham. Paa det han kunde naae dette Maal, besluttede han, med større Iver, end nogensinde, at give sig af med alvorlige Forretninger, og naar han trængte til Adspredelse, da heller at søge den i Alexandras og Leontines Selskab, end i den 114 farlige Emilies. Til denne Beslutning bidrog maaskee Leontines opblomstrende Skiønhed, og det stille Velbehag, hun i den seneste Tid havde vakt hos ham, meer, end han selv anede.

Med Casimir var der ogsaa foregaaet en mærkelig Forandring, thi alle Skyer vare bortvegne fra hans Pande, og hans onde Lune var, ligesom ved et Trylleri, forsvundet, saa han loe og spøjede den hele Dag, og var ligesaa venlig mod Adalbert, som han nogensinde havde været. Adalbert sluttede heraf, at ogsaa Casimir var nærvæd at overvinde sin Lidenskab, i denne Mening bestyrkedes han end mere ved Casimirs Opførsel mod Emilie, som han nu sielden tiltalte, og der ogsaa paa sin Side snarere syntes at skye, end at søge hans Selskab.

En Morgen traadte Casimir med sin Jagtpidsk i Haanden ind til Adalbert, der, som sædvanlig, var sysselsat med Bøger og Regnskaber. »Der er igien kommet Brev fra Onkel Czernim,« sagde han, »hvori han indbyder os Alle til sit Høstgilde. Da nu Fru Tarnow i Dag vender tilbage til Krakau, saa ere vi blevne enige om at reise strax, du er dog med?« - »Lad mig blot endnu giennemgaae dette Papiir, saa kommer jeg,« svarede Adalbert. - »O, lad dog ikke den Gamle saaledes faae Magt over dig, at han spærrer dig inde som en Fugl i et Buur! bort med hans skimlede Regninger! siger jeg,« dermed slog han til Papirerne med sin Pidsk, saa flere af dem faldt paa Gulvet. - »Den Reise er hurtig bleven bestemt,« sagde Adalbert smilende, i det han samlede Papirerne op fra Gulvet igien. »Ja vist,« svarede Casimir, »Sligt maa skee, medens den Gamle er

borte, luk nu de dumme Bøger til.« - »Du skulde ikke foragte dem saameget, Casimir, du kunde tvertimod have godt af at see deri engang imellem, i det mindste er det din Faders Ønske.« - »Min Faders Ønske!

115

Er han gal! I mit Liv har jeg aldrig læst nogen Bog til Ende.« - »Men i vor Tid kommer man ikke vidt uden Kundskaber.« - »Jeg begierer heller ikke at komme vidt,« svarede Casimir, »jeg vil kun handle, som jeg har Lyst til, lad saa den Gamle brumme saameget, han gider.« - »Du taler tidt om din Fader i en Tone, som jeg ikke kan billige, i det mindste maa du dog, hvis du ei er aldeles blind, beundre hans Forstand, hans Villiekraft, hans utrættelige Arbeidsomhed.« - »Nu ja, Arbeide er jo hans Lyst, min er at være doven og forelsket, og at gaae paa Jagt, lad Enhver drive det, han har Fornøjelse af, og dermed Basta.«

Efter disse Ord ilede Casimir syngende ned ad Trapperne og ud i Gaarden. Her gav han med megen Iver sine Befalinger, lod to Vogne trække frem, en til Fru Tarnow, og en større til det øvrige Selskab. Han undersøgte dem begge selv, ja lagde endog Haanden paa dem, da Hestene skulde forspændes. Midt i Arbeidet slap han det imidlertid, for at knalde med en stor Pidsk, og for at lege med Fidelio, der syntes ligesaa glad, som han selv, over den Reise, der forestod. Saasnart Alt var i Stand, sendte han Bud efter Damerne, men da disse ikke strax kom, blev han utaalmodig, og gik selv for at hente dem.

Da han naaede Emilies Kammer, hørte han hende tale med hendes Veninde. Han gik nu sagtere, ja neppe mærkede han, at Emilies Dør stod paa Klem, før han erindrede sig Major Zeltners Lære, og standsede for at lytte efter hendes Ord.

»Den stakkels Alexandra er rigtignok ualmindelig bleg,« sagde Emilie, »det er ubegribeligt, at hun ikke sminker sig.« - »Dertil er hun altfor dydig,« svarede Fru Tarnow, »hun vil langt hellere see ud, som et Gienfærd, end hun vil skuffe med laante Farver.« - 116 »I det mindste burde hun ikke stedse klæde sig i Sort, derved synes hun kun endnu blegere.« - »Hendes Dragt hører med til hendes Religion, hun bilder sig vel ind, at hun aldrig blev salig, hvis hun gik klædt, som vi Andre.« - »Hun har Uret,« sagde Emilie, »selv den, der virkelig er smuk, burde aldrig forsømme sit Ydre, en yndig Dragt, ja den ubetydeligste Blomst, naar den kun er befæstet med Smag, har oftere, end de Fleste troe, ført en flygtig Elsker tilbage igien.« - »Det Samme har jeg sagt hende selv.« - »Var jeg i hendes Sted,« vedblev Emilie, »da« - »Nu i hendes Sted kan De vel engang komme.« - »Men dertil føler jeg ingen Lyst,« svarede Emilie, »dog var jeg i hendes Sted, da vilde jeg være venligere mod ham, end hun er, jeg vilde udforske hans Smag, jeg vilde deeltage i hans Tidsfordriv, jeg vilde spadserere, ride, jage med ham, selv om jeg i Hiertet ikke havde mindste Lyst dertil, og alt dette vilde jeg fortsætte saa længe, til han skulde troe mig ligesaa nødvendig til sin Fornøjelse, som Aandedrættet til Livet.« - »De taler med meer Erfarenhed, end man, efter Deres Alder, skulde tiltroe Dem.« - »Ja var jeg gift med ham, eller med en Anden,« blev Emilie ved, »da skulde dog min Mand aldrig overraske mig i nogen skiødesløs Dragt, jeg vilde have mit eget Sovekammer, eller ogsaa skulde der hænge et Teppe mellem os, hvilket først maatte trækkes til Side, naar jeg var fuldkommen paaklædt og pyntet, bestandig vilde jeg træde ham ziirlig i Møde, og endnu efter mange Aars Ægteskab skulde han i mig gienfinde sin unge Forlovede, ja han skulde, om muligt, vænne sig til den Tanke, at jeg var voxet frem i al denne Pragt og Herlighed, ligesom Lilierne paa Marken.«

»Den der offerer Alt for det ydre Skin, bør maaskee bære sig saaledes ad, vilde Alexandra svare.«

117

»Nu ogsaa han skulde drage Omhu for sit Ydre, lige saavel, som jeg, han skulde aldrig vise sig saa skiødesløs klædt for mig, som Casimir tidt finder for godt at vise sig for Alexandra; heller ikke vilde jeg af ham taale de Uartigheder og Tilsidesættelser, som de sædvanlige Ægtemænd byde deres Hustruer, jeg vilde aldeles ikke være nogen Bold for hans Luner, og tro De mig, jeg skulde opdrage ham paa den artigste Maade af Verden.«

»Men naar Deres Mand saaledes var opdraget til Deres Behag, troer De da ikke, at han ogsaa kunde behage Andre?«

»Den, der ikke kan behage Andre, behager heller ikke mig,« svarede Emilie.

»Ja, ja, De veed, at De ingen Medbeilerinde har at frygte.«

»Troer De?«

»Den stakkels Alexandra er i det mindste ikke saa begunstiget af Naturen, at hun kunde vove en Kamp med Dem.«

»Hvi nævner De netop hende?« spurgte Emilie.

»O, jeg har ogsaa Øine,« svarede Fru Tarnow, med et Blik til Døren, »og til Straf for Deres Mangel af Fortrolighed har jeg i Gaar Aftes lagt mig efter at være Spion, thi det bliver Mode nu, siden Major Zeltners Ankomst.« - »Hvad saae De da?« - »Jeg saae Dem i Selskab med« - »Med hvem?« sagde Emilie. - »Med en

Mand, der er os nærmere, end De troer,« svarede Fru Tarnow, og i samme Øieblik traadte Casimir ind.

»O, den Afskyelige! han har lyttet,« raabte Emilie. - »Skynd Dem!« sagde Casimir, »Veiret er deiligt, Vognen venter, lad os nytte Tiden, medens min Fader er borte, thi naar han vender tilbage, er dog den bedste Fornøielse borte.«

Fru Tarnow ilede nu ind i et Sideværelse, neppe 118 vendte hun Ryggen, før Casimir pludselig omslyngede Emilies Liv, og trykkede et Kys paa hendes Læber. - »Vær dog forsigtig,« sagde Emilie forskrækket, »De styrter mig i Ulykke ved deres Ubesindighed.«

»Nu skulde De overtale Emilie til at besøge mig i Krakau,« sagde Fru Tarnow, i det hun igien traadte ind i Reiseklæder. »Oberstens Slot ligger jo tæt ved Grændserne.«

Kort efter kom ogsaa de Øvrige, og det varede ikke længe, før de to Vogne rullede ud af Porten.

Neppe havde vore Reisende forladt Starostens Besiddelser, før de mærkede en sørgelig Forandring. De fleste af de Huse, de saae, vare faldefærdige, de dyrkede Agre bleve sieldne, og selv paa disse voxede Torne og Tidsler i Mængde mellem Sæden, ja undertiden bemærkede de hele Landsbyer, der laae, som Ruiner fra en forsvunden Tid.

Kort efter kom de over Stepper og lyngbegrøede Heder, der vidnede om, at man her havde overskredet Grændserne for den europæiske Cultur. Kun langt borte paa Biergene hævede Klostere sig, der syntes bedre vedligeholdte, end de øvrige Huse, og hvorfra Klokkerne endnu med deres Malmtunger hilsende Menneskets Glæder og Sorger, ligesom de havde været vante til i længst forsvundne, lykkeligere Dage.

De fleste af dem, de mødte paa Veien, vare pialtede og halvnøgne; af og til vandrede dog ogsaa en rank Skikkelse forbi, hvis stolte krigerske Holdning Armoden ikke kunde kue, ja ligesom der midt under Tjørne og Tidsler undertiden fandtes Spor af en frugtbar Jordbund, saaledes fandtes der ogsaa tidt kraftige Legemer under den elendige Dragt; men især bemærkede vore Reisende en Mængde Jøder, 119 der vare kiendelige paa deres Skæg, paa deres sorte Dragt og skarpe Ansigtstræk, og der, som en Art af Rovbier, spredte sig over Landet, for at bemægtige sig den Honning, der endnu hist og her kunde være levnet.

Veien snoede sig tidt imellem Høie og smaa Bierge, der stode, som Forposter for Karpatherne, hvilke hævede deres skovklædte Hoveder i det Fierne. Paa mange Steder saaes ogsaa dybe Huler, hvori Bække styrtede sig ned, der nu kun indeholdt lidet Vand, men der, efter Kudskens Sigende, ofte efter en stærk Regn svulmede saa stærkt, at de nærliggende Huse bortskylledes derved.

Efter nogen Tid forsvandt igien disse Huler, tilligemed de nedstyrtende Bække, og de saae atter enkelte Haver og Frugttræer, tilsidst kom endog Vognen igiennem en Landsby, der syntes taalelig vedligeholdt, ja endog smuk, thi høie Træer gyngede deres Toppe over Husene, hvoraf de fleste vare overstrøgne med Kalk.

»Skulde det være muligt her at faae et Glas Vand?« spurgte Alexandra. - »Det havde du lettere faaet inde mellem Biergene, hvor de sølvklare Bække løbe,« anmærkede Leontine. Paa Adalberts Vink holdt nu Vognen udenfor et anseeligt Huus, hvis fremspringende Tag støttede sig paa en Søilerad, hvorimod han rigtignok ved næriere Eftersyn opdagede, at en af Gavlerne var halv indstyrtet. Adalbert steg selv ud, og bad en bleg, mager Qvinde, der, indhyllet i lodne Skind, stod i Døren, at opfylde Alexandras Ønske. »Der finder De en Brønd,« sagde den blege Qvinde, og pegede ind i Gaarden, »har De et Glas, kan De hente Dem saameget Vand, De forlanger.«

»Hvorfor indhyller Hun sig i lodne Skind midt i Solheden?« spurgte Emilie Qvinden. »Taler De til Deres Kammerpige?« sagde den blege Qvinde. »Nei, 120 jeg spørger, hvorfor De indhyller Dem i lodne Skind midt i Solheden?« - »Fordi jeg ingen anden Dragt har, og ikke vil gaae nøgen.« - »Hvem eier dette Huus?« - »En af de ældste Adelsmænd i Polen.« - »Hvem er De?« - »Jeg er hans eneste Datter,« svarede den Fremmede stolt, hvorpaa hun vendte Emilie Ryggen, og gik ind i Huset.

Imidlertid ilede Adalbert ind i Gaarden til det Sted, hvor Brønden skulde være, han fandt den ogsaa, men bemærkede, at Vandet deri var ganske guult; thi denne saakaldte Brønd var ikke andet, end et Hul, gravet i Jorden, hvilket aldeles ikke var steensat, og den laae desuden ved en faldefærdig Kostald, der neppe forbedrede dens Indhold. Adalbert gik derfor tilbage, og berettede, at Vandet var udrikkeligt, hvorpaa Alexandra besluttede at finde sig i sit Savn, og Vognen kiørte videre.

»Er det disse Steder, De foretrækker for Paris og London?« spurgte Emilie Leontine. »Skulde hun elske sit Land mindre, fordi det er ulykkeligt?« svarede Alexandra. »Næsten ikke en eneste Blomst har jeg seet paa den hele Vei,« bemærkede Emilie. »I Polen voxer mange Blomster,« sagde Leontine, »men De kan ikke see dem.« - »Hvor ere de da?« - »Af alle de gamle Gravhøie voxer de frem, og slynge sig opad de forvittrede Kors, og dufte giennem Aarhundreder; men De er en Fremmed iblandt os, der ikke har Øie derfor.« - »Sværmerse!« sagde Emilie smilende, »men i det mindste maa De tilstaae, at den, der begierer Blomster, som man kan see med Legemets Øine, just ikke skal søge dem her.« - »Jeg ønsker dog heller at leve her,

end i de frugtbareste Lande,« svarede Leontine.

Kort efter kom de gennem en Egn, hvori flere Grupper af Naaetræer afvexlede med Eeg, Løv og Birk, og hvor Naturen alene, uden Menneskehielp, 121 havde sørget for den frodigste Fremvæxt. Ved Skovens Ende saae de en Landsby, hvori Husene, uagtet smaa, dog syntes bedre vedligeholdte, end de Hytter, de før havde seet fra Veien. Midt i Landsbyen stod en sort Trækirke; omtrent tohundrede Skridt derfra kneisede en Bygning, der, skiøndt den kun bestod af eet Stokværk, og var tækket med Straae, havde et temmelig anseeligt Udvortes. Denne Bygning var det saakaldte Slot, hvorpaa Czernim boede.

Da de kom nærmere, bemærkede de en spraglet Høg, der hang korsfæstet, med udspilede Vinger, over den ydre Port. I Gaarden selv kom to store Jagthunde dem giørende i Møde; i en Krog opdagede Adalbert en sort Biørn, der var lænket fast til Væggen. Nu indfandt ogsaa Czernim sig, der modtog sine Giester med særdeles Venlighed, og førte dem op ad Hovedindgangen, over hvilken store Hiorteog Elsdyrshorn vare anbragte som Prydelser.

Slottet selv var, uagtet sit fornemme Navn, bygget af Træ, og Alt var deri indrettet paa gammel polsk Viis. I Værelserne stode saaledes Bilæggerovne, der, saavidt man kunde dømme efter den uhyre Størrelse, om Vinteren maatte give en, om ikke sund, saa dog stærk Varme. Væggene vare ikke betrukne, Møblerne vare af Egetræ, og mellem de store dobbelte Vinduer stode, efter den polske Sædvane, Vaser med Blomsterbuske, der strakte dem høit i Veiret, medens forskellige Fugle fløi omkring mellem dem, og gængede sig paa Grenene.

TOLVTE CAPITEL. ***Udflugten i Skoven.***

Da der endnu var to Dage til den omtalte Fest, søgte Czernim paa andre Maader at more sine Giester; 122 den næste Morgen efter deres Ankomst indbød han dem saaledes til en lille Lystreise. Neppe havde de modtaget Indbydelsen, før han strax lod en Vogn forspænde, hvori Emilie og Alexandra stege ind. De Øvrige fulgte til Hest, og det blev bestemt, at man vilde spise paa en fri Plads i Skoven, hvor Damerne skulde opholde sig, medens den mandlige Deel af Selskabet forlystede sig et Par Timer med Jagten.

De vare endnu neppe to tusinde Skridt fra Czernims Bolig, da de saae to Munke, der kom dem i Møde, i den ene af disse gienkiendte de Pater Vincent, der bragte det hellige Sacrament til en Syg. Øiebliklig stege Alexandra og Emilie ud af Vognen, ogsaa Leontine med de to Ynglinger svang sig ned paa Jorden, og da Munken gik forbi, knælede Alle, undtagen Czernim, der blev siddende paa sin Hest, som han dog standsede, saalænge dette Oprin varede, hvorpaa de Alle fortsatte deres Vei.

»Hvorfor bøiede De ikke Knæ for Sacramentet?« spurgte Alexandra, »har De da ingen Religion?«

»Jeg er netop meget fast i min Religion,« svarede Czernim, »jeg har desuden en stor Forkiærlighed for vore catholske Geistlige, jeg elsker dem, ligesom Naturforskerne elske Torbister, Skarnbasser og selsomme Fluer, og jeg kan endog vise Dem en meget sindrig Afhandling fra min Haand, hvori jeg inddeler dem efter et ordentligt System paa Linnées Maade.«

»Lad os høre den!« raabte Casimir leende.

»Det er Skade, at Damerne ikke forstaae Latin,« sagde Czernim, »thi hvis de forstode Latin, vilde de ganske anderledes skatte mit System. Jeg deler vore Geistlige i to Hovedklasser: *Ecclesiastici capite triangulari**), hvilken Inddeling indbefatter alle de catholske * 123 Geistlige udenfor Munkestanden, og *ecclesiastici capite rotundo*,* hvortil de egentlige Munke regnes. Disse sidste deles igien i *monachi barbati*, skæggede Munke, og *monachi glabri*, glatte eller ragede Munke; end videre adskilles de efter Farven i de hvide, brune, graae og spraglede Afarter; men jeg er ikke bleven staaende herved, jeg har ogsaa undersøgt disse Insecters Sæder og Levemaade, især de forunderlige Veie, hvorpaa de forplante sig, saa de aldrig kunne forgaae.«

»Jeg beder Dem, Onkel, hold dog op med denne letsindige Tale!« sagde Alexandra.

Men naar Czernim begyndte at røre ved den catholske Geistlighed, da var han ikke let at standse. »Jeg har ogsaa undersøgt deres Drifter og medfødte Færdigheder,« vedblev han, »og jeg har funden, at alle Munke, saavel de glatte, som de skæggede, ligesom Hvepserne og Bierne, samle sig i Selskaber, hvorved de adskilles fra de Geistlige med trekantet Hoved, der føre et eensomt Liv. Faa Insecter fortiene for Resten

større Beundring for deres Konstdrifter, end netop Munkene, thi de bygge Celler, der endog i Fasthed og Størrelse overgaae Biernes, og ligesom disse flagre de ud og ind, og samle Forraad til den fælles Kube. De forvandle sig ogsaa, ligesom de øvrige Insecter, thi Ingen fødes som Munk, men begynder tvertimod med at være en slet og ret Jordorm, og først siden skifter han Hud og Udseende, og stræber at hæve sig over den Jord, hvorpaa han fødtes. Imidlertid hvor høit jeg af omtalte Grunde skatter disse mærkværdige Skabninger, saa kan jeg ikke negte, at de, ligesom andre Insecter, kunne vorde et Slags Landeplage for de Egne, hvori de for stærkt formere sig, thi de opæde da Alt, hvad de * 124 forefinde, og ere overhovedet meget graadige af Natur, derfor bør de vel ogsaa, hvor ondt det end gjør mig at tilstaae det, i det Hele snarere regnes til de skadelige Dyr, der bør udryddes, end til de nyttige Dyr, der bør spares.«

»De har aldeles ingen Tro,« sagde Alexandra med blussende Kinder, og med en Heftighed, hvoraf hun stedse betoges, naar hun syntes, at Nogen drev Spot med det Hellige.

»Hvis De vil høre mig,« svarede Czernim alvorligere, »da skal jeg fortælle Dem en Historie, der maaskee kan berigtige Deres Mening om min Tro.«

»Fortæl Onkel!« sagde Casimir.

»Der levede engang to Venner, der, uagtet de elskede hinanden høit, dog i Troessager aldrig kunde enes. Da de en Aften havde stridt heftigt og længe om Siælens Tilstand efter Døden, hvorom de især havde meget forskellige Meninger, bleve de endelig enige om, at den af dem, der først døde, skulde, hvis det paa nogen Maade gik an, vende tilbage og underrette den Efterlevende om sine Erfaringer paa den anden Side af Graven. Efter nogen Tid døde virkelig den ene; hans Ven sørgede længe over ham, men agtede kun lidet paa hans Løfte, thi han vidste, at slige Løfter vare lettere at give, end at opfylde. Dog en Aften, da han sad alene - vær De kun rolig, de Spøgelsehistorier, jeg fortæller, ere neppe af det Slags, der kan forskrække Nogen - en Aften, siger jeg, da han sad alene paa sit Kammer, og tænkte paa forgangne Tider, saa han pludselig ved sin Side en hvid, luftig Skikkelse, i hvis Aasyn han gienkiendte sin afdødes Vens Træk. Han forfærdedes da naturligviis, og betragtede Synet længe, uden at mæle et Ord. »Nu, hvi taler du ikke til mig?« sagde endelig den hvide Skikkelse. - »Er det virkelig dig?« sukkede den anden, »siig, hvi kommer du her?« - »Jeg kommer for at opfylde mit Løfte,« svarede den Døde. - »Nu da, hvordan seer det ud paa den anden Side af Graven?« - »Hverken saaledes som jeg, eller saaledes som du troede,« svarede den Døde, og forsvandt.

»Du troer altsaa dog paa Noget?« sagde Adalbert.

»Paa den Gamle af Dage troer jeg, paa ham, der bandt Jordens Belte om det svulmende Hav, og lod Maanen lyse giennem Skyerne, som en Morgenlænderindes Øine giennem det lange Slør, men med Eders Systemer, der ompspænde Religionen, ligesom Edderkopperne de gamle Kirker, har jeg intet at bestille.«

»De er en Hedning,« raabte Alexandra.

»Det kan være,« sagde Czernim.

»Jeg gyser for Eders Naturgud,« blev Alexandra ved, »han er ikke blot en Opholder, men ogsaa en Fordærver, thi vi vide jo Alle, at Skabningsværket, der i Begyndelsen var saare godt, siden blev forstyrret af Synden; fra den Tid af kan vel Naturen forvilde de stolte Hierter, og det er intet godt Tegn, naar Nogen heller vil knæle paa de iiskolde Bierge, end for Herrens Alter, naar han fierner sig fra de ydmyge Forsamlinger, hvori han burde tilbede tilligemed sine Brødre, for at bygge Templer afsides paa Fieldene, og i de sorte Skove, hvor han lærer Grusomhed paa Jagten, Uregierlighed af Vinden, og Troløshed af de rullende Bølger, thi dette er netop Veien til det gamle Hedenskab.«

»Ak, min kiære Svigerinde!« sagde Czernim, »lidt Hedenskab maa De dog taale i denne Verden, eller skal nu den bredmundede Storm manes ind i en snever Orgelpibe og forvandles til en Choralmelodie? Skulle alle Oceanets Døttre nu vorde til grædende Klostersøstre, skulle de lette Sommeralfer, der flagre 126 giennem Skovene, og blæse paa den krumme Lotusblomst og paa Ridderspørens Horn, nu med klippede Vinger synge Liigpsalmer i Eders Kirker? Troe De mig, det gaaer aldrig an, thi der slumre endnu mange hedenske Drømme i vore Hierter, og der gives endnu mange vidunderlige Historier, der hverken passe ind i Eders Himmel eller i Eders Helvede.«

»Jeg kiender kun een Historie, der i Sandhed er vidunderlig,« sagde Alexandra, »ved Siden af den forsvinde de andre som Røg i Luften.«

»Et sligt Vidunder overgaaer jo selv det, som en begyndende Digter venter af sin Muse,« svarede Czernim.

Neppe var Selskabet ankommen til det bestemte Sted, før Czernim, tilligemed de to Ynglinger, fulgte af Fidelio og et Par langhaarede Vandhunde, ilede ind i Skoven. »Mine Dreng!« sagde han, »nu gielder det at nytte Tiden, vi have kun to Timers Frist, men jeg vil føre Eder til Steder, hvor Vildænderne med de brune Vandhøns skiule sig mellem Sivene. Der skal vi see Adalbert, om du endnu husker vore gamle Konster, da vi

hentede Fiskeørnen og den svævende Glente ned af Luften, hvis ikke bliver du til Spot for vore Qvinder.«
Dermed forsvandt de mellem Træerne.

»Jeg hører gjerne Hundene giøe i Skoven og Knaldet af Skuddene og Jægerhornets Toner,« sagde Emilie, i det hun smilende saae efter dem, »jeg kunde da fristes til, ligesom De, Leontine, at ønske den gamle Tid tilbage, da ogsaa Qvinderne, i deilige Jægerdragter, og med vaiende Strudsfjædre paa deres Hatte, fulgte med paa den lystige Jagt.« - »Nei,« svarede Leontine, »i Skoven elsker jeg Stilhed, der kun afbrydes af Træpikkerens Banken og af Drosselens eensformige Sang; Hundenes Biæf derimod 127 hører jeg helst om Natten i den fierne Landsby, eller om Aftenen, naar de dæmpede klinge over den stille Sø.«

Imidlertid slog en Tiener Ild, og antændte derved en Haandfuld tørt Løv, som han havde samlet, derpaa hentede han Qviste, og smaa Grene i Skoven, som han lagde over Løvet, og det varede ikke længe, før en stærk Lue blussede i Veiret, ved hvilken de Spiser bleve varmede, som vore Reisende havde taget med. Emilie paatog sig Overopsigten hermed, en hvid Dug blev udbredt over det grønne Græs, og Alt ordnede sig smukt under hendes Hænder.

Imidlertid gik Leontine rundt, og søgte efter et Sted, hvorpaa Alexandra kunde hvile sig; endelig fandt hun en Plads, som hun ønskede den, under et stort Egetræ, der strakte sine knudrede Kæmpegrene ud over Græsset, hvorved der opstod en Løvhvælvning, der skyggede for Middagssolen, uden at udelukke den friske Luft. Her udbredte hun nu en stor Kappe, og indbød Søsteren til at slumre derpaa. »Jeg føler mig bestandig mat,« sagde denne, »der er ingen Kraft i mig meer, jeg vil derfor modtage dit Tilbud.« - »Sov du!« sagde Leontine, »jeg skal vaage over dig og hindre, at Skovens Kryb nærme sig til dit Leie.«

Alexandra, der var træt, faldt da snart i Søvn, medens Leontine sad ved hendes Side, og speidede opmærksom til alle Sider; flere Gange sprang hun op, naar et Fiirbeen pludselig kom frem, og legede med sin lange Hale, eller naar en nysgierrig Fugl rakte Halsen ud fra et nærliggende Træ; men da hun tilsidst mærkede, at der ingen Grund var til Frygt, blev hun endelig rolig, og begyndte at flette en Krands af de blaae Blomster, hvoraf Græsset rundt om hende var fuldt; saasnart hun var færdig, bøiede hun sig over sin Søster, og trykkede Krandsen sagte 128 ned om hendes Tindinger, hvorefter hun betragtede hende med inderligt Velbehag, og virkelig tog den sig meget godt ud om Alexandras Hoved, hvis blege, ædle Træk meget forskiønnedes, naar de vare i fuldkommen Ro.

Efter et Par Timers Forløb hørtes Hundebiæf i Skoven, og kort efter kom de tre Jægere frem bag Grenene. Czernim fremviste flere Vildænder og Vandhøns, som han og Adalbert havde skudt. Casimir derimod bar i Haanden en stor Steenørn, hvis bruunrøde Hoved vendte ned, og slæbede langs ad Jorden.

»Hvor nænte De dog at skyde den Fugl?« sagde Leontine, »Ørnen er jo Polens Vaabenmærke, den burde dog finde et Fristed i disse Skove.« - »Der gives jo ogsaa russiske Ørne,« svarede Czernim, »og en Jæger skyder den vilde Fugl, hvor han finder den.«

»Den Krands har Leontine bunden,« sagde Alexandra, der nu var vaagnet, og kom med den blaa Krands i Haanden. - »Ja,« svarede Leontine, »og her er en endnu, den skal tilhøre den, der paa to hundrede Skridts Afstand rammer et Maal midt i Barken af hiint Træ.« - »Bravo!« raabte Czernim, »kommer, I unge Mennesker! jeg er for gammel nu, til at beile til Pigernes Krands, jeg vil derfor nøies med at være Voldgiftsmand.«

Nu hentede han et Stykke Kul, hvormed han tegnede et sort Mærke i Træet; derefter afmaalte han Skridtene, endelig lod han de to Brødre trække Lod om, hvem der skulde skyde først. Loddet traf paa Adalbert.

Nu var ogsaa Emilie kommen til, og alle tre Damer toge Plads i Græsset, medens Czernim rakte Adalbert et ladet Gevær; denne tog det, og sigtede meget længe, endelig skiød han, og Kuglen trængte ind i det sorte Mærke, ganske nær ved Midten. »Godt 129 truffet!« raabte Czernim, »han har skudt, som det anstaaer en Polak!« Alexandra smilede, Emilie klappede i Hænderne, og Leontine stod beredt til at række ham Krandsen.

»Bi lidt!« sagde igien Czernim, »Casimir er en god Skytte, han kan maaskee komme ligesaa nær.« Nu traadte Casimir frem, men han afslog det Gevær, Czernim rakte ham, greb sit eget, ladede det selv, stillede sig i tilbørlig Afstand, og sigtede kun et Øieblik, hvorpaa Kuglen hvinede gennem Luften. »Lad see!« raabte Czernim, og ilede hen til Træet. »Truffet!« raabte han kort efter, »paa et Haarsbred, lige i Midten! Krandsen er Casimirs.«

Nu erkjendte ogsaa Adalbert sig for overvunden, og tog Seierherren ved Haanden, for at føre ham hen til Leontine, der stod med Krandsen i Haanden; hun hævede den da langsomt og holdt den over Casimirs Hoved, men pludselig betænkte hun sig, trak sin Haand tilbage, og rev Krandsen i to Stykker, som hun lod falde for Casimirs Fod med de Ord: »Den, der dræber de polske Ørne, skal ikke have min Krands.«

»Ha! ha! slap det derud?« sagde Czernim, »kom til Bords, min Dreng! Qvinderne ere fulde af Luner og Griller; fik du ikke Krandsen, saa fortiente du den dog, dermed maae saa mange store Mænd trøste sig i

denne Verden, saa kan du det ogsaa.« - Imidlertid havde Emilie afrevet en Qvist, fuld af Løv, hvilken hun bøjede i en Kreds, derpaa forenede hun begge Enderne med en Sløife, som hun tog af sit Bryst. »Vil ikke Leontine være retfærdig, saa vil jeg,« sagde Emilie, dermed trykkede hun den ny Krands paa Casimirs Hoved. »Dem Adalbert kan jeg ingen Krands give,« sagde hun, »men Qvinderne maae tage sig af den, som Lykken forlader, kom De og sæt Dem her hos mig!«

Vore Venner vare endnu ikke til Ende med deres 130 Maaltid, da de atter saae en Munk nærme sig imellem Træerne, i hvilken de dog snart gienkendte Pater Vincent. Han gik langsomt frem, og syntes besværet af Heden, hans Aasyn var blegt, hans Skoe vare forslidte, ligesom Apostlernes Sandaler, og Veiens Støv bedækkede hans lange Kaabe.

Alexandra, Leontine og selv Emilie reiste sig, da han nærmede sig, og bade ham tage Plads hos dem. »Gierne,« svarede han, »dog kan jeg ikke dvæle længe, jeg har vandret over Heden og giennem Skoven, jeg har fulgt Sporene af Deres Vogn, jeg spurgte mig for hos de Mødende, paa det jeg kunde finde Dem.« - »Nu, saa sæt dig ned, og spiis og drik, ærværdige Fader!« sagde Czernim. - »Jeg ønsker Intet for mig selv,« svarede Munken, »men der boer en Qvinde paa Heden, nærved Deres eget Slot, det er for hendes Skyld, jeg kommer.« - »Hvad trænger da hun til?« spurgte Emilie. - »Hendes Nød er snart forbi,« svarede Munken, »thi hun lever maaskee ikke til næste Morgen, men to blege Børn staae ved hendes Leie, og smægte efter jordisk Næring, efter en ringe Deel, af de Smuler, der falde fra den Riges Bord.«

Neppe vare disse Ord udtalte, førend de tre Damer kappedes om at forsyne Broder Vincent med Alt, hvad de kunde undvære. »Nok, nok, mine Venner!« sagde han endelig, »Gud vil giengielde den, der lindrer sine Brøders Nød.«

»Kan hun ikke bruge Penge?« spurgte Casimir og kastede et Guldstykke paa Bordet; dette var et Vink, som Alle fulgte, og en lille Sum Penge blev bunden sammen i et Tørklæde, og overleveret til Munken, kun Czernim sad ganske rolig, og yttrede ingen Lyst til at give det Mindste.

»Er De da den Eneste, hvis Hierte er tillukket for den Ulykkelige?« spurgte Alexandra, og Alle saae forundrede paa ham. - »Ja mit Hierte er tillukket, og jeg giver ikke en halv Skilling,« sagde Czernim.

131

»Oberst Czernim maa handle, som han vil,« sagde Munken, »dog kiender jeg ham vel, og veed, at han ikke er saa haardhertet, som han nu giver sig ud for, Gud veed af hvilken Grund.« - »Jo vist er jeg haardhertet,« sagde Czernim, »jeg har nok at sørge for i mit eget Huus, og min Tiltro er saa tidt bleven misbrugt, at den nu har forvandlet sig til Tvivl og Mistro.« - »Siig hellere til Vantro,« gienmælede Leontine. - »Ja,« sagde Alexandra, »kunde du læge dette tvivlende Hierte, ærværdige Fader! da vilde du maaskee fuldbringe en Gierning, ligesaa god, som den, at understøtte en Ulykkelig.« - »Hvo kan læge et vantro Hierte?« svarede Munken, »hvo kan skienke Tvivlen Tro? Hvis de Døde gik frem af Graven og prædikede, vilde han da ikke i sin Siæl finde en Udvei, for at negte, hvad han saae og hørte? Vilde han ikke sige: »Mit Syn var forvildet, min Hierne forvirret, og jeg drømte lysvaagen?« Og hvis han hørte de himmelske Hærskarer synge, vilde han da ikke sige: »Dette er en Sygdom i mit Øre, jeg vil hente en Læge, der skal fordrive den?« Ja hvis den Evige selv skrev sit Navn med glimtende Ziffre paa Himlen, vilde Tvivleren da ikke sige: »Dette er et Tilfælde, en selsom Grille af Elementerne, et besynderligt Sammenstød af Luftsyn, derfor agter jeg ikke derpaa.«

»Naturligviis,« svarede Czernim, »hvad Andet skal den, der ingen Sværmer er, ved saadan Leilighed, sige?«

Munken svarede intet hertil, men sad en Stund ganske stille. - »Naar du igien kommer fra den syge Qvinde, vil du da ikke kiøre med os, ærværdige Fader?« sagde Alexandra, »thi det tænker jeg dog, at Oberst Czernim tillader.« - »Nei, min Datter! jeg kiører aldrig.« - »Det er dog besværligt, at vandre i denne Solhede paa Sletten, og der er nu liden Skygge paa Veien.« - »Min Herre og Mester vandrede 132 mangen Vei, der var hedere og besværligere, end denne,« svarede Munken. - »Naar sees vi da igjen?« spurgte Alexandra. - »Korn til Krakau om to Dage, da skulle I see mig ved Solnedgang i Kosciuszkos Capel,« svarede Munken, og stod op, men Alexandra talte et Par Ord hemmelig med Leontine. Begge nærmede sig derpaa til Munken, og greb hans Klædebon, som de kyssede, men han gjorde Korsets Tegn over deres Pander og Bryst, velsignede dem og gik.

Adalbert vidste denne Gang aldeles ikke, hvad han skulde tænke om sin Onkels Opførsel, thi han kunde ikke paa nogen Maade forene den Ligegyldighed, han her lagde for Dagen, med den Iver, han forhen havde viist for den gamle Folkesanger. Ja, ikke blot Adalbert, men ogsaa Casimir syntes denne Gang misfornøiet. »Den, der ikke kiendte dig bedre,« sagde endelig den sidste, »maatte jo troe, at den Gamle havde smittet dig med sin fordømte Gierrighed.« - »Naar du bliver saa gammel, som han,« svarede Czernim, »da vil du vel ogsaa mærke, at Penge due til Andet, end til at kaste hen i Veir og Vind.« - »Nei, ved alle Helgene, det vil jeg ikke,« svarede Casimir.

Paa Hiemveien spurgte Adalbert, hvor den blinde Harpespiller var bleven af, og erfarede, at han, for fire Dage siden, tilligemed sin Datter, havde forladt Czernims Slot og var vandret mod Syden.

Kort efter foreslog Alexandra, naar den store Fest var forbi, at foretage en Reise til Krakau, hvor hendes Broder Bonaventura boede. Dette fandt Bifald hos Alle, thi Emilie ønskede at besøge sin Veninde, Fru Tarnow, Casimir vilde besøge Major Zeltner, og Adalbert havde alt ofte yttret det Ønske at see Krakau igien, hvorfra Czernims Gods ikke laae mere, end fire Mile.

133

TRETTENDE CAPITEL. Czernims Tidsfordriv.

Samme Aften, da Adalbert sad i sit Sovekammer ved et aabent Vindue, hørte han To, der hviskede nedenunder. Natten var imidlertid mørk, og han kunde intet see, men en Gang loe den ene høit, og han troede da at gienkiende Casimirs Latter. En synderlig Uro drev ham til at udspeide nøiere hvem det var, han ilede ned, men da han kom nedenfor, fandt han Ingen. Mismodig gik han derfor med langsomme Skridt tilbage igien; han vilde netop aabne en Sidedør, der ikke var aflaaet, før igiennem den, ubemærket, at naae sit Kammer, da Døren pludselig aabnedes indenfra, og en Mand traadte ud deraf; det var hans Onkel Czernim, der holdt en Lygte i Haanden, og havde kastet en stor Slængkappe over sig. I det Øieblik han aabnede Døren, fløi imidlertid Kappen tilbage for Vinden, og Adalbert saae, at hans Onkel bar en stor Pakke under Armen.

»Hvor vil du hen saa silde, Onkel?« spurgte Adalbert, »skal jeg ikke hielpe dig med din Byrde?« - »Sine Byrder maa ethvert Menneske bære alene, Adalbert, men hvorfor i al Verden sværmer du her, hvorfor gaaer du ikke i Seng?« - »Hvorfor gaaer du ikke i Seng, Onkel?« - »Ja, seer du, jeg er en Elsker af den fri Natur, naar Vinden blæser, og Stierne nedblinke, da har jeg sielden Ro.« - »Hvor vil du da hen, Onkel?« - »Til Skoven, min Dreng! jeg vil jage.« - »Vil du jage foruden Gevær?« - »Jægeren fælder ikke alt Vildt med Gevær, han bruger ogsaa Rævestreger undertiden, jeg har Snarer og opstillede Saxe, hvori Dyrene fanges, dem vil jeg nu eftersee, derfor har jeg Lygten med.« - »Og denne Pakke, indeholder den da Løkkemad for de vilde Dyr?« spurgte Adalbert smilende. - »Hvad!« raabte Czernim halv lystig og halv ærgerlig, »skal jeg nu i Forhør hos min egen Søstersøn? Tro hvad Fanden du vil,« blev han ved, »tro, at jeg er en gammel forelsket Nar, at jeg har Stævnemøder, om du har Lyst dertil, men gaa blot hiem, læg dig og drøm om din egen Kiærlighed, og stands mig ikke paa mine Veie!« Dermed ilede han bort med hurtige Skridt.

Den næste Morgen gik Adalbert ud, for at besøge den syge Kone paa Heden, hvis eensomme Bolig han ret godt huskede fra sin Barndom af; Veien derhen var vanskelig at finde, og det kostede ham Møie, inden han naaede den lille Hytte, der laae omgiven af bruunt Lyng, og havde et saa elendigt Udseende, at den neppe syntes at kunne modstaae de vilde Vinterstorme, der saa tidt hiemsøge de polske Sletter.

Hyttens Indre svarede saa temmelig til dens Ydre, to smalle, korslagte Fyrrepinde havde engang dannet et Slags Vindue, over hvilket et Stykke Papiir havde været udspændt; Papiret var imidlertid sønderrevet, og de to Pinde knækkede; Stuen var sort af Sod, thi der fandtes ingen Skorsteen deri, men Røgen gik ud igiennem flere Huller i Loftet, hvorfra Vinden dog ofte drev den tilbage igien. Klædningsstykker og sort Linned hang rundt omkring paa Stænger. Midt i Værelset sad en lille bleg Pige, der malkede en Ged. I en Krog laae den syge Kone paa et Leie af Straa, hun rørte intet Lem, undtagen de dødblege Fingre, med hvilke hun, rimeligviis uden at vide hvad hun foretog sig, pillede paa et uldent Teppe, der var kastet over hende. Imidlertid bemærkede Adalbert, at dette Teppe baade var heelt og temmeligt nyt. Ved den Syges Side sad en aldrende Qvinde, der vogtede paa hendes Bevægelser, medens hun til samme Tid tyssede paa en lille Dreng der legede ved hendes Fødder.

»God Dag,« sagde Adalbert, »hvordan staaer det sig med den stakkels Kone?« - »Hun reiser sig aldrig 135 meer,« svarede Qvinden. - »Er du i Slægt med hende?« - »Nei, men jeg boer i det nærmeste Huus paa Heden, derfor maa jeg hielpe hende i hendes sidste Time.« - »Trænger hun ellers til Noget?« - »Nu ikke meer, thi den gode Munk, Pater Vincent, har været her, og i Nat sendte desuden den hellige Stanislaus en Engel ned for at hielpe hende.« - »Hvorledes gik det til?« - »Det var henimod Midnat, begge de Smaa sov, da bankede det stærkt paa Ruden, Vinduet var den Gang heelt endnu, da var der En, der raabte udenfor, at jeg skulde lukke op, men jeg slog Kors for mig, og blev siddende, thi jeg tænkte, det var noget Slemt, men da den, der stod udenfor, mærkede, at jeg ikke vilde lukke ham ind, knækkede han Vinduet, og før jeg kunde dreie en Haand om, fløi en Pakke ind midt paa Gulvet. I Pakken laae det varme Sengeteppe der, og desuden

en Pung med Penge. Da jeg saae, at den, der stod udenfor, meente det saa godt, løb jeg til Vinduet, for at takke ham, men der skinnede kun et Lys langt borte. Natten var sort, og der var Ingen hverken at høre eller at see.«

Nu begreb Adalbert vel, hvorhen hans Onkel vilde med sin Pakke den forrige Nat, og han glædede sig ved at opdage denne Hemmelighed.

»Men naar nu den stakkels Kone dør,« begyndte han derpaa, »hvordan skal det da gaae hendes Børn?« - »Naar hun er død, følge Børnene hiem til mit Huus, det er alt for flere Dage siden aftalt med Pater Vincent. De Penge, godt Folk har skienket dem, skulle glemmes til de blive store, og saalænge jeg selv har Noget, skulle heller ikke de lide Nød.« - »Det er smukt handlet af dig,« sagde Adalbert. - »Dersom ikke vi Fattige holdt sammen, hvorledes skulde det da gaae?« svarede hun. Adalbert lagde nu en lille Foræring paa den Syges Leie, hvorefter han gik, uden at sige Mere; men i sit Inderste kunde han ikke lade sig ande, end beundre den Beredvillighed, hvormed den, der har Lidet, ofte deler sin Fattigdom med den, der endnu har Mindre.

Paa Hiemveien kom Adalbert ind paa en indsluttet Plads i Skoven. Her overraskedes han ved Synet af flere unge Mænd, der vare bevæbnede med Landser. En ældre Tiener, der før havde været Soldat, øvede dem i at bruge Vaaben. Da Adalbert kom, standsede Vaabenøvelserne, hvorpaa Tienenen traadte ham venlig i Møde, og spurgte, om han ikke vilde besøge Carruselpladsen, thi der var Obersten med det øvrige Selskab. Da han bejaede dette, gik Tienenen med ham, og førte ham til en Plads udenfor Haven, hvor en stor Gyngedreiede sig i en Kreds, og satte fire meget vel forarbejdede og opsadlede Træheste i Bevægelse. Alexandra, der let blev svimmel, deeltog ikke i Legen, derimod havde Czernim, Casimir, Leontine og Emilie taget Plads, hver paa sin Hest, og søgte nu, medens Hestene dreiede sig, med lette Spyd at gribe de Ringe, der vare ophængte paa Siderne af Gyngen. Emilie var ikke heldig i denne Leeg, og blev snart kied deraf, hvorfor hun, saasnart Gyngen standsede, sprang ned, og overlod Adalbert sin Plads. Denne var imidlertid ikke heldigere, end hun, hvorimod Casimir og Czernim med temmelig Sikkerhed greb flere Ringe; allerbehændigst var dog Leontine, thi medens hun hævede sig i Stigbøilen og holdt sig fast med den ene Haand, greb hun, uden synderlig Anstrengelse, en af Ringene næsten hver Gang, hun red dem forbi; kun en eneste Gang, da Alexandra kom hende saa nær, at hun blev ængstelig for hendes Sikkerhed, forfejlede hun sit Maal.

»Det kalder jeg en polsk Pige,« sagde Czernim, da Legen var endt, »havde vore Mænd saa sikker en Haand, da skulde vi give vore Fiender nok at bestille.« - »Ak, det er jo kun en Leeg,« sagde Leontine. - »Det Land er uindtageligt,« svarede Czernim, »hvis 137 Indbyggere ere veløvede i den Leeg, aldrig at forfejle Maalet.« -

Noget efter fortalte Adalbert sin Onkel, hvorledes han havde udforsket hans Hemmelighed. »Det kunde jeg vel tænke,« svarede Czernim, »det hjælper ikke at skiule sine Dumheder, thi indhyller du dem i Nat og Mørke, saa vil dog Maanen og Stierne røbe dem.« - »Af slige Dumheder har du ingen Skam, Onkel.« - »Jeg har den Svaghed undertiden at ville hielpe den Enkelte,« sagde Czernim. »men hvad gavner det i et Land, hvori det hele Folk smægter i Elendighed? Hvad gavner det, naar hele Huset brænder, at redde en Spaan deraf?«

»Det Eneste, vi kunne gøre, er at frelse den Enkelte,« svarede Adalbert, »thi Alle mægte vi dog ikke at frelse.«

»Maaskee følger jeg dig til Krakau, der ville vi tale nærmere om denne Sag,« svarede Czernim.

»Lad os heller tale derom strax,« sagde Adalbert.

»Hæv blot det Tryk, der hviler paa det Hele, anvend al din Kraft og alle dine Midler herpaa, saa vil det Andet komme af sig selv,« sagde Czernim, i det han venlig trykkede Adalberts Haand.

Ved at høre sin Onkels sidste Ord, maatte Adalbert uvilkaarlig tænke paa de Vaabenøvelser, hvortil han nylig havde været Vidne, og han besluttede nu nøiere, end nogensinde før, at agte paa, hvad der foregik omkring ham, for, om muligt, at opdage, om Czernims Ord blot grundede sig paa Drømme om en Befrielse, der aldrig i Virkeligheden kunde finde Sted, eller paa virkelige Planer og alvorlige Forsætter, som man med Tiden haabede at udføre.

Hvad der strax faldt Adalbert i Øinene, var det patriarchalske Liv, hans Onkel førte med sine Undergivne, thi her var aldeles intet svælgende Dyb befæstet mellem Befalende og Adlydende, tvertimod blandede Husets Folk sig tidt i den almindelige 138 Samtale, og yttrede, vel med Ærbødighed, men tillige meget frimodig, deres Meninger om, hvad der foregik, og Oberst Czernim var saa langt fra ved slige Leiligheder at vise dem tilbage, at han tvertimod ofte selv opfordrede dem til at sige deres Tanker om forskellige Gienstande.

For Resten mindede Alt paa dette Sted om en forsvunden Tid, ja selv med Hensyn paa de legemlige Fornødenheder fulgte Czernim Sædvaner, der i Adalberts Fædrenehjem længst vare afskaffede. Der fandtes saaledes ingen Slagter eller Bager i den hele Egn, men alt Brød, hvoraf der dog ikke brugtes meget, blev

bagt af Czernims egne Folk. Skoven forsynede Huset med Vildt, naar dette slog fejl, da blev en Ged, et Faar, eller et større Dyr slagtet, og hvad der ei kunde fortæres strax, blev nedsaltet. Drikkevarerne tilberedtes ligeledes paa Stedet selv, men hvad der meest undrede Adalbert var, at der paa Bordet kun blev sat et eneste Bæger, hvoraf Enhver, der følte Tørst, drak, uden at agte paa, hvem der først havde benyttet det. Kun Emilie fik, da hun bad derom, et Glas for sig alene, hvilket imidlertid af Husets Folk blev udlagt som en Stolthed, hvorved de end stærkere mindedes om hendes fremmede Herkomst, som de alligevel kun vare lidet tilbøielige til at forglemme.

Adalbert bemærkede mange Mænd, Qvinder og Børn, der levede paa Gaarden, og der dog ikke hørte til det egentlige Tyende. Da han spurgte sin Onkel om, hvad de bestilte her, svarede denne: »Det er nogle af mine Undergivne, for hvilke den forrige Høst er slaet fejl, og der nu komme, for at nære sig af deres Herres Overflod, det er en gammel Vedtægt mellem os, at vi saaledes hielpe hverandre.«

Adalbert kunde ved disse Ord ikke tilbageholde et Smil, thi han troede her igien at gribe sin Onkel i Strid med sine forhen opstillede Grundsætninger.

139

»Disse Mænd,« blev Czernim ved, »der nu ere forladte og elendige, og synes en Byrde for deres Herre, ere dog i Grunden en Skat, der ikke kan opveies med Guld, thi naar det engang gjelder, ville de gaae i Døden for mig paa første Vink, slige Undergivne skal din Fader neppe kunne opvise, trods al den Vinding, hans Forbedringer kunne skienke.« - »Og hvorved har du saaledes vunden dem?« - »Ved at understøtte dem paa den Maade, de ønske, og hvortil de ere vante, ved at leve med dem ikke som en Herre, men som en Fader, og ved ei at hindre dem i det Drømmeliv, hvori de nu engang sætte deres største Lyksalighed.«

»Det er besynderligt,« gienmælede Adalbert, »at du, der i alt Andet retter dig efter vore Forfædres Meninger, dog i den egentlige Tro saa stærkt afviger derfra.« - »Jeg retter mig kun efter deres Meninger, forsaavidt jeg anseer dem for gode eller i det mindste for uskyldige, men jeg er ikke forpligtet til at agte en skadelig Overtro.« - »Og hvem har sagt dig, at Alt, hvad du forkaster, er Overtro?« - »Jeg vil kun,« sagde Czernim, »leve fri i min Kreds, som mine Fædre levede, fri, som Luften paa Biergene, og som Vildtet, der vandrer igiennem Skovene, og hvert Baand, der hindrer denne Frihed, sønderriver jeg, hvis jeg kan, enten det saa er flettet af fremmede Voldsmænd, eller dets Traade ere spundne af Overtroens Hænder i en forsvunden Tid.«

Om Aftenen, efterat Qvinderne vare borte, foreslog Czernim at besøge Spindestuen, hvor hans Folk vare samlede, da Casimir imidlertid ikke yttrede synderlig Lyst dertil, gik Czernim og Adalbert derhen alene.

Spindestuen kaldes i Polen det Sted, hvor alle Piger og Ynglinger paa Gaarden forsamle sig i de lange Høst- og Vinteraftener. Her spinde Pigerne Hør, og syngte Sange, medens Traaden løber, og Hiulene 140 dreie sig, Ynglingerne derimod forrette adskillige Haandgierninger, holde Ilden vedlige paa Arnestedet, og fortælle gamle Sagn og Eventyr, den, der fortæller det smukkeste Sagn, eller synger den bedste Vise, faaer et Baand, der bliver baaret, naar Byens Ungdom næste Gang forsamlers sig til Dands.

Da Czernim og Adalbert kom ind, saae de med Forundring Leontine, der allerede paa egen Haand havde funden Vei herhen, og der sad med sit Haandarbeide midt i Kredsen iblandt de unge Piger.

»God Aften, mine Venner!« sagde Czernim, »bliv ved, lad Eder ikke forstyrre. Er De her Leontine? Jeg troede alt, at De laae i Deres Seng. Nu Børn, syng os nu en smuk Vise!«

»Gud skienke Dem blide Dage, som Musik og Honning,« sagde en af Pigerne, »vi ville syng den gamle Sang om Piletræet.« Derpaa begyndte hun tilligemed en anden Pige følgende Sang:

Første Pige.

»O Piil! har Vinden hentet dig,
Har Himlens Fugl dig bragt?
Hvad eller kom du af dig selv,
Liig Kiærlighedens Magt?«

Anden Pige.

»Nei af mig selv jeg ikke kom,
Liig Kiærlighedens Magt.
Mig hented Foraarsvinden ei,
Mig ingen Fugl har bragt.

En Jomfru stod ved Bækkens Rand,
Og brød, som Qvist, mig af,
Og planted mig med hviden Haand

Paa faldne Beilers Grav.

Og hver Gang Morgenhanen gol,
Hun iled til mig hen,
141 Og først naar Dagen gik til Ro,
Hun vandred bort igien.

Og hendes bittre Taarestrøm
Blev mig en Regn saa lind,
Og hendes vilde Klagesang
Blev mig en Foraarsvind.

Og hendes Suk opvarmed mig,
Det var som Solens Stik,
Og til en kølig Maane sig
Forvandlede hendes Blik.«

»Det er dog forunderligt, at deres Tanker saa gjerne dvæle ved Graven,« sagde Adalbert til Czernim. - »Derover vil du ofte kunne forundre dig paa disse Steder,« svarede Czernim. - »I ere unge og friske,« sagde igien Adalbert, i det han henvendte sig til Pigerne, »Eders Kinder blusse liig Skovens Roser, hvoraf Regnen endnu ikke har afvasket Farverne, hvi ville I bestandig synge om Graven og om en Qval, som de fleste af Eder neppe kiende?« - »Det er bleven Vane, blandt os,« svarede en af Pigerne, »vore Mødre sang saaledes før os, og deres Mødre før dem igien.« - »Kan du da ingen muntre Sange?« spurgte Adalbert. - »Skal jeg synge om den lykkelige Frier, om Brudekrandsen,« sagde Pigen smilende, »eller om Jomfruen med en Stemme, som Nattergalens, og med Læber saa røde, som Himbær?« - »Der sidder en Jomfru, som du beskriver hende,« sagde en Anden, og pegede paa Leontine, »hende hører den unge Herre vist heller, end dig.« - »Jeg kan ingen muntre Sange,« svarede Leontine, »jeg vil hellere fortælle et Eventyr.« - »Det er ogsaa godt,« gienmælede Czernim, og Leontine begyndte nu følgende Fortælling.

142

FIORTENDE CAPITEL. *Eventyret i Spindestuen.*

For ikke ret længe siden boede en Adelsmand her i Nærheden ved Enden af den store Slette, hvor Biergene begynde. Hans Huus stod i Skoven ved en af disse store Indsøer, hvis Bund endnu ikke er funden, han levede ugift, og havde intet Embede, thi fra det Øieblik, da vort sønderrevne Land blev de fremmede Magters Rov, var enhver offentlig Virksomhed ham forhadet. Derfor tilbragte han sine Dage i Eensomhed, og nærrede sit Hierte med Haabet om en bedre Fremtid. Desuden forskede han i Naturen, og søgte at udgrunde dens gamle Drømme, det hele Liv derimod, saaledes som det nu er i disse Lande, forekom ham tomt og øde. Ofte vandrede han ved den dunkle Sø, der laae nær hans Vaaning, og glædede sig ved at samle de Planter, som opkastedes deraf, og som vare eiendommelige for den, og ikke vilde voxer paa noget andet Sted. Mange Timer tilbragte han ogsaa med at seile hen over Dybet, og med at fange de Fiske, der fandtes deri. Som oftest lod han dog sin Medesnor hvile, og stirrede ned, hvor Søen syntes ham allerdybest; den forekom ham da at være et Sørgesflor, der bevægede sig over en begravet Verden, ja det var, ligesom Bølgerne med deres Hvislen mindede ham om Noget, der manglede baade dem og ham, og hvorover de bestandig sørgede. Han faldt da i dybe Drømme om en ukendt Herlighed, men naar han vaagnede deraf, blev Intet tilbage, uden en ubestemt Længsel, der udmattede hans Aand, og som han ei i sit nærværende Liv kunde tilfredsstille.

Til andre Tider fiernede han sig fra Søens Bredder, og jagede i de omliggende Skove, hvori han godt vidste at finde Vei. Han vovede da tidt en 143 Kamp med Bjørnen og Vildsvinet, der ikke kunde undgaae hans øvede Haand; ogsaa Heiren og den vilde Trane sank tit ned af Luften for hans dristige Skud. Desuden hentede han Honning i de hule Træer, hvor Skovbierne have deres Hiem. Ofte tilbragte han hele Uger i denne Eensomhed, hvor han selv slog Ild, og tillavede det Vildt, han havde fældet, thi han bar endnu stedse, som det var Brug i ældre Tider, sit Fyrtøi hos sig, indsluttet imellem to Valnøddeskaller, der vare sammenklæbede med Vox.

Paa disse Vandringer blev han meget fortrolig med Naturen, der stedse venligere aabnede sit Skiød for ham, og tillod ham at skue ned i dens hemmelige Giemmer. I Biergenes Huler fandt han tidt Knokler af forgangne Dyr, ja endog Menneskebeen, der hentydede paa kraftigere Slægter i Oldtiden. Ogsaa paa de

høieste Fielde klattrede han op og overraskede Steenørnen paa sin Rede, og Gribben, naar den slumrede i Klippekløfterne. Mellem Stenene saae han desuden kostbare Metaller, der vinkede ham med deres Glands, og ligesom indbøde ham til at befrie dem af deres Fangenskab, men uagtet han indsaae, at han maaskee kunde blive en rig Mand, hvis han fulgte disse Vink, saa agtede han dog kun lidet derpaa, thi al denne Herlighed syntes ham en død Skat, og han fandt aldrig nogen Plads, hvor han ret længe ønskede at hvile, ja det hele Land forekom ham, i hans mørkere Øieblikke, som et skønt Feepallads, der pludselig, ved en stor Ulykke og ved fiendtlige Aanders Overvægt, var bleven forvandlet, saa ingen Levende meer kunde finde Glæde deri. Ikke destomindre maatte der, efter hans Mening, gives en Talisman, hvorved den bundne Kraft igien kunde løses, men om denne laae skiult under Jorden, eller paa Bunden af de uudgrundelige Søer, eller om den maaskee bestod i et hemmelighedsfuldt Ord, der 144 slumrede i Menneskets eget Bryst, det vidste han aldeles ikke.

En Gang havde han foretaget en længere Reise, end sædvanligt, og var kommen ind i de Biergegne, der ligge Syd for Krakau, dybt inde i Gallizien. Han havde netop ved Middagstider naaet Enden af en mægtig Skov, og befandt sig i en Dal imellem to store Bierge. Det var meget hedt, kun enkelte Bier flagrede surrende, og ligesom berusede, om imellem Blomsterne, medens en graa Falk sad stille paa en Steen, ved Foden af det ene Bierg, og betragtede ham. Da fik han stor Lyst til at sove, og søgte sig derfor en Plads op under et eenligt staaende Træ, og det varede heller ikke længe, før han slumrede ind. Da han vaagnede, var Solen nærvæd Nedgang, og ved den Steen, hvorpaa Falken havde siddet, stod nu en lille, graaklædt Mand, der vinkede ad ham. I Begyndelsen troede han, at det var en af de Bønder, der boe i de sydlige Biergdale, thi disse Folk ere tidt smaa og uanseelige, ja meget ofte vanskabte, men ved nærmere Betragtning saae han, at det var en virkelig Dverg, mindre selv, end de mindste Biergboere. Efter nogen Betænkning reiste den unge Polak sig op, og gik hen hvor Dvergen stod. »Ønsker du at finde Sølv og Guld, maa du grave paa de rette Steder,« sagde Dvergen, »thi ellers finder du kun Gruus og Stene, vil du følge mig ned i Bierget, Fremmede?« - »Hvad skal jeg der?« spurgte den unge Polak. - »Du skal see noget Nyt,« svarede Dvergen, »thi Jeres overfladiske Natur er nu vorden en Olding, der idelig gientager de gamle Historier, som ere digtede i dens Ungdom.«

Efter disse Ord fik den unge Polak stor Lyst til at nedstige i Fieldet, da Dvergen mærkede dette, stødte han til Stenen med en Hammer, som han holdt i Haanden, og uagtet neppe tyve Mand med almindelige Kræfter vilde have kunnet rokke den 145 af Stedet, saa veg den dog med Lethed tilside, da han berørte den. En trang og mørk Gang blev nu synlig, hvori Dvergen og hans Ledsager stege ned, neppe vare de komne indenfor, før Stenen igjen bevægede sig, og lukkede Indgangen, ligesom en Dør, der dreies paa sine Hængsler. Det blev nu ganske mørkt, hvorfor den unge Adelsmand standsede, og tilbød sig at slaae Ild. »Det behøves ikke,« sagde Dvergen, »i Fieldet er der Ild nok.« Dermed slog han paa Klippevæggen med sin Hammer, og der hørtes en stærk Klang, paa samme Tid brøde smaa Luer frem af Stenen, hvilke bleve siddende en Tid, førend de igjen slukkedes. Ved en af disse Luer tændte Dvergen en Fakkell, hvorpaa de skrede videre giennem en Række af Huler, der ved smalle Giennemgange forenede sig med hverandre. I Loftet saae de blaae og grønne Drypstene, der lignede nedhængende listapper, og glimrede i Fakkelskinnet, paa andre Steder var Stenen indsprængt med Ertser og klare Krystaller, ja undertiden lod det, som om de vare omgivne af slebne Speile, der kastede Lyset flere Gange tilbage, hvorved de saae deres egne Billeder, der snart vandrede ved deres Side, snart kom dem i Møde, snart blev synlige i Dybet under deres Fødder. Da de kom længere ned, skimtede de susende Vandfald, der styrtede ned ad Væggene; adskillige Gange mødte de ogsaa andre Dverge, der gik dem forbi, uden at agte paa dem. Da de kom endnu dybere ned, blev det meget varmt, og de saae hvidgraae Fiirbeen, der krøbe op ad Klippevæggen. Undertiden kom de til store Indsøer hvoraf bleve Vandslanger dukkede op; hist og her saae de phosphoriske Lys, der sadde paa de gamle Knokler og Liig fra Oldtiden, nogle af disse Lys hoppede endog omkring og bevægede sig, som om de levede. For Resten hørte de en bestandig Susen under deres Fødder, hvilket foraarsagedes af de store Floder, der 146 styrtede sig giennem Klipperifterne ned i Afgrunden. Ligeledes skimtede de vilde Steenmasser, der taarnede sig over hverandre i sønderrevne Skikkelser, saa de, hvis man skulde bruge Menneskets indskrænkede Maalestok, syntes henkastede af en forvoven og mægtig Magus, der havde blandet de største Tanker med vild Afsindighed.

»Her seer ud, som i en ødelagt Verden,« sagde den unge Polak. - »Ja, for et kortsynet Øie,« svarede Dvergen, »veed du ellers, hvorfor Storstenen er berøvet Tunge?« - »Nei.« - »Fordi den ei skal udbrede de Feil, den troer at finde under det giestfri Tag.«

Med disse Ord gik Dvergen ind i en Sidegang, hvori Naturen igjen, ligesom besindede sig, og antog en venligere Skikkelse; de vilde Klippestykker, de afrevne Steenmasser forsvandt, kun hist og her stode store Basaltstøtter, der saae ud, som om de vare udhugne med Konst. Længere hen forsvandt ogsaa disse, hvorimod Væggene syntes bedækkede med krybende Planter, undertiden strakte ogsaa Grene sig ud i Gangen, hvorpaa der hang Frugter af et fremmed Udseende. Ved at røre dem, fandt imidlertid den unge Polak, at de vare forstenede. Men ogsaa disse Forsteneringer forsvandt lidt efter lidt, og tilsidst forekom det ham, som om han vandrede over store Enge, hvorfra en varm Sommerluft strømede ham i Møde, og hvorpaa der voxede Blomster og højt Græs; dog var Græsset, saavidt han kunde skiønne, blegt, og Blomsterne uden Farve. Til sidst kom de ind i store Skove, hvori mægtige Træer bredte deres Grene, men ingen Vind rørte sig i Bladene, og det var vanskeligt at sige, om det var virkelige Træer eller forunderlige

Krystaller, der havde et træagtigt Udseende. Ved nærmere Betragtning opdagede man desuden store blege Fugle, der sadde paa Grenene, og syntes at slumre.

147

I Græsset stode Bregner og hvide Græskar, mellem hvilke sorte Snoge bugtede sig, der syntes at være de eneste Dyr, som vaagede paa disse Steder.

Noget efter kom de ind i en Rosenlund, omgiven af uhyre Træer, hvilke strakte deres tyndbladede Kæmpegrene høit op i den taagede Luft; de lignede Popler, og uagtet der ingen Vind mærkedes, skiælvede dog de blegrøde, hiertedannede Blade, og bevægede sig uafadelig.

Rosenlunden selv var fyldt med en bedøvende Dunst, alle Roser vare blegnede, og hang visne paa Grenene, kun en hvid Rosenklynge troede den unge Polak end at skimte, men da han kom nærmere saae han, at det ingen Roser var, men en Liigkiste af hvidt Marmor, der skinnede mellem de dunkle Blade.

I denne Marmorkiste hvilede en qvindelig Skabning, om hvilken man vanskelig kunde sige, enten hun var død, eller blot laae i en dødlignende Slummer. Hendes Træk vare ædle og betydningsfulde. Paa Hovedet havde hun en gylden Krone, og i Haanden holdt hun et uhyre Sværd; fem Diademer laae ved hendes Side, tilligemed fire Sceptere og mange gyldne Kiæder, og ved hendes Fødder sad en hvid slumrende Ørn, men det Forunderligste var, at det Lys, hvori den hele Omgivning blev synligt, aabenbar udgik fra den slumrende Qvindes Aasyn.

Den unge Polak bemærkede ogsaa adskillige halvgiennemsigtige Skikkelser, omgivne med Flor, der svævede forbi den blege Qvinde; disse Syner forstyrrede undertiden Ørnen i sin Søvn, saa den vaagnede, og svang sig høit op i Luften, dog varede det ikke længe, før den nedsank paa sin gamle Plads igjen.

Der fandtes ogsaa andre Fugle i Lunden, men de sadde tause, ligesom de, der slumrede paa Grenene 148 i de omgivende Skove, kun en eneste Nattergal, som gyngede sig paa en smækker Rosenqvist, der strakte sig ned mod den blege Qvindes Bryst, hævede endnu høit sin Stemme.

»Hvor ere vi?« spurgte den unge Polak.

»Naar man vil fiske Perler, da maa man dukke paa det rette Sted,« sagde Dvergen, »ellers finder man kun Gruus og Søtang, du staaer nu ligeunder den Sø, hvorpaa du saa ofte har seilet.«

»Hvem er denne Qvinde?«

»Det er Polens Skytsaand; saalænge Nattergalen synger, kan hun ikke døe.«

»Naar vil hun vaagne?«

»Naar hendes Drømme vorde levende, naar Eders Tanker vorde til Daad.«

»Hvad er det for Blade der skiælve i Luften?«

»Det er de feige Hierter, der svigtede deres Fødeland, og der nu bestandig maae skiælve over dets Grav, og tiene Fienden til Skiul.«

Da raslede det over deres Hoveder, og den unge Polak saae en kronet Kæmpeslange, der hang i et af Træerne med de skiælvende Blade, og han mærkede vel, at det var fra Slangens Svælg, at den søvndyssende Dunst udgik.

Pludselig slyngede det uhyre Dyr sig, som en Piil, gennem Luften, og vilde gribe Nattergalen, men den svang sig saa høit i Veiret, at Slangen ikke kunde naae den.

»Over denne lille Fugl skal jeg ogsaa seire, ligesom over alle de store,« sagde Slangen, i det den sank ned paa sin Bug i Græsset.

»Krybet finder Vei overalt paa Jorden, men i Luften taber det sin Kraft,« svarede en Stemme fra Liigkisten.

»Jeg kan endnu føre dig videre,« sagde Dvergen, i det han bøiede sig ned, og plukkede en rød Blomst, 149 der stod i Græsset.*) Med denne berørte han den unge Polak, hvorpaa de begge med stor Hurtighed svævede gennem Søen og Luften.

Noget efter standsede de paa en fremmed Kyst, og det forekom den unge Polak, som om han undertiden havde seet dette Sted i sine Drømme; Blomster, som vi her ikke kiende, spættede Markerne, Farverne vexlede hvert Øieblik, og mangfoldige Lys syntes at løbe over Engen. Et uhyre Hav grændsede hertil, der var giennemsigtigt, som Luft, Floder og rislende Bække kom ud af Skoven, og styrtede sig i Havet; i Floderne

stode Sivilier og andre Vandplanter, der paa enkelte Steder byggede en Bro over Bølgerne.

Da den unge Polak nærmede sig til Skoven, kom Vildtet ud deraf, og betragtede ham med kloge Blik, forunderlige Eventyr syntes at svæve under de gamle Træer, ja det forekom ham, som om milde Suk viftede ham i Møde, uden at han kunde see de Læber, hvorfra de udgik, og som om klare giennemtrængende Blik hvilede paa ham, uden at han kunde opdage de Øine, hvorfra de kom.

Da nærmede igien Dvergen sig, og berørte hans Øine med den vidunderlige Blomst. Pludselig bortveg en Taage fra hans Blik, og han saae vingede Alfer under Vandlilierne og Træernes Blade, og det forekom ham, som om han hørte klare Stemmer, der hviskede: »Vi kiende dig vel, thi vi have tidt været i dine Skove; det er os, der væve det grønne Teppe, hvori Jorden svøber sig, det er os, som ride henad Engen paa Sommerfuglens Ryg, og dyppe de unge Roser i Morgenrøden, det er os der sætte Pletterne paa Slangens og den krybende Fiirbeens Skæl, * 150 det er os, der farve Pigernes Kinder og den svulmende Frugt, og der slynge de brune Ridderbaand rundt om den vilde Tiger.«

Den unge Polak saae nu ogsaa en talrig Forsamling af Mænd og Qvinder, der vandrede over Sletten og under Træernes Grene, ja langt borte paa Havet øinede han lignende Skikkelser, der sadde paa Ryggen af svømmende Svaner, og nærmede sig til Landet. Men hvad der meest undrede ham, var, at Himmellegerne over hans Hoved ikke blot kunde sees i den klare Aftenbelysning, men at de desuden vare langt klarere og lysere, end de synes paa Jorden; ja han troede endog at skimte luftige, hvidklædte Aander, hvilke sadde paa Stole, og spandt paa Stiernernes gyldne Hiul, der uden Ophør dreiede sig, og hvorfra Held og Uheld strømmede, som gyldne Traade, ned til Livets Børn.

Men langt borte stod en glimrende Regnbue, hvorfra det dæmpede Lys fremkom, der var udbredt over den hele Egn.

Han hørte Melodier og Sange, skønnere, end dem, der klinge paa Jorden, og dog erindrede de ham om Toner, som han havde hørt i Folkeviser fra den fierneste Fortid. Alle de Følelser, han i sine bedste Øieblikke havde havt, bleve igien levende under disse Sange, og jo længere han hørte derpaa, desto stærkere vaagnede en Higen i hans Bryst efter at foretage noget Stort og Usædvanligt, og efter at hengive sit Liv for sit Foretagende.

Kort efter nærmede en af de vandrende Skikkelser sig til ham. »De, du her seer, ere dine forudgangne Landsmænd,« sagde Skikkelsen, »hvis du lever værdigt, som vi have levet, da skulle Dødens hvide Svaner engang bringe din Siæl hid, og du skal vandre med os over disse Sletter, og forberede dig til en høiere Verden, til en Herlighed, der endnu er større, end den, du her seer.«

151

»Ere I da ikke ganske lykkelige her?« spurgte den unge Polak.

»Selv i den høieste Himmel er der endnu en Draabe Veemod, og paa den høieste Engels Kind hænger endnu en Taare over Verdens Nød, hvilken Taare først ved Tidens Ende vil borttørres. Men vi ere langt fra Fredens og Fuldendelsens Bolig; Haabets Regnbue, Indgangen til det forjættede Land, hvilken du hisset seer, flygter endnu for os, som den flygtede for Eder paa Jorden.«

»Hvad er det for Sange der tone her?« spurgte den unge Polak.

»Alle de dybe Toner, der udtaltes paa Jorden, og glemtes der, tone endnu i Aandernes Verden, som skønne Sange, der aldrig ophøre.«

»Til hvilket Maal er jeg kommen her?«

»Du er kommen, paa det du kan styrke Haabet i dine Landsmænds Hierter. Med Kraft og Enighed ville I tilsidst seire, og naar Seiren er vunden, ville I ogsaa finde Boleslavs gamle Sværd, og alle de Klenodier igien, der laae i Liigkisten hos den Slumrende.«

Efterat Aanden havde talet disse Ord, vinkede han den unge Polak hen i de Andres Kreds, her saae han mange herlige Mænd og ædle Qvinder fra de gamle Dage, og talte med dem, og hørte betydningsfulde Ord, som han dog siden ikke kunde gienkalde sig, han saae ogsaa flere Ansigter, der mindede ham om de ædlestes Mennesker, han selv paa Jorden havde kiendt. Imidlertid rislede Kilderne bestandig og Sangen vedblev at tone. Derved dyssedes hans Siæl i forunderlige Drømme, hvori han opsteg til Stiernernes Aander og spurgte dem om sit Lands tilkommende Skiebne, men de svarede ham intet, og hver af dem sang en forunderlig Sang, medens Traadene fra deres uhyre Hiul udgik som Straaler over Verden, dog pegede de lysende Straaler mod den skinnende 152 Regnbue; men han vandrede videre over Søer og Lande, og han troede da at skue langt ind i Egne, der vare skønnere, end Alt, hvad han hidindtil havde seet.

»Alt dette er dog kun Timelighed,« hviskede en sagte Røst.

Men han vandrede videre, tilsidst stod han nærvæd den store Regnbue, og vidunderlige Fugle og Menneskeansigter med funklende Øjne, som han troede at kiende, bleve synlige deri, da kom han ikke videre, thi en Engel med flammende Sværd stod under Regnbuen og viste ham tilbage.

»For det Bedste har Støvet intet Øie,« hviskede det igien, og det forekom ham, at et stærkt Lys glimtede omkring ham, hvori selv Stierne stod, som sorte Skygger, men dette Lys virkede paa ham saaledes, som Nat og Mørke ellers virke, og han faldt øiebliklig i en endnu dybere Slummer. Da han endelig vaagnede, gik Morgensolen op, og han laae paa det samme Sted i den trange Dal mellem de to Bierge, hvorpaa han, før sin vidunderlige Reise, havde ligget.

Efter denne Tid drog han rundt om i Landet, og fortalte sit Syn og opmuntrede til at befrie den slumrende Qvinde. Mange holdt ham for en Sværmer, men Mange lyttede ogsaa til hans Røst. Adskillige af disse fik imidlertid en heftig Begierlighed efter de gyldne Kroner og Skatte, og giennemgravede store Strækninger af Jorden, for at finde dem, men de fandt Intet. Andre gik hen for at opsøge den Steen, der dannede Indgangen til Bierget, men heller ikke disse fandt, hvad de søgte. Imidlertid blev dog en Deel vunden for hans Planer, og flere Ynglinger forenede sig for at forberede en bedre Tid, og Forbund bleve stiftede, der endnu virke i det Skiulte den Dag i Dag. Men den unge Polak levede ikke længe, thi den Herlighed han havde seet, kunde han ikke 153 glemme, og selv det Skiønneste paa Jorden syntes ham Intet i Sammenligning hermed, og Længselen overgnavede hans Livstraad.

Alle sadde forundrede, og hørte paa denne Fortælling, uagtet vel kun de færreste ret forstode den. »Det var en besynderlig Historie,« sagde Czernim, »den er sandsynligviis udgaaet af et Kloster, thi den svæver imellem Jord og Himmel, uden at tilhøre nogen af dem.« - »Den er digtet af Pater Vincent,« sagde Leontine. - »Tænkte jeg det ikke nok! Men den, der foragter Jorden, han foragter ogsaa Poesien, det skulde den gode Munk erindre.« - »Der gives dog sikkert Digtere,« giensvarede Leontine, »hvilke ligne den klare Sø, der neddrager Stiernebillederne i Dybder, hvorhen den selv ikke naaer.« - »Den Mand kan neppe leve længe, der ofte sværmer i slige Phantasier,« anmærkede Adalbert. - »Saa Meget er vist,« sagde Czernim, »at Rigsklenodierne i Krakau ere forsvundne, og Boleslavs Sværd, de fire Sceptere med tre Rigsæbler samt mange gyldne Kiæder hvile rimeligviis paa et sikkert Sted, og ville engang komme frem igien, naar Tiden er der.«

»Det Eventyr var smukt,« sagde en af Pigerne, »Frøken Leontine har fortient et deiligt Baand til i Morgen.« - »Den store Regnbue kan jeg især godt lide,« sagde en anden, »naar man bare vidste hvorledes det stod til derindenfor.« - »Jeg lider bedre de hvide Svaner, der bringe Siælene bort,« sagde en tredie. - »Undertiden ere de vel ogsaa sorte,« anmærkede Czernim, »Baandet skienker jeg for Resten til de to Piger, der sang Visen om Piletræet, og det skal være saa stort, at de kunne dele det imellem sig, og endnu hver faae nok.«

154

FEMTENDE CAPITEL. Høstgildet.

Den næste Aften var bestemt til den omtalte Fest, hvortil en stor Deel af Landsbyens Indvaanere allerede tidlig indfandt sig. De unge Mænd havde deres Øxer med, som det er Brug i disse Egne, thi de Øxer, hvormed de springe over Fieldkløfterne, hvormed de bane dem Vei i Skovene, og hvormed de fælde deres Fiender, lægge de heller ikke til Side, naar det gielder Leeg og Dands. De Ældre havde ingen Vaaben med; de fleste af dem vare indhyllede i Pelsværk. Rundt om vare Væggene smykkede med Krands af Ax, med grønne Grene og Løvpletninger, midt imellem disse stak store Hiorte- og Daadyrshorn frem, der vare fastslagne til Væggene, saa det næsten saae ud, som om det dristige Vildt strakte sine Takker ud imellem Skovens Grene. Endelig fandtes et stort Arnested i en Krog af Værelset, hvor man havde tændt Ild for de ældste af Selskabet.

Emilie, der vel vidste, at hun, formedelst sin fremmede Herkomst, ikke var velkommen i slige Forsamlinger, havde klogelig undskyldt sig, ogsaa Alexandra, som ikke kunde taale stor Støi, blev paa sit Værelse; Casimir var derimod tilstede, og syntes i Begyndelsen at more sig fortræffelig, men pludselig forandrede hans Lune sig, han klagede over Kiedsomhed og forsvandt endelig, og man saae ham ikke igien den hele Aften, kun Adalbert, Leontine og Czernim bleve, saalænge Festen varede.

Kort efter sin Ankomst i Selskabet mødte Adalbert Leontine med et fyldt Bæger i Haanden. »Hvem skal

have det?» spurgte han. - »Den ældste af dem, der sidde ved Ilden,« svarede hun og gik videre; men Adalbert bemærkede nu tre krumryggede Oldinge, 155 der, svøbte i Pelsværk, sadde ved Arnestedet. Blandt disse var der især en, der, fremfor de andre, havde naaet en høi Alder; hans Øine syntes overtrukne med Horn, for Resten havde han en fiern Liighed med de store, hvide Søfugle, der undertiden i strenge Vintre komme opad Weichselen; til ham nærmede Leontine sig, og rakte ham Bægeret.

Den Gamle betragtede hende et Øieblik, og det syntes, ligesom to svage Funcker vilde lyse giennem Hornet, der omgav hans Øine. »Jeg havde en Datter, som denne!« sagde han, »men hun er død, og jeg plantede et Træ paa hendes Grav, men det er udgaaet.«

Efter disse Ord, greb han Bægeret, og tømmede det, hvorefter han henfaldt i en dyb Taushed, dog efter nogen Tid hævede han igien sin Røst og udbrød: »Jeg er kommen til de Aar, hvori Søvnen er kort, og hvori man opstaaer tidlig om Morgenen, naar Lærken synger, dog har jeg nu ikke hørt Lærken i mange Aar, thi den synger svagere nuomstunder, end i min Ungdom, heller ikke har Solen den Glands og Miøden den Kraft, som i gamle Dage.«

»Hvem er denne Olding?« spurgte Adalbert.

»En Puppe, indspunden for det tilkommende Liv,« svarede Czernim; »saavidt jeg kan slutte, thi selv kiender han ikke sin Alder, saa er han over hundrede Aar; han forlader ellers aldrig sin Hytte, kun naar en slig Fest indtræffer, bringe hans Naboer ham herop. I øvrigt har han nu i mange Aar været døv, og hans Siæl er lukket for de fleste Indtryk udenfra.«

Saasnart den Gamle hævede sin Røst, blev der en dyb Taushed i Salen, og Enhver lyttede til denne Stemme, der snarere syntes at ligne Klage-toner af en Aand, fængslet i en Gravhvælving, end Røsten af et levende Menneske.

Imidlertid var Bægeret gaaet rundt til alle Giesterne, 156 og flere af dem havde samlet sig i en Kreds, hvor de, som det er Brug i disse Egne, underholdt sig med gamle Sagn, der vare gangne fra Mund til Mund giennem Aarhundreder, og hvori Sandhed og Digt vare saaledes blandede og sammensmeltede, at de vanskelig mere kunde skilles fra hinanden.

Det varede da heller ikke længe, før en stor Deel af Selskabet omringede de Fortællende. Blandt Tilhørerne indfandt sig en Mand, som aldeles ikke havde Hiem i denne Kreds, og som Enhver ugierne saae der, det var Toldbetienten Iwan, der, uagtet han vidste, at han havde mange Fiender paa dette Sted, dog, i Tillid til Czernims Giestfrihed, vovede sig did.

En ung Bonde, der længe havde siddet taus, med Haanden under Kinden, og betragtet Iwan, udbad sig endelig Tilladelse til at berette en selsom Hændelse, der var mødt ham selv, og da de Øvrige erklærede sig tilfredse dermed, fortalte han nedenstaaende vidunderlige Begivenhed.

»Jeg gik en Aften høit oppe mellem Biergene, tre Mile syd for Krakau, jeg vilde just ned til en By, hvori jeg alt saae Lysene brænde, og desuden skinnede Maanen ind i Fieldrifterne, og det saae ud, ret som naar en stor Lampe skinner paa Saltet i Saltgruberne eller ned i en Salpeterhvælving. Nu blev jeg til Sinds at see op i Luften, og jeg mærkede da, at Maanen bestandig blev større og større, og kom nærmere og nærmere. Tilsidst blev den saa stor, som et maadeligt Vognhiul, og kom saa nær, at jeg blev bange, den skulde falde ned paa mit Hoved. Jeg bad da en Bøn til den hellige Stanislaus, og løb stærkt til, men det hialp ikke, thi jo mere jeg løb, desmere løb Maanen efter. I det samme fornam jeg en Hund, der giøede høit oppe i Luften, alle Hunde i Bondebyen svarede den, men den giøede skrappere, end alle de andre. Tilsidst kom det mig for, som 157 om der var En over Hovedet paa mig, der kaldte mig ved Navn. Jeg vil da ikke negte, at jeg blev noget underlig til Mode, derfor løb jeg endnu stærkere, end før. Da hørte jeg grangivelig En, der raabte: »Valentin! hvad Diævelen løber du for?« - »Staa stille!« raabte det igien, »seer du ikke, jeg er færdig at styrte ned og slaae Hovedet i Stykker for din Skyld?« - Da saae jeg, at Maanen knap var et Bøsseskud borte fra mig, og at det var Manden i Maanen, der rakte sig ud over den, saa hans Haar faldt ned i Luften, ligesom en Hestehale, der glindsede i Maaneskinnet. Ved Siden af ham stod hans Hund og giøede, og jeg saae, at det var en stor guul Vindspiller af god Art. - »Er det Jer?« sagde jeg, og tog Mod til mig, »hold Jer godt fast, og tag Vare paa Jeres Hund, at han ikke kommer til Skade, thi han synes mig ikke saa ringe at see til.« - »Det er en god Hund,« sagde Manden, »havde jeg ikke ham, saae det galt ud i de mørke Nætter, thi hvor stort mit Lys er, naar jeg begynder min Gang, saa brænder det dog op, før jeg naaer hen til Solen og henter mig et igien, havde jeg da ikke min Hund, som sagt, der kunde føre mig i den mørke Nat over Himlen, hvor der hverken er Vei eller Sti, ligesom paa Kosakkernes Stepper, hvordan skulde det saa gaae?« - »Nu forstaaer jeg,« sagde jeg, »hvorfor I holder saa stort et Dyr i disse knappe Tider.« - »Det maa jeg vel nødes til,« sagde han. - »I seer saa mager ud, I har sagtens ikke meget tilovers,« sagde jeg, »hvis I ellers vil laane mig Eders Hund en Aften, naar jeg er hjemme, og har min sorte Roland hos mig, da skal det ikke komme an paa en Gylden eller noget Mere, thi jeg tænker, at de to kunde give en god Art sammen.« - »Dertil er min Hund for god, at den skulde give sig af med en Bondekøter,« sagde han. - »En Bondekøter!« svarede jeg, »I lyver, som en Skielm, det er ingen Bondekøter.«

(Her løi jeg rigtignok, thi det var en Bondekøter). - »Vist er hun en Bondekøter,« sagde han, »ligesaa vist, som Jeres Toldbetient« (han meente dig, Iwan), »er en Slyngel, en Bedrager, en Kieltring og en nederdrægtig Gavtyv.« - »Nei, saa vist er det dog ikke,« svarede jeg. - »Hør,« sagde han, »det er just for Iwans Skyld, at jeg kommer, thi jeg mener, at han nu snart vil tage Told af Maanelyset og af de Skyer, hvori jeg svøber mig i de vaade Nætter.« - »Ja dertil er han vel i Stand,« svarede jeg. - »Just derfor kommer jeg, og vil spørge dig, om du ikke skulde have Sind til at slaae ham ihjel, naar du saae din Leilighed.« - »Jeg tør ikke,« svarede jeg, »for han er jo ansat af Keiseren.« - »Han bedrager Keiseren, ligesaavel som Eder, og slipper kun den igiennem, der betaler ham godt, det seer jeg fast hver Nat.« - »Ja Villien er god,« sagde jeg, »men det gaaer ikke an, thi han er en Moskovit, og de Karle hænge sammen, som Borrer.« - »Nu saa lov mig i det ringeste, at han aldrig skal sidde med i noget Lag, hvor du er tilstede,« sagde han. - »Det lover jeg med Haand og Mund,« svarede jeg. - »Et Ord et Ord, og en Mand en Mand,« sagde han, »farvel!« - Dermed skød han sig op i Luften igien, og tyssede paa sin Hund, og jeg kunde endnu længe høre den giøe, men sagtere og sagtere, og tilsidst hørte jeg den ikke mere. Da jeg nu saae op, var Maanen ikke større at see til, end en maadelig Tallerken, men dog fornem jeg endnu, hvordan Manden deroppe nikkede ned, og gjorde Tegn, at jeg skulde holde, hvad jeg havde lovet, og det kan jeg end fornemme den Dag i Dag, hvergang jeg længe stirrer paa den. Derfor seer du, Iwan, at jeg nu, hvis Obersten og det andet høie Herskab ikke har Noget derimod, ikke kan Andet, end sætte dig udenfor.«

De sidste Ord af denne Fortælling vakte en høi 159 Latter hos alle de Tilstedeværende, og da selv Czernim var af den Mening, at den unge Mand burde holde, hvad han havde lovet Manden i Maanen, vilde man paa en følelig Maade have tvungen Iwan til at forlade Selskabet, hvis ikke den ældste af Oldingerne, da han saae, hvorledes Iwan blev trængt forbi ham henimod Døren havde udtalt følgende Ord:

»I gamle Dage stode de Fornemmes Døre aabne, ligesom Kirkerne, og Ingen var for ringe til at deeltage i deres Fester, men nu ere Hierter og Døre lukkede, og den fremmede Vandringsmand udstødes ved Nattetid paa Heden, hvor Vinden blæser, og hvor Ulvene vente paa deres Bytte.«

Ved denne Tale opstod der en pludselig Stilhed i Forsamlingen, selv den unge Bonde lod sine Hænder synke, alle de øvrige fulgte hans Exempel, og Iwan beholdt sin Plads, hvor han blev siddende ganske rolig, uden at agte paa den almindelige Misfornøielse.

»Det var Skade,« sagde Czernim til den unge Bonde, »at Manden i Maanen ikke fortalte dig noget af sit Levnetsløb, thi han er en Eneboer, der næsten er ligesaa mærkværdig, som Robinson paa sin Ø.« Efter disse Ord rakte han ham et Silketørklæde; »det er en Gave, som du ved din Fortælling vel har fortient,« sagde han. Bonden tog Tørklædet, takkede og ilede hen dermed til en af de unge Piger, som han opfordrede til Dands. Nu begyndte Musiken at spille en af hine besynderlige Melodier, der i vore Dage næsten have fortrængt den ældre polske Musik, og hvori Tonerne lege med Veemoden, saa det synes, som om en Hær af musikalske Aander flagre Siælen forbi paa Vinger, der ere indhyllede i Sørgeflor.

Paa samme Tid greb Pigen den ene Ende af Tørklædet, medens hendes Dandser holdt fast paa den anden, de dreiede sig nu begge i mangfoldige Figurer, 160 og begyndte en forunderlig svævende Dands; man vidste ikke, enten den udtrykte Sorg eller Glæde. Pludselig slap Pigen Tørklædet, og flygtede bort. Vridende sine Hænder, og med alle Tegn paa Bedrøvelse, fulgte nu hendes Dandser hende; hun søgte med mange Vendinger at undgaae ham, men tilsidst greb hun dog igjen Tørklædet, og dandsede med nedslagne Øine, medens hun med Haanden dækkede en Deel af Ansigtet. Endelig vexlede Tonerne, og toge en muntrere Retning, Silketørklædet sank til Jorden, og de Dandsende fløi i hinandens Arme, medens Musiken faldt raskere ind, og syntes at udtrykke Kiærlighedens Seier; dog selv her forsvandt det veemodige Udtryk ikke ganske, tvertimod klang der af og til et sagte Suk igiennem de muntre Toner, en hemmelig Sorg laae skiult under Glæden, og de to Dandsende, i deres høieste Lyst, lignede dog kun et Par Sommerfugle, der, bevingede, flagre hen over en dunkel Grav.

»Det Folk maa have kiendt megen Sorg, der har opfundet denne Dands,« sagde Adalbert til Czernim. - »Ja,« svarede Czernim, »hos os har selv Dandsens Gudinde svøbt sine svævende Lemmer i Sørgeklæder.«

Imidlertid opstillede flere Par sig i en Række. Nu spilledes den saakaldte Masur saaledes, som den bruges mellem Biergbeboerne. Derpaa begyndte en ny Dands, hvori de unge Mænd ikke blot førte deres Dandserinder, men hvori de tillige med største Behændighed svang deres Stridsøxer, ja paa et givet Tegn kastede de dem flere Gange høit i Veiret, og opfangede dem atter igjen, uden at denne Leeg i mindste Maade afbrød den Tact, hvori de unge Mænd bevægede sig. Overhovedet udførte disse alle Dandsens Vendinger med høieste Lethed og Dristighed; ja de svævede ligesaa tidt i Luften, som paa Jorden, hvorimod deres Dandserinder fulgte 161 dem med stillere Trin, og syntes at ville dæmpe hines overmodige Kraft, og at ville drage dem tilbage til Jorden igjen. Denne Dands, der halvt lignede en Vaabenøvelse, betragtedes af alle Tilskuerne med stor Deeltagelse, og Klap og Bifaldsraab belønnede de dristigste Dandsere, derimod blev en enkelt, der ved et Feilgreb tabte sin Øxe, under stærke Mishagsyttringer nødt til at udtræde af Rækken, hvorpaa man den hele Aften gientog for ham, at han længe maatte øve sig, før han næste Gang vovede sig i

Ynglingernes Dands.

»Men hvi blande I ikke Dandsen med Sang i Aften, saaledes som det ellers er Skik hos Eder?« spurgte Czernim. Herpaa fik han intet Svar, men mange misfornøiede Blik bleve igien kastede paa Iwan. Da nærmede Czernim sig til denne og sagde: »Følg mig, Fremmede!« Iwan syntes et Øieblik at betænke sig, om han skulde følge eller ei. »Du skal ikke klage over min Giestfrihed,« sagde igien Czernim, »men her er ingen Plads for en Udlænding.« - Da reiste Iwan sig, og fulgte langsomt, men i det han gik ud, dreiede han Hovedet, og kastede endnu et mistroisk og speidende Blik paa Forsamlingen, som han ugieerne syntes at forlade.

Efter Iwans Bortgang steg Munterheden kiendeligt, dristige Yttringer hørtes, og improviserede Udbrud af Folkets Ønsker blandede sig med Tonernes Klang. Efter Fleres Anmodning reiste nu Leontine sig, der hidtil havde siddet ved den Gamles Fødder. Hun taledede først et Par Ord med de bedste Dandsere, derpaa stillede hun sig midt i Værelset, hvor hun standsede en Stund, medens flere Par samlede sig om hende. Kort efter svævede hun langsomt, under Musikens Toner, hen giennem Værelset, alle de andre fulgte hende i Rækker eller snoede sig om hende i store Kredse, fra hvis Midte hun dog snart igien vidste at finde Vei. Tilsidst vege alle de 162 andre til Siden, og Leontine stod igien alene midt i Værelset, da taug pludselig Musiken, medens hun efter en gammel, bekiendt Melodie afsang følgende Stropher:

»Hvorfor svulmer Weichselfloden, som et Heltebryst,
Der i Døden knuses mod en vild, barbarisk Kyst?
Hvorfor klinger Bølgens Klage fra den sorte Grund,
Som en saaret Gangers sidste Suk i Dødens Stund?«

Da dette Vers var til Ende, begyndte Musiken igien, nye Grupper snoede sig om Leontine, og de forrige Optrin gientoges, indtil hun atter standsede, og afsang følgende Linier:

»Weichselfloden snoer sig langsomt under Krakaus Muur,
Stærke Skarer drog at bryde Ørnens Fangebuur,
Sværd og Lee paa Sletten blinked' mellem Røg og Damp,
Ingen Stridsmand kom tilbage fra den vilde Kamp.«

Nu antog Musiken paa ny hiint veemodige Udtryk, der ledsagede den Dands, vi først omtalte; de Dandsende bevægede sig atter i afvejlende Grupper, endelig standsede Leontine tredie Gang, og afsang, uden at ledsages af Musiken, nedenstaaende Linier:

»Derfor høre vi bestandig Suk fra Flodens Skiød,
Derfor risler den veemodig, som en Drøm om Død,
Derfor sørge Mark og Enge med den hvide Piil,
Derfor tabte Polens Døttre deres muntre Smiil.«

Derpaa begyndte igien Musiken, men med et eget Udtryk, ja der gik undertiden Toner igiennem den, liig dem, der høres i Høstvinden, naar vilde Stemmer i Skovene synes at klage over Jordens henvisnede 163 Børn. Paa samme Tid vege de unge Mænd til Side med nedsænkede Stridsøxer, ogsaa Leontine skiulte sig bag Qvinderne, der i konstløse Grupper, søgte at udtrykke deres Sorg; endelig traadte Leontine frem igien og afsang følgende Vers, der var det sidste i Sangen.

»Og ved Pigens Vugge sidde de med Graad paa Kind,
Under Suk og Veemodssange slumrer Gluten ind.
Men naar Drengen vaagner, synge de om Kampens Ørn,
Under Sang om svunden Storhed vaagne Polens Børn.«

Efter dette Vers antog Musiken en trodsigere Character, Pigerne vege til Side, og Ynglingerne traadte frem igien, og svang truende deres Stridsøxer, og med en mimisk Opfordring til Kamp sluttedes det Hele.

Saalænge Sangen lød, heftede hiin Olding, der ellers kun lidet mærkede, hvad der foregik om ham, sine Øine fast paa Leontines Læber, og det lod, som han anede Indholdet af de Ord, han ikke kunde høre.

»Jeg havde en Søn,« sagde han tilsidst, »men han er død, derfor staaer nu Døren aaben i min Hytte og kan ikke lukkes, og Vinden suser om mit Leie, og den faldende Regn slukker Ilden paa Arnestedet.«

Disse Ord forstærkede Udtrykket af Sangen, der hverken ledsagedes af Klap eller Bravoraab, men derimod fremlokkede dybe Suk og tunge Taarer; thi Enhver følte, at ingen digtet, men en virkelig Sorg her havde iført sig Poesiens Klædebon, medens længsthensnede Suk fra Valpladserne ligesom igien vakte til Liv, og aandede giennem Musikens Toner.

En almindelig Taushed herskede nu i Forsamlingen; endelig hørtes en Røst, der gientog de to sidste 164 Linier af det nylig afsiungne Digt med følgende Forandring:

»Men naar Drengen vaagner, siunge vi om Kampens Ørn,
Under Sang om brudte Lænker vaagne Polens Børn.«

Under disse Ord forandredes ogsaa Selskabets Stemning, og der gik en surrende Lyd igiennem Forsamlingen, liig den Susen, der undertiden høres i Luften, før Stormen kommer. »Vee over de fremmede Voldsmænd!« raabte endelig en høi Røst. »Vee over dem!« gienlød det, som et Echo fra alle Sider, og Stridsøxerne hævede sig igien, og viste deres skarpe Næb, ja endog enkelte Landser bleve synlige, saa Værelset i en Hast fyldtes med Vaaben. »Til Kamp!« lød det atter, »til Hevn for vore Landsmænd, for Polens myrdede Børn!«

Adalbert betragtede med Forbauselse denne pludselige Overgang fra Leeg til Alvor, thi for første Gang hørte han tydelig Lyden af den Vulcan, der giærede i Dybet under hans Fødder, og der hvert Øieblik truede med Udbrud. Ogsaa Czernim betragtede nogen Tid med Taushed dette Skuespil, der ikke syntes saa fremmed for ham, som for Adalbert. »Det var godt,« sagde han, »at Iwan gik i Tide,« derpaa vinkede han med Haanden, hvorpaa Alt igien blev stille. »Lærer at tæmme Eders Tunge,« blev han ved, »thi den løber nu med Eder, som en vild Hest med en ubehændig Rytter, og I vide ei i hvilken Afgrund den kan styrte Eder tilsidst.«

»Bort med alle Vaaben!« raabte Czernim igien, »først naar Tiden kommer, skal Fienden lære dem at kiende, men nu ville vi drikke Tausheds og Besindigheds Skaal.« »Taushed og Besindighed!« gienlød det nu overalt, medens Øxerne sank, og Landserne bleve henstillede i Krogene. Da reiste den ældste Olding 165 sig med Møie, greb sit Bæger og sagde med høi Røst: »Dette skal være Keiseren af Østerrigs Skaal, thi saalænge han er til, kan Polen ei forgaae, ellers var der ingen Taknemmelighed meer paa Jorden, det har den store Sobieski sagt.« Dermed tømmede den Gamle sit Bæger, og satte sig igien.

»Han veed Intet om hvad der er skeet i de sidste fyrgetyve Aar,« sagde den Olding, der sad ham nærmest.

Imidlertid havde Czernim igien ladet Bægerne fylde. »Det fri Polen leve!« raabte han. »Det fri Polen!« gienlød det atter rundt i det store Værelse.

I dette Øieblik hørtes en skiælvende, giennemtrængende Lyd af en lille Klokke fra det nærliggende Taarn. »Det er Døds klokken,« raabte En, medens hans Kinder blegnede. Døds klokken kalder man i de catholske Lande den Klokke, hvormed der ringes, hver Gang Nogen ligger paa det Yderste. »Gud være os naadig,« sagde en Anden, »det er intet godt Forvarsel.« Paa samme Tid forsvandt Smilet fra Alles Læber, og de kiækkeste Mænd, der rolig vilde have trodset enhver virkelig Fare, betragtede nu hverandre med ængstelig Uro. »Hvem ligger for Døden?« spurgte Adalbert. - »Ingen her i Byen,« var Svaret.

Paa samme Tid aabnedes Døren, og Alexandra traadte ind; hendes Kinder, der ellers vare blege, blussede nu med usædvanlig Ild. - »Der have vi En, hvis Kinder alene kunne rødme i Spøgelsetiden,« sagde Czernim. - »Alexandra! hvad vil du her? Hvorfor er du ikke gaaet til Hvile?« spurgte Leontine. - »Jeg kommer fra den fattige Qvinde, der boer paa Heden,« svarede Alexandra. - »Hvem fulgte dig?« - »Hendes Datter, som jeg traf paa Gangen, da hun kom i sin Angst, for at søge Hielp, thi Moderen drages nu stærkt med Døden.« - »Det var da vel Dem, der lod Døds klokken gaae?« sagde Czernim. - »Ja det var mig.« - »Hvad skal det til? De har derved 166 forskrækket de Fleste her til ingen Nytte.« - »Veed I ikke!« sagde Alexandra, »at den Klokke, der er indviet af en Geistlig, ei blot dæmper Lynet og den vilde Storm, men at den ogsaa formilder Dødens Kamp, og driver Diævelen ud af Luften?« - »Overspændthed og Overtro række hinanden Haanden,« sagde Czernim halv sagte. - »Her drak de Frihedens Skaal, da Døds klokken begyndte at klinge,« sagde Adalbert. - »Frygter ikke derfor!« svarede Alexandra, »thi skal Friheden døe, da vil den dog snart, som en forklaret Aand, opstige af Graven.« Alle studsede ved hendes Tale, og end mere ved at see hende, thi som hun stod der, med stærktrødmende Kinder og funklende Øine, lignede hun en begejstret Seerinde fra svundne Dage, og selv de, der ikke ret fattede hendes Ord, syntes dog at øse Mod og Tillid af hendes begejstrede Blik, saa Kiækhed og Munterhed vendte tilbage til Alles Hierter.

»Kom Alexandra, lad mig føre dig til Ro!« sagde Leontine, og greb hendes Haand, og ledte hende ud. - »Overtro læges bedst ved Overtro, ligesom Klapperslangens Bid ved dens knuste Legeme,« sagde Czernim.

SEXTENDE CAPITEL.

Domkirken i Krakau.

Den næste Morgen, da Czernim var alene paa sit Værelse, lod Toldbetienten Iwan sig melde hos ham. »Jeg

haaber i al Underdanighed,« sagde han, i det han traadte ind og bukkede ydmygt, »at Herr Obersten ikke lader mig vandre bort, uden at skienke mig et ringe Tegn paa sin Velvillie.« - »Et Tegn paa min Velvillie, Menneske! hvad Diævelen har du giort, hvorfor jeg skulde skienke dig min Velvillie?« - »Jeg 167 er ansat af Hans Kongelige Høihed, Storfyrsten, og af Hans Keiserlige Majestæt, og bør derfor strengt paasee, at ingen utilbørlig Patriotisme i disse Egne finder Sted, thi en slig Patriotisme bliver nu at henregne blandt de forbudne Vare.« - »Og derfor gjør du altsaa Fordring paa min Velvillie.« - »Jeg har desuden havt den Ære at være sat fast af Herr Oberstens Svoger, den for sin Retfærdighed vidt bekiendte Starost Litowski.« - »At du har været sat fast, vidner meer om hans Retfærdighed, end om din, mener jeg.« - »Men han, der vel kiendte min Uskyldighed og min Brugbarhed, slap mig snart løs igien.« - »Hvad skal dog al den Snak til? Har du Noget at sige mig, Karl, saa siig det uden Omsvøb.« - »Da jeg sad fangen, havde jeg Leilighed til at høre Adskilligt, som Herr Obersten sagde til den gamle Landløber og Folkesanger i den Nat, han undveg.« - »Ja saa, nu begynder jeg at fatte Mening.« - »Dette burde jeg vel, som en tro Tiener af Keiseren, have indberettet paa høiere Steder, men, af særdeles Godhed og Høiagtelse for Herr Obersten, undlod jeg det indtil videre.« - »Karl, du har jo sagt det til Starosten.« - »Kun af lutter Godhed for Herr Obersten, paa det Starosten, som en god Slægting, kunde være betænkt paa Herr Oberstens Forsvar.« - »See der!« sagde Czernim, i det han kastede en fyldt Pengepung for Iwans Fødder, »der er din Løn, og nu strax afsted, Karl! ellers lader jeg dig kaste paa Porten, forstaaer du?« - »Meget vel, jeg takker for den høie Naade, og skal ikke mankere,« sagde Iwan, i det han bukkede sig, og tog Pengene, - »Siger du et Ord om din Formodning, slipper du ikke levende ud af Landet, Karl!« - »Fra nu af er min Mund forsejlet, og er der for Resten Noget, som Herr Obersten eller nogen af de andre Patrioter ønske at vide, da tiener jeg dem for gode Ord og Betaling ligesaa godt, som mine egne Landsmænd, thi 168 Penge ere gode, hvor de saa komme fra, det er mit Valgsprog.« Efter disse Ord forføiede Iwan sig bort.

Da Czernim igien var alene, blev han staaende et Øieblik, ligesom hensunken i Tanker, endelig lod han sin Haand glide over Panden og udbrød: »Det maa nu briste eller bære, saa maae vi fremad.« Dermed gik han ud, og erklærede sine Giester, at han selv vilde ledsage dem til Krakau.

Omtrent ved Middagstider begave de sig paa Veien. De kom nu atter forbi sletdyrkede Agre og halvforfaldne Landsbyer, ogsaa de vilde Egne, de øde Steder, de store Fordybninger i Jordens Indre saae de igien. »Det er dog sørgeligt, hvor ufrugtbar denne Jord er,« sagde Adalbert. - »Jorden er ikke ufrugtbar,« svarede Czernim, »det viser den hvide Kalk, der skinner igiennem paa alle Bierge, men den er kun slet dyrket.« - »Hvorfor dyrkes den da ikke bedre?« - »Fordi Lysten og Modet er borte, fordi de Fleste, der skulde dyrke den, sidde, som Fanger, i Warschus Caserner.« - »Og de, der ei ere Fanger, see ud, som Betlere,« sagde Emilie. - »Ja, saa stor er vor Elendighed,« sagde Adalbert, »at man endog langt borte kan kiende vore Landsmænd paa deres smudsige og forrevne Dragt.« - »Reis til Warschau,« gienmælede Czernim, »betragt Exerceerpladsene og see, om ikke vore Landsmænd ogsaa kunne pudse og pynte sig! jeg mener endog, at de blankeste Knapper og det prægtigste Lædertøi i hele Verden findes i den polske Hær.«

»Hvorledes ere disse dybe Huler blevne til?« spurgte Adalbert. - »Hvorledes de ere blevne til, veed jeg ikke,« svarede Czernim, »men for Resten ere de et stort Beviis paa Naturens Omsorg for dine Landsmænd, thi naar de ere kiede af deres Armod og elendige Liv, saa finde de her den eneste Grav, de kunne betale, thi den koster Intet. Men ved den hellige Stanislaus og alle hans Underværker, er ikke 169 Casimir falden i Søvn! Vaagn op, Casimir! thi nu ere vi komne til den fri Republik, som den kaldes.«

Neppe havde Czernim udtalt disse Ord, før en Bom pludselig spærrede Veien, og tvang Vognen til at holde. Kort efter nærmede et Par Kosakker sig, der vare bevæbnede med Landser. Adalbert og Czernim sprang ud af Vognen, og gik hen til den vagthavende Officeer, der, da han hørte Litowskis Navn, ingen Vanskeligheder lagde dem i Veien, men tillod dem ufortøvet at fortsætte deres Reise.

Jo videre de kom, desmere bakket blev Egnen, og deshøiere hævede Karpatherne sig i Baggrunden. Da de endelig nærmede sig til det gamle Krakau, saae de tre Høie, der ragede dristig i Veiret; paa den mellemste og største af disse stod et Capel, forbi hvilket ingen Polak lettelig gaaer, uden at blotte sit Hoved, thi det er bygget til Ære for Kosciuszko. Uagtet de alle kiendte dette Capel, havde de gierne betragtet det igien, dog var Solen alt saa langt paa den anden Side af sin Middagshøide, at de maatte ile, hvis de endnu ved Dagens Lys, som de ønskede, vilde see den store Domkirke; de opsatte derfor deres Besøg i Capellet til den følgende Aften.

De kørte nu ind i Byen, der i Udseende ligner en af Tydsklands gamle Hansestæder. Flere Huse vende Gavlene ud mod de smalle Gader, andre erindre dog om den sydlige Himmelegn, og have flade italienske Tage; enkelte anseelige Bygninger hæve sig høit over de øvrige. De lavere Steder i Byen saae mørke ud, og kun paa de høieste Gavle og paa Taarnene af Byens to og halvfierdsindstye Kirker legede endnu Solstraalerne. Paa Murene saaes underligt dannede Fiirbeen, hvoraf nogle snoede sig hurtig afsted, ligesom Slanger, andre sadde stille, og varmede sig i den dalende Eftermiddagssol; Gaderne vare for Resten øde og forladte, og naar de gamle Porte undertiden aabnede sig, da strømmede Gravlugt ud derfra, 170 hvilken vidnede om, at disse Steder nærmere hørte Døden, end Livet til.

»Saa mange Fiirbeen saae jeg aldrig før paa engang,« sagde Adalbert. - »Naar det høiere Liv forsvinder,

trænger det lavere sig frem,« svarede Czernim, »naar disse Fiirbeen stikke Hovederne frem mellem Stenene, eller snoe sig igiennem Mosset, om vore forladte Mure, da danner det Hele en levende Arabeske, der vel kan vække vor Eftertanke.«

Vognen rullede nu henimod den store Domkirke, der ligger paa en ophøiet Plads, omgivet af grønne Træer, og der synes at beherske den hele By. Før de kom derhen, bød Casimir Kudsken at holde. »Jeg vil ud,« sagde han, »thi med de døde Konger har jeg intet at skaffe, jeg vil besøge Major Zeltner, i Morgen sees vi igjen.« Dermed sprang han ned. Emilie saae efter ham, ligesom hun havde Lyst til at følge hans Exempel; dog taug hun, og snart holdt Vognen ved Domkirkens Indgang.

Kirken var, som det er Brug i de catholske Lande, aaben den hele Dag, paa det Ingen skulde hindres fra at holde sin Andagt deri paa hvilken Tid af Dagen, han ønskede. Foran Høialteret sees den hellige Stanislaus's Liigkiste, der bæres af fire Sølvstatuer, og over hvilken en lueforygldt Kuppel svæver. Halvtredsindstyve mindre Altre ere spredte rundt i Kirken, over hvert af dem findes Helgenbilleder, flere af disse ere malede, og omgivne med Rammer, hvori kostbare Stene glimre. Ogsaa Afbildninger af Hænder og Fødder findes der baade i Sølv og Guld, hvilke de Troende have offret, paa det de kunne befries fra Sygdomme i de Ledemod, Afbildningerne forestille. Foran Helgenbillederne brændte Lys, rødt Atlask smykkede de høie Piller, hvorpaa Lysene henkastede deres Straaler, saa der opstod et broget Farveskiær overalt. Selsomt afstak herimod de graae og hvide Liigstene, hvoraf flere sees indmurede i 171 Kirkevæggene, og hvorpaa de Dødes Billeder almindelig staae udhuggede i halvophøiet Arbeide. Paa Kongernes og Bispens Grave findes desuden mange Prydelser, især forunderlige Dyr, der synes at vogte paa Gravene.

I Kirken var det stille, kun hist og her knælede enkelte Andægtige, og mumlede sagte Bønner; dette Exempel fulgte ogsaa Alexandra og Leontine. Czernim, Adalbert og Emilie betragtede imidlertid de gamle Malerier, der fandtes i Capellerne, tilligemed Kongernes og Bispens Gravminder; endelig nærmede de sig til Høialteret, der laae halv skiult bag Stanislaus's prægtige Sarcophag, og hvorfra en gammel Geistlig traadte dem i Møde og spurgte, om de vilde see de tre Liigkister, der indeslutte Levningerne af Polens ædleste Helte.

»Derfor ere vi netop komne,« svarede Czernim, og ilede tillige med Adalbert hen for at hente de andre. Alexandra var imidlertid fordybet i sin Andagt, og vilde ikke følge med. Emilie blev ligeledes tilbage, hvorimod Leontine paa første Vink reiste sig. Den Geistlige førte nu hende tilligemed Czernim og Adalbert ned under den egentlige Kirke, og efter at have giennevandret flere Gange, kom de ind i et pragtløst, underjordisk Kammer, der oplystes af en eneste Lampe. I dette Capel stode tre store Liigkister, hvorpaa mangfoldige polske Familievaaben vare aftrykkede.

»Her hvile de jordiske Levninger af Johan Sobieski, Thaddæus Kosciuszko og Joseph Poniatowski,« sagde den Geistlige. »Ja, derfor valfarte ogsaa vore ædleste Landsmænd hertil,« gienmælede Czernim, »ligesom de troende Moslems valfarte til Prophetens Grav.« Efter disse Ord knælede Czernim og Adalbert til Jorden. Leontine var strax, da hun traadte ind, sunken i Knæe for den mellemste af Liigkisterne.

Da de havde endt deres Andagt ved de Dødes 172 Grave, og igjen stode i Begreb med at gaae, bemærkede de en Yngling i polsk Dragt, som de før, da han stod i Baggrunden, skiult i Halvmørke, ikke havde seet. »Dette Sted forfeiler sielden sin Virkning paa dem, der endnu mindes det gamle Polen,« anmærkede han. - »Bonaventura! skulle vi finde dig her?« udraabte Leontine. »Jeg veed intet bedre Sted at dvæle paa,« svarede han, »thi hvor er vel Polen nu, hvis det ei er under Jorden i dette smalle Kammer?« - »Polen er endnu ikke begravet her,« svarede Adalbert, »det lever i vor Erindring, og i sine Heltes glimrende Daad.« - »Ja tusinde Heltegierninger ere skete,« sagde Bonaventura, »men de ere forglemte af Mængden, vor Historie ligger omspredt paa Europas Valpladse, men Ingen vover at tale derom; meget ringere Bedrifter blive udbasunede rundt i alle Tidender, men for os er Rygtet stumt, Magthaverne have bunden for dets hundrede Munde, og vore hvide Been skulle findes paa Valpladsene, ligesom de store Fortidens Dyr i vore Huler og Høie, og Ingen skal kiende deres Kamp, og vide, hvad der tilsidst styrtede dem i Døden.« - »Ak ja!« sukkede Leontine. »Hellige Guds Moder, hielp dit ulykkelige Folk!« sagde den Geistlige.

»Kun her over disse Grave toner en Røst, som de ikke kunne tvinge til Taushed,« blev Bonaventura ved, medens Klokkerne begyndte at klinge over hans Hoved; »i dette Kammer mærker man endnu Hierteslaget i den døende Kæmpe; derfor sidder jeg ofte her, og speider efter det ægte polske Blod; thi hvor Hiertet er, der maa Blodet samles.« - »Vee os, at disse Mænd ere døde,« sukkede den Geistlige. »Der gives Døde, som ere mægtigere, end alle de, der leve paa Jorden,« svarede Bonaventura, »det Folk, der eier Helte, som disse, kan aldrig ganske forgaae, Flere og Flere ville samle sig om disse Grave, og det glæder mig, at De ogsaa har funden Vei dertil, Adalbert 173 Litowski.« - »De kiender mig altsaa?« spurgte Adalbert. - »Jeg begriber hvem De er, da jeg seer Dem i dette Selskab, og jeg veed, at De trodsede Deres Faders Strenghed, for at redde en af vore ulykkelige Landsmænd.« - »Jeg har skreven ham til om Dem,« sagde Leontine, medens en let Rødmme fløi over hendes Kinder. - »Men hvor er Alexandra?« spurgte Bonaventura. »Ovenfor,« svarede Leontine. »Jeg kan vel tænke,« sagde Bonaventura, »at hun ei har Tid, for sine Helgenes Skyld, at see til de døde Helte.«

SYTTENDE CAPITEL. De Misfornøiede.

Alle vendte nu tilbage til Kirken igien. Det blev derpaa aftalt, at den qvindelige Deel af Selskabet skulde boe hos Emilies Veninde, Fru Tarnow. Czernim og Adalbert skulde derimod dele Værelser med Bonaventura, der, under Paaskud af at studere, opholdt sig i Krakau.

Bonaventuras Bolig var temmelig indskrænket, imidlertid gjorde han sine Giester ingen Undskyldning derfor, ja syntes aldeles ikke at tænke derpaa. Et Par Ynglinger ventede paa ham i hans Værelser; med disse vexlede han et Par Ord, hvorefter de gik. Derpaa henvendte han sig til Czernim, som fulgte ham hen i en Krog, og med hvem han taledede sagte i nogen Tid, medens Adalbert fordrev Tiden med at betragte et stort Landkort over Polen, der hang paa Væggen, og ganske lignede det, der fandtes i Leontines Værelse.

Efter nogen Tid traadte Bonaventura hen til Adalbert, og spurgte, hvorlænge han havde været udenlands. - »I tre Aar,« svarede Adalbert. - »Har De seet mange Landsmænd i Udlandet?« - »Nei.« - 174 »Hvorfor ikke?« - »Fordi min Fader, som det lod, ikke ønskede det.« - »Adalbert har hidtil været en meget lydige Søn,« sagde Czernim. - »Altsaa har De intet hørt om vore Patriots Planer?« - »Ikke et Ord, det vil jeg sværge paa,« sagde Czernim. - »Nu ligegodt, det Tryk, der hviler paa os, kiender de dog, og til enkelte af de Uretfærdigheder, der udøves imod os, var De selv Øienvidne.«

»Vi ere vistnok blevne haardt behandlede,« svarede Adalbert, »imidlertid er dette en Straf, der ikke ganske ufortient rammer os, fordi vi ikke ere skredne frem med vor Tid.«

»Der talte du, som en velopdragen Søn,« sagde Czernim.

»Ikke skredne frem med vor Tid,« gienmælede Bonaventura, »nu vel, jeg skal ikke stride herom, men have Fremmede derfor Ret til at skalte med vor Eiendom, have de Ret til at kaste Lod om vore Provindser, til at forraade os, det stolteste og kiækkeste af Europas Folkeslag, til vor Arvefiende, paa det vi, der aldrig skialv paa Valpladsene, skulle lære at skiælve, ligesom Østens Slaver, for Satrapernes Luner.«

»Skiælve bør vi sikkert aldrig,« svarede Adalbert, »men til en Formynder kunne vi maaskee trænge, thi negtes kan det ei, at vor Frihed meget ofte gik over til utæmmet Selvraadighed.«

»Der taler atter din Fader giennem dig,« sagde Czernim.

»O, jeg vilde tilgive vore Fiender,« sukkede Bonaventura, »hvis de alene havde berøvet os ydre Fordele, thi dem kunne vi undvære, vi ere vante til at taale Hunger og Tørst, og til at trodse den haardeste Vinter i vore Skove, vi ere vante til at foragte Meget af det, som blødagtige Folkeslag regne til Livets Nødvendigheder; vor Stolthed er, at forene den Vildes Egenskaber, et hærget Legeme og en ufordærvet Siæl med de Fortrin, den høiere Dannelses 175 skienker. Men De taler om en Formynder, betragt dog hiint Land, hvori Barbariets Laster skiule sig bag Dannelsens Form, hvorledes kan det være Formynder for et Folk, hos hvilket Siælsadel og Begeistring have deres Hiem? Var det ikke, som om man vilde sætte en Skiøge til Formynder for ufordærvede Ynglinge? I Sandhed, Livets Kilder vilde besmittes ved et saadant Formynderskab, og det kunde da kun lidet hielpe, om man tillod os at skiule Besmittelsen bag al den Pragt, Asien mægter at frembringe.«

»Sikkert ere disse Billeder overdrevne,« sagde Adalbert.

»Nei i Sandhed ikke! thi først da aabnes Æresposter og alle Lykkens Veie for os, naar vi for Guld have givet Afkald paa vort Land, naar vi for timelig Fordeels Skyld have tilstoppet vore Øren for vore Brødrers Skrig, og tillukket vore Øine for de Krænkelser, der tilføies dem.«

»Imidlertid har Forbindelsen med et stort og mægtigt Folk sikkert ogsaa skaffet os Fordele.«

»Maaskee, naar man paa Kræmmerviis blot veier de timelige Goder, men hvad nytter al Verdens Fordele naar vi for at naae dem, maae give Slip paa Alt, hvad der giver Livet Værd og Betydning, naar den sidste Rest af vort Land lidt efter lidt nedværdiges til en blot Provinds af et fremmed Rige, naar man til den Ende bryder alle Løfter og udspreder Gift iblandt Folket, og forvandler Halvdelen deraf til Politiepeidere, paa det disse kunne styrte den anden og bedre Halvdeel i Elendighed.«

»Beviis, at dette er saa,« svarede Adalbert, »og ingen ægte Polak vil da tvivle paa, hvilken Vei han skal følge.«

»Beviset er let, naar man kun vil see med egne Øine; forsvinde ikke tidt de bedste Mænd, uden at Nogen

veed, hvorhen de føres? Blev ikke femhundrede 176 Børn af Lithauens ædleste Slægter paa en blot Mistanke, som simple Soldater, bortførte til de fierneste Egne? Ere ikke allerede en Deel af vore høieste Officerer underkiøbte og fordærvede? Udgaaer ikke en Sværm af Angivere fra Warschau, der, liig Spyfluer, kun sætte sig paa, hvad der glimrer i Landet, for at besudle det? Kan Nogen nu udtale et dristigt Ord, uden at frygte for sin Tiener, ja for sin Broder og nærmeste Ven? Thi blandt alle Stænder, ligefra Fyrsten til den omvankende Betler, findes Folk, der besoldes til Forræderi, og kun ved disses Hielp lykkedes det vore Fiender, at udspænde deres Net over hele Landet.«

»Og hvor skulle vi finde et Værn mod al denne Fordærvelse,« sagde Czernim, og paa samme Tid forsvandt de sarcastiske Træk, der ellers, ligesom en Maske, skjulte hans sande Udseende, »hvor, uden i Tanken om en bedre Fortid? Og dog forfølger man de Sagn, der minde om denne Fortid, som om de vare levende Fiender, man skiælver selv for de luftige Melodier, hvormed vore Børn dysses i Søvn, og et Par Toner af en gammel Sang, en Barndomserindring, der uvilkaarlig slipper over vore Læber, er en Forbrydelse, der kan koste Frihed og Liv.«

»Vore Forfølgere skiælve med Ret,« sagde Bonaventura, »vor Historie skal vorde et Dødsstik i deres Hierter, ja, hvis jeg var født i et fremmed Land, og kun langtfra havde lyttet til den Smerte, der ligger i vore Sange, hvis jeg kun havde hørt fortælle om dette Folk, saa trofast mod det Forsvundne, saa giennemtrængt af Heltemod og Poesie, saa mishandlet og forfulgt og omspændt af Fordærvelse, jeg vilde sikkert havt solgt min Eiendom, og forladt mit Land, for at kæmpe og døe med disse Fremmede.«

I dette Øieblik sprang Døren pludselig op, og til alles Forbauselse traadte en rank, qvindelig Skikkelse ind, hvis dunkle Haar og orientalske Ansigtstræk paa 177 en selsom Maade afstak mod Pandens Hvidhed. Hun lukkede hurtig Døren efter sig, og blev rødme, og ligesom forskrækket over sin egen Dristighed, staaende ved Indgangen.

»Hvad vil du, Leontine? Er Alexandra syg?« spurgte Bonaventura. »Nei,« svarede Leontine, thi hende var det virkelig, »hun sover, men jeg kunde ikke blive rolig paa mit Værelse; jeg vidste vel, at I holdt Raad om Polens Fremtid, deri vil jeg være med, thi jeg har Ret at være med, hvor der tales om mit Fædreland.«

»Hvorledes fandt du Vei herhen?« spurgte Bonaventura.

»Skyggerne af de gamle Konger lode mig ingen Ro, jeg listede mig derfor ud i Haven. Neppe var jeg der, før jeg følte en uimodstaaelig Lyst til at skue Weichselen igien, hvis susende Bølger jeg troede at høre langt borte. Jeg ilede da til Havens Ende, hvor jeg fandt en Dør, der ikke var lukket i Laas; inden jeg ret vidste det, befandt jeg mig i en af de Gader, der føre ned til Floden. Maanen skinnede klart, Veien var mig bekiendt fra forrige Tider, det varede derfor ikke længe, før jeg stod ved Flodbredden. Her var Alt stille, selv Fuglene og Træerne syntes at sove, kun Weichselens Nymphe, der aldrig sover, rullede sine Vande i det klare Maanelys, og sang sin sædvanlige Sang ved Heltenes og de gamle Kongers Grave.«

»Det er en stor Forbrydelse, hvorfor Weichselens Nymphe burde sendes til Zamosc eller arbeide i Sibiens Biergværker,« sagde Czernim.

»Det faldt mig vanskeligt at komme ned til Flodbredden,« blev Leontine ved, »dog lykkedes det tilsidst, og jeg stod endelig ved de rullende Bølger, hvis grønne Farve jeg endnu kunde skimte, og over hvilke Maanen svævede med indfaldne Kinder, ligesom forgræmmet over al den Uret, den havde seet 178 paa disse Steder. Jeg bøiede mit Hoved imod Strømmen, og vaskede mine Hænder og mit Aasyn i de hellige Vande; tusinde glimtende Øine bleve da synlige, der hurtig igien vege Pladsen for andre, og dybt i Floden troede jeg at opdage de Skytsaander, der væve dens grønne Slør, for at styrke os i Ulykken med Haabets Farve.«

»Du er en Sværmerske, Leontine,« sagde Czernim, og lagde sin Haand paa hendes Skulder, »der hang en Dugdraabe paa Maanens Horn, hvilken Erindringens Genius havde rystet af sine Vinger, denne Draabe sank i din Fødselsstund, og traf dit Øielaag, derfor drømmer du nu om de gamle Minder, og Nattens Taagebilleder lade dig ingen Ro.«

»Jeg vil ikke drømme længere, jeg vil see klart, derfor kommer jeg her, thi, til Trods for din Taushed, kiender jeg dine Planer, Bonaventura, og jeg vil kun vide, hvorvidt de ere modnede.«

»Frygtede du ei for den eensomme og usikre Vei?« spurgte Bonaventura.

»Jeg frygter Intet, thi jeg er vel bevæbnet,« svarede hun, i det hun med en rask Bevægelse greb og fremviste den store Naal, der sad i hendes Fletninger.

»Hvis Alt forholder sig, som De fremstiller det,« sagde Adalbert til Bonaventura, »da vil ingen sand Polak vægre sig ved at gribe til Vaaben, forudsat at han seer Mulighed til Seier og Frihed.«

»Mulighed er der,« svarede Bonaventura, »i alle Hierter gives en hemmelig Tanke, som ingen Speider fatter og udgrunder; meer end den halve Hær er vunden, og hver Dag optages nye Medlemmer i vort

Forbund, Militairskolen i Warschau og de unge Officerer ere vore med Liv og Siæl; Geistligheden har forenet sig med os, Studenter, Videnskabsmænd og Kunstnere ligeledes, og selv i det fjerne Lithauen have vore Venner udsaaet en Sæd, som ingen Hagelstorm fra Norden ganske kan nedslaae.«

179

»Vanskelig kan dog dette sønderrevne Land modstaae de uhyre Masser, vore Fiender ville fremkalde mod os,« sagde Adalbert.

»Lad Andre beregne deres Kraft efter Krigernes Antal,« svarede Bonaventura, »vi have Ret til at gaae en anden Vei, vi have Ret til at lægge Villiekraft og Begeistring med i Vægtskaalen, om saa hele det øvrige Europa, liig en bedaget Olding, ryster paa Hovedet derved; vi have Ret hertil, siger jeg, thi meer end eengang gientog Leonidas's Gierning sig i disse Skove, vor Historie ligner derfor tidt et dristigt Eventyr, hvis Gang det sielden lykkes nogen politisk Regnemester forud at bestemme.«

»Hvi indviede du mig ikke forhen i disse Planer?« spurgte Leontine.

»Fordi du er en Qvinde, og dertil et halvt Barn endnu.«

»See!« sagde hun, og blottede pludselig sin høire Arm, paa hvis hvide Overflade Bogstavet K, omgivet af en Egeløvskrands, og indbrændt med dybe Træk, blev synligt, »husker du, da du første Gang fortalte mig om Kosciuszkos Daad, og viste mig hans Navn indgravet i dit Bryst, hvorledes jeg da bønfaaldt dig saalænge, til du ogsaa indbrændte dette Tegn paa min Arm.«

»Jeg husker det vel, du stirrede rolig og alvorlig paa mig, og mælede intet Ord medens jeg udskar og indbrændte Tegnet.«

»Kunde jeg tie den Gang, kan jeg det vel ogsaa nu,« svarede Leontine og bedækkede sin Arm; »naar begynder Kampen?«

»Var Alt gaaet efter Ønske, da havde vi alt begyndt den,« svarede Bonaventura.

»Naar begynder den?« spurgte igien Leontine.

»Hurtigere maaskee, end I troe; søger nu blot at virke hver i sin Kreds, søger at udfinde alle dem, paa hvilke vi kunne stole, udforsker Menneskets 180 Hierte! understøtter Eders Brødre, og fremfor Alt, lader ingen Tvivl og intet Forhold hindre Jer fra at virke med Siælens hele Kraft i det afgjørende Øieblik, da skal det vel gaae!«

»Jeg vil nøiere kiende Deres Plan, før jeg ganske overgiver mig til Dem,« sagde Adalbert. - »Men hellig Taushed lover De naturligviis.« - »Jeg skal være taus, som Graven,« svarede Adalbert.

»Nu ville vi gaae til Ro,« sagde Czernim, »dog maa De først bringe Deres Søster hiem, Bonaventura.«

Da de to Sødskende vare borte, spurgte Adalbert Czernim, om Casimir var indviet i de Forbundnes Planer. »Nei,« svarede Czernim, »Casimir bør man aldrig indvie i nogen Plan, kun i Øieblikket hører han os til, og kan da maaskee vise os større Tienester, end vi ane eller tænke.«

Adalbert vilde nu fortsætte den forrige Samtale, men Czernim gav strax Talen en anden Vending, i det han spurgte Adalbert, om hvad han syntes om Leontine. - »Hun er eiendommelig i al sin Adfærd,« svarede Adalbert, »og dertil baade skiøn og elskværdig, dog overskrider hun vel altfor dristig Sædvanens Grændser.« - »Ja Sædvanens men ikke Sømmelighedens,« svarede Czernim. - »Det var neppe sømmeligt, at hun blottede sin Arm i vor Nærværelse,« sagde Adalbert. - »Jeg vilde ikke agte hende halvt saa meget, hvis hun havde betænkt sig derpaa.« - »Med Hensyn paa qvindelig Anstand kunde hun endnu lære Meget af Emilie,« sagde igien Adalbert. - »Hør, min Dreng! før du bedømmer en Qvinde, skal du vide lidt Besked om hendes natlige Drømme, hvad Leontine angaaer, da tør jeg sværge for hende i det Capitel, men Frøken Emilie, med hende er det en anden Sag.«

Kort efter kom Bonaventura hiem, og alle tre forføiede sig til Hvile, Adalberts Hierte bankede imidlertid altfor stærkt, til at han strax kunde falde i 181 Søvn, dog var det ikke nu meer Emilies Billede, der forstyrrede hans Ro, men Tanken om den forestaaende Kamp, og om de Ulykker og Farer, der truede hans Fædreland; ikke desmindre oprandt ogsaa undertiden et dristigt Haab i hans Indre, det polske Blod rørte sig i ham, saa hans Siæl higede efter Valpladsen, og efter en Daad, der kunde adle ham i hans Landsmænds Erindring.

ATTENDE CAPITEL.

Indvielse og Drøm.

Det blev aftalt, at de tre Sødskende tilligemed Czernim og Adalbert den næste Aften skulde besøge Kosciuszkos Capel, hvori Broder Vincent, efter Bonaventuras Beretning, vilde holde en Tale. Da de kom derhen, fandt de mange Mennesker samlede, Porten var desuden spærret, saa at de alene kom frem ved at nævne deres Navne. Udenfor Capellet bemærkede Czernim flere mistænkelige Personer, og blandt andre Toldbetjenten Iwan, der vilde ind i Kirken, dog lykkedes det dem ikke, og det var aabenbart, at man med Villie spærrede dem Adgangen.

Da Czernim og hans Ledsagere kom ind, stod alt Broder Vincent for Alteret, og læste en Siælemesse, hvilken denne Gang ikke blev holdt over nogen Død, men over en levende Kriger, der med Magt var bortført fra Republikens Grændse til den russiske Hær, og som man nu, fordi man aldrig ventede at see ham mere, efter den Skik, der hersker i disse Lande, ganske behandlede, som om han ikke mere hørte Livet til.

Efterat Siælemessen var endt, forlod Broder Vincent Alteret, besteg et ophøiet Sæde, og holdt en kort Tale, hvoraf vi, da han, med usædvanlig Frimodighed, 182 udtalte sine inderste Tanker, ville fremhæve det Vigtigste.

»Hvis denne Mand,« begyndte Munken, »hvilken I nu betragte som død, efterdi han er bortført med Magt, og I aldrig see ham mere, nu virkelig var bortgangen til det evige Liv, og jeg saae hans Venner og hans gamle Fader, og den blege Jomfru hist ved hans Dødningbaare, da kunde jeg dog maaskee lettere finde Trøst for dem, end jeg nu kan. Hvi ville I frygte Graven, kunde jeg da sige, hvi ville I sørge, fordi en byrdefuld Dag er til Ende? Er det ikke, ligesom Dagleieren, naar han er træt af at arbeide, vilde frygte for Søvn, hvori han skal glemme sin Møie? Er det ikke ligesom Slaven, der træller i Lænker, vilde frygte det Øieblik, da Fangefogdens Pidsk ikke mere skal høres? Troe I, at en slig Frygt bør finde Sted, mine Venner? Eller er det ikke meget rimeligere, at Arbeideren vil glæde sig, naar Aftenklokken og den klare Stjerne kalde ham til Hvile, og naar den sure Møie ophører? O, lykkelig er den, der har naaet de Boliger, hvor Tyrannerne ligge blege og henkastede, hvor de Ugudelige maa aflade med deres Rasen, hvor Lænkernes Lyd ikke mere høres, og hvor salig Fred er over den Slumrende.

Ak, men saavidt ere vi ikke endnu, endnu hører jeg kun de stærke Raab, der kalder os til Kamp, og Lyden af Stridsvognene og de trampende Heste, der ville knuse vore Brødres Hoveder. - En af vore Landsmænd bortføres igjen imod Lovens Ord, han bortrives fra sin Faders Huus, og fra den blege Piges Favn, der skienkede ham sin Tro; han er skilt fra os ved en uoverstigelig Muur, og vi læse Siælemesser over ham, som over de Døde, og dog er han ikke død, han er ikke indgaaet i Skærsilden, og dog føler han alt Skærsildens Plager her paa Jorden. Hvad er det da for et Dødsbillede, der er værre, end Døden? Hvad er det for et Dyb, hvori den Levende nedstødes, for at vorde begravet, medens han lever? Ja de have bygget en Grav for den Levende og et lislefængsel for Eders varme Hierter.

Skulde der da kun findes Trøst, hvis den Bortgangne virkelig var død, men aldeles ingen nu, da han er bortført til et fiendtligt Land? Jo, ogsaa i denne Ulykke gives der Trøst, thi det Liv er ikke fortabt, fra hvilket Aanden ei er bortvegen, og ligesom Eders Hænder knytte sig ved Tanken om Fiendens Overmod, og Eders Øine glimte ved Synet af Voldsmanden, saaledes knytte sig tusinde Hænder, og glimte tusinde Øine paa andre Steder i disse Lande; thi Aanden er een, der forbinder dem, og den kan aldrig sønderkæres med Sværd.

Men det er ikke for Intet, at disse Trængsler ere komne over Eder, thi netop de skulle vække og løsbindinge Aanden i Eders Bryst. Eller ville I hellere være liig Hine, der have nok af Jordens Goder, og der ikke vide, hvad det betyder, at ligge vaagen paa sit Leie af Bekymring for sine Brødre, der ikke vide, at de ere skabte til noget Mere, end til at sammendynge for sig alene, hvad de dog ikke alene kunne fortære, der ikke føle Hiertets Kald til at offere Liv og timeligt Gods for det, der er højere, end begge? O, mine Brødre! I have midt i Eders Armod samlet større Skatte, end Hine, og I ville aldrig glemme, at det var her, paa disse Høje og i disse Skove, at Friheden sidste Gang hævede sit dristige Banner; I ville aldrig glemme, hvorledes I den Gang stode ved hverandres Side under Teltet og i de dunkle Lunde, og hvorledes I kæmpede trofast imod den overlegne Fiende. Ja, den Gang seirede den evige Kraft i Eders Hierter, og der var een Villie i det sønderrevne Land, og I flettede Alle det Baand, som ingen Avindsmand mægter at løse, og I bleve til eet Folk i Ulykken.

»Vel den!« blev Munken ved, og en stærkere, næsten 184 sværmerisk Ild funkede i hans Øine, »vel den, der seer Undergangen for Øie, og dog troer paa Opstandelsen, thi kun dit Haab og dit Hiertes Troskab frelser dig fra Døden! Om denne Troskab taler alt den trækkende Vagt og Svalen, der flyver fra Syd, for at gienfinde sin Rede, og Lærken, der stiger, naar Morgenrøden viser den sin dugbesprængte Rose, om den tale selv Midnattens Verdner, naar de hænge, liig unge Bier, der ville sværme, om den store Melkevei; om den taler ogsaa Maanen, naar den nærmer sig til Morgenstiernen, for at hviske den et hemmeligt Ord i Øret,

hvorved dens Straaler blinke stærkere. Ja, havde ikke disse Verdner den evige Troskabsdrift i deres Hierter, hvorledes kunde de da vandre saa roligt, og blinke saa trygt med deres lyse Øine; vel Eder da, I, som troe, thi sandelig I ere bedre, end alle disse, og I skulle fuldbringe en Bane, der er lysere, end deres, og kun den Tvivlende skal blegne og vakle og forvildes paa sin Vei!«

Da denne Tale var endt, hørtes der Toner, der, for Adalberts Øren, klang, som halvundertrykte Krigsraab. Havde Munken derpaa igien hævet sin Røst, for at benytte denne Stemning, da var rimeligviis Stormen allerede den Gang udbrudt, men han gjorde det ikke, og forlod stille Talerstolen, hvorefter det blev taust igjen.

Da Adalbert kom hjem, var han meget tankefuld, tilsidst, efter en lang Taushed, rakte han Bonaventura Haanden og sagde: »Jeg seer, at jeg kun har Valget imellem min Fader og mit Land, og jeg vælger det sidste.« - »Saa vær velkommen iblandt os,« svarede Bonaventura, og trykkede ham til sit Bryst. Kort efter kom ogsaa Czernim og adskillige Mænd, som Adalbert ikke kiendte, og for hvilke han blev forestillet, som et nyt Medlem af deres Selskab; de Fremmede gik imidlertid snart igjen, og Bonaventura fulgte deres Exempel. Adalbert blev derimod hjemme, 185 og anvendte Tiden til nøie at udspørge Czernim om de Forbundnes Planer, og han erfoer saaledes Meget om de hemmelige Selskabers Oprindelse og Tilvæxt, om de Farer, der truede dem, om deres Hielpkilder og virksomste Medlemmer, og især om Patrioternes dristige Haab.

Klokken elleve kom Bonaventura tilbage, og spurgte Adalbert, om han ikke havde Lyst til endnu engang at besøge de døde Helte i Domkirken. »Det er en underlig Tid at besøge dem paa,« sagde Adalbert. »Denne Time er den allerbedste,« svarede Bonaventura, »thi nu blive vi mindst forstyrrede; frygt ikke!« blev han ved, »Præsterne ere vore Venner, og i Kirken ere vi derfor sikkrere, end paa noget andet Sted.«

Adalbert kastede sin Kappe over Skuldrene, og erklærede sig beredt til at følge.

De gik da giennem flere smalle Gader, i hvilke Adalbert aldrig før havde været; pludselig standsede Bonaventura ved en Haveport, hvorfra, efter et givet Tegn, en qvindelig Skikkelse traadte frem, i hvem Adalbert strax paa Gangen gienkiendte Leontine. De ilede videre, og naaede snart de store Træer, hvorfra Veien hæver sig op til Domkirken. Da de kom til Kirken, gik de forbi Hovedindgangen, og standsede ved en mindre Dør, der endnu ikke var lukket, men stod paa Klem. Ind ad denne gik de alle tre. Ved Kirkedøren stod den samme gamle Præst, der havde ledsaget dem den forrige Dag, og holdt en brændende Lampe i Haanden. Neppe vare de indenfor, før han, uden at sige et Ord, lukkede Døren i Laas, hvorefter han skred frem, og vinkede med Haanden, at de skulde følge ham.

En kold Febergysen foer igiennem Adalberts Legeme, i det de traadte ind i den store Kirke, thi det forekom ham, som selsomme Skygger løb henad Væggen. Maanen stirrede et Øieblik paa de høie Vinduer, hvor Edderkopperne vævede et Slør over 186 Nattens Hemmeligheder; kort efter syntes den at bæve for sin egen Nysgierrighed, og svøbte sig i Skyen og forsvandt. Pludselig klang tolv Slag af den uhyre Klokke, ligesom Røsten af en Aand, der kalder de Døde fra Graven; da forekom det Adalbert, som om han hørte Ormene banke i de gamle Kister, for at aabne sig en Vei giennem Bræderne til de Døde, alle de maledede Billeder bleve ligesom levende i deres Rammer, hver Gang et Skiær fra Lampen faldt paa dem, ja selv de udskaarne Helgene og de blege Ansigter paa Ruderne syntes at nikke i Maanelyset, der nu igjen blev synligt, og han troede at opdage hvide Dødnings i Krogene, medens de store Marmorgribbe paa Gravene ligesom sloge med deres Vinger.

Fra denne vaagne Drøm blev han først befriet, da de kom forbi Alteret, hvor Nedgangen var under Jorden; ogsaa her skred den Geistlige foran med den tændte Lampe i Haanden, og de giennemvandrede nu de samme Gange, giennem hvilke de allerede Dagen tilforn havde gaaet. Da de endelig stode i Capellet, hvor den eenlige Lampe brændte, slukkede Præsten sit Lys, og traadte tilbage i Baggrunden.

»Knæler!« sagde Bonaventura, og Adalbert og Leontine knælede foran Liigkisterne. »Sværger, at I ville være tause, som disse Gravhvælvinger,« blev han ved, »at I aldrig med et Ord eller med en Mine ville forraade nogen af dem, der komme til Eder i Eders Fædrelands Sag, at Enhver, der vil kæmpe derfor, han være høi eller ringe, fremmed eller indfødt, skal finde Hielp og Understøttelse hos Eder.« - »Vi sværge,« sagde de begge. - »At I ingensinde ville opgive Eders Fædreland, selv om Tiderne synes aldrig saa haarde, og om Fiendens Tilbud ere aldrig saa lokkende, at intet Offer skal være Eder for stort, selv om Eders Forstand siger Eder, at Offeret og Kampen, efter Verdens almindelige Maalestok, ere 187 til ingen Nytte.« - »Vi sværge,« gientog de begge. - »At Fædrelandets Fiender skulle være fremmede for Eders inderste Tanker, og at I ville tillukke Eders Bryst og Eders Hierter for dem, selv om de vare af Eders egen nærmeste Slægt.« - »Vi sværge,« sagde Leontine, men Adalbert syntes et Øieblik at betænke sig, endelig udsagde han Ordene efter hende.

»Betænker, at ikke blot de Levende have hørt Eders Eed,« sagde Bonaventura, »at I her og hisset skulle svare derfor, at I her og hisset skulle være udelukkede af de Bedstes Kreds, at I skulle være forbandede i Tid og Evighed, hvis I svigte Eders Løfte, thi Flere ere her tilstede, end I kunne see, og selv de Døde hefte deres Øine paa Eder i denne Midnatsstund.«

Det forekom virkelig Adalbert, som om der stode graae Skikkelser i alle Kroge, men om de vare levende eller døde, eller kun Fostere af hans egen Indbildning, vidste han ikke. Han gysede stærkt, ligesom ved sin Indtrædelse i Kirken, da hævdede Leontine sine klare Øine mod ham, og rakte ham sin Haand. »Vi ere nu evig forbundne til det samme Maal,« sagde hun, og det syntes ham fra dette Øieblik virkelig, som om han for bestandig var bunden, ikke blot til sit Fædreland, men ogsaa til den skønne, vidunderlige Pige, der, knælende ved hans Side, havde rakt ham sin Haand.

Tause gik de op i Kirken igien; den Geistlige aabnede Kirkedøren, og de vandrede tilbage paa den samme Vei, ad hvilken de vare komne.

Da de nærmede sig til Leontines Hiem, opdagede de, ved Hielp af Maanelyset, en Mand, der listede sig langs med Havemuren. Han agtede ikke paa dem, før de kom ham ganske nær, men da vendte han sig om og flygtede. »Det Menneske lignede Casimir,« sagde Leontine. »Rimeligviis var det dog ikke ham,« sagde Bonaventura, »med mindre han har besøgt 188 Alexandra.« - »Alexandra er for lang Tid siden gaaet til Ro,« svarede Leontine, og ilede ind ad Haveporten, fulgt af sin Broder og Adalbert. Da de kom indenfor, saae de Emilie, der traadte dem rask i Møde. »Er det Dem,« sagde hun til Leontine, »hvor i al Verden har De været?« - »Har Alexandra mærket min Fraværelse?« spurgte Leontine. - »Nei, men jeg har været i stor Angst for Deres Skyld, thi jeg mærkede vel, at De gik ned i Haven og forsvandt.« - »Er Alexandra rolig, saa kan det Andet være mig ligegyldigt.« - »Det er den anden Aften, paa hvilken De saaledes forlader os,« anmærkede Emilie. »Begge Aftener var hun under sin Broders Varetægt,« svarede Bonaventura. »Ja ja, jeg er ligesaa overbeviist om hendes Uskyldighed, som De, men Verden kunde dømme anderledes.« Leontine svarede intet hertil, men Adalbert troede at bemærke et bittert Smil paa hendes Læber. »Vi have nylig faaet Brev fra Starosten,« sagde Emilie, »han forlader i disse Dage Warschau, vi maae da vel reise hiem i Morgen. Farvel, mine Herrer.« Efter disse Ord ilede hun bort med Leontine.

»Jeg kunde fristes til at troe, at Frøken Emilie selv har havt et Stævnemøde i Nat,« sagde Bonaventura. Adalbert studsede vel ved disse Ord, dog var allerede hans Følelse for Emilie saa kølnet, at de langt fra ikke virkede saaledes paa ham, som de tilforn vilde have virket; ja de vigtige Planer, hvori han nylig var bleven indviet, sysselsatte ham nu saa udelukkende, at han, efter faa Minuter, ikke mere tænkte paa, hvad der for en Maaned siden vilde have vakt hans heftigste Skinsyge.

Da Adalbert kom paa sit Kammer, lagde han sig strax til Hvile, thi han følte sig meget udmattet, dog faldt han heller ikke denne Gang i nogen rolig Søvn, tvertimod laae han længe i den Halvslummer, hvori Drømmenes Genius dristig henstiller sit Huulspeil 189 paa Grændsen af de Vaagendes Land, saa det henkaster sine Billeder i Luften, i en bekiendt Omgivning. Tusinde phantastiske Skikkelser, den ene selsommere, end den anden, stege da frem ligesom af en uendelig Afgrund. Først efter lang Tid faldt han i en dybere Slummer, hvori Drømmene ganske droge ham ind i deres Kreds, og hvori de flygtige Billeder ordnede sig til et større Heelt.

Det forekom ham da, som om han igien befandt sig i den store Domkirke, hvori han, istedenfor de gamle Mindesmærker over polske Konger og Biskopper, opdagede flere prægtige Capeller, hvori de mægtigste Erobrere fra Nabolandet vare begravne. Paa disses Marmorkister sadde Griffer og vingede Sphinxer, der bare Kroner paa deres Hoveder, og der i Pragt langt overgik Alt, hvad han nylig i Virkeligheden havde seet. Uagtet de syntes dannede af Steen, mærkede han dog snart, at de levede, thi efter nogen Tid reiste de sig op, og viftede med Halerne og Vingerne, hvorfra der udgik en stærk Kulde, saa Vievandets frøs til Iis i de store Kar. Endelig hævdede de sig i Veiret, og flagrede giennem Kirkens Skib og i alle dens Sidegange, hvorved de saa ofte og stærkt stødte an mod Kirkemuren og det hvælvede Loft, at der opstod Aabninger deri. Da disse Aabninger ved gientagne Slag vare blevne store nok, fløi de med Skrigen, ligesom vilde Rovfugle, ud derigennem, og forsvandt i Luften. Efter nogen Tid kom de alle tilbage, og der neddryppede Blod fra deres udrakte Tunger, og de holdt Liig i Kløerne, som de lode falde mod Kirkegulvet, der strax aabnede sig, og opslugte Ligene, hvorpaa det lukkede sig igien. De selsomme Fugle dalede nu atter, og toge Veien til de forskiellige Gravcapeller, hvortil de hørte, hver af dem lagde sig paa den Marmorkiste, hvorpaa den i Begyndelsen sad, og de knugede Marmoret, saa Stenen gav efter, og Laagene sank, hvorved de 190 Dødes Bryst bleve knuste i Kisterne, hvilket lydeligt kunde høres i Kirken.

»Det er de Mægtiges hemmelige Tanker,« sagde pludselig en høi Røst, »hvilke have faaet Vinger, og flyve fortærende giennem Verden, men tilsidst vende de tilbage, og sætte sig paa det Bryst, hvorfra de udgik, og trykke det, saa det knuses til Støv.«

»Til Vaaben, til Vaaben! til Kamp mod de Rovdyr, der sønderrive Folkenes Indvolde!« raabte en anden Røst endnu høiere, end den første, og nu rørte de gamle Landser sig paa Gravene og i de mørke Kroge, og det sukkede i Dybet, og af Jorden kom knuste Hoveder frem, af hvis Vunder dryppede Blod.

»Vi ere de Mænd, hvis Navne aldrig forglemmes,« hviskede en Stemme fra en af Marmorkisterne. »Længere skal den forstenede Musling i Biergenes Indre vare, end de Navne, for hvilke I bortgave Eders Salighed,« raabte igien den anden Røst.

Pludselig troede Adalbert at befinde sig under Jorden i Kosciuszkos Capel, hvor Leontine igien knælede, og hvor han saae Helten staaende i fuld Rustning paa sin egen Liigkiste, hvorfra han rakte ham sit store Slagsværd. Da Adalbert vilde gribe det, svævede et Billede frem af Krogen, i hvilket han gienkiendte sin Fader, der hævede Fingeren advarende imod ham; men nu reiste Leontine sig pludselig, heftede sine klare Øine paa ham, og rakte ham Haanden med de Ord, hun havde sagt i samme Nat: »Vi ere evig forbundne.« Derpaa trykkede hun et Kys paa hans Læber, som han følte i sin inderste Marv, endelig istemmede hun den berømte Folkesang: »Endnu er Polen ei forloren,« og det var ligesom et usynligt Chor i Luften understøttede hendes Røst. Derved vaagnede Adalbert, men i det han tænkte over sin Drøm, hørte han endnu en svag Gienklang af den Melodie, der i Søvn havde tonet for hans Øren. Forundret sprang han op fra sit Leie, 191 og opdagede i Morgendæmringen, at der sad en Vagtel i et Buur tæt under Loftet, hvilken fløitede Melodien til hiin Folkesang; dette havde formodentlig givet Anledning til Slutningen af hans Drøm.

Uvilkaarlig maatte Adalbert studse ved, at han havde tillagt de Toner, der udgik af en saa ringe Fugls Strube, en overjordisk Oprindelse. »Skulde vore Planer og vort dristige Haab ikke hvile paa nogen fastere Grundvold, end denne luftige Drøm?« sagde han ved sig selv. »God Morgen!« raabte i samme Øieblik Bonaventura, der havde sit Leie ved Siden af ham, »har Leontines Vagtel forstyrret Deres Søvn?« - »Hvorfor kalder De den Leontines Vagtel?« - »Ja nu er den egentlig ikke meer hendes, men hun har dog lært den Sangen, og foræret mig den,« svarede Bonaventura.

De to Nyforbundne vare endnu ikke færdige med deres Paaklædning, da de hørte en stærk, gjentagen Banken paa Porten. Bonaventura, der, formedelst de farlige Forbindelser, hvori han stod, vel havde Grund til Mistanke, aabnede strax et Vindue, og først da han havde forsikkret sig om, at Besøget ikke var farligt, ilede han ud, og lukkede op. Kort efter traadte Casimir, som Adalbert, efter sin Ankomst til Krakau, ikke havde seet, ind i en temmelig ophidset Tilstand. »God Morgen!« sagde han, »skammer du dig ikke ved, at en saa doven Knegt, som jeg, skal være aarvaagnere, end du?« - »Hvor har du sværmet om i disse Dage?« spurgte Adalbert. »Jeg har levet fri, som en Fugl i Luften; det kommer af, at jeg var skilt fra min Fader og min Kone,« sagde Casimir, »og skelede til Døren, hvoraf Bonaventura endnu ikke var kommet ind, »da befinder jeg mig bestandig vel, og Alt lykkes, hvad jeg ønsker.« - »Mødte vi Dem ikke i Nat udenfor Fru Tarnows Have?« spurgte Bonaventura, der nu vendte tilbage. - »I Nat? Nei, i Nat var jeg med Major 192 Zeltner paa det bedste Vertshuus i hele Krakau.« - »Og der gik det vel lystigt til?« sagde Adalbert. »Saa lystigt, at Zeltner selv overvældedes af den stærke Tokaier, saa vi maatte bære ham, som en Død, igiennem Gaderne. Rigtignok vare der nogle Politiebetiente, der vilde hindre vort Tog, men vi sloge os igiennem som brave Karle; jeg selv gik foran med dragen Pallask og værgede for ham, saa godt jeg kunde, flere brave Kammerater understøttede mig, men tilsidst kom der et saa stort Opløb, at vi nær vare blevne overmandede, da trak vi ned ad en smal Gade til Weichselen, hvori vi vilde redde os ved Svømning, og føre vor Ven igiennem Bølgerne, skiøndt der rigtignok var et Par af os, der havde saa slette Tanker om ham, at de troede, han vilde drukne paa Veien. Dog til den Yderlighed kom det ikke, thi Zeltner reiste pludselig Hovedet i Veiret, og befalede Politiet med stammende Røst at gaae Fanden i Vold. Disse Ord virkede bedre, end den bedste Tale, thi neppe hørte Politiet dem, og mærkede med hvem det havde at bestille, før det selv adspredte Sværmen, og hialp os at bringe ham hjem.«

»Er det blot for at berette denne Heltegierning, at du kommer saa tidlig?« spurgte Adalbert.

»Nei, jeg har endnu en anden Grund,« svarede Casimir, »jeg vil fortælle dig, at den Gamle snart kan ventes hjem, derfor maae vi reise endnu i Dag, siger Emilie. Farvel! Jeg skal hen at see om Zeltner vil leve op igien, før vi reise.«